

**T.C.
ÇORUM VALİLİĞİ
İL ÇEVRE DURUM RAPORU
2012**

**HAZIRLAYAN
ÇED, İZİN VE DENETİM ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ**

ÇORUM – 2013

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	9
A. Hava.....	12
A.1. Hava Kalitesi.....	12
A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Unsurlar.....	12
A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar.....	15
A.4. Ölçüm İstasyonları.....	16
A.5. Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü.....	18
A.6. Gürültü.....	19
A.7. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar.....	19
A.8. Sonuç ve Değerlendirme.....	19
Kaynaklar.....	19
B. Su ve Su Kaynakları.....	20
B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli.....	20
B.1.1. Yüzeysel Sular.....	20
B.1.1.1. Akarsular.....	20
B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar.....	20
B.1.2. Yeraltı Suları.....	21
B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri	21
B.1.3. Denizler	21
B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi.....	21
B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu.....	22
B.3.1. Noktasal kaynaklar.....	22
B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar.....	22
B.3.1.2. Evsel Kaynaklar.....	22
B.3.2. Yayıllı Kaynaklar.....	23
B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar.....	23
B.3.2.2. Diğer.....	24
B.4. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri.....	24
B.4.1. İçme ve Kullanma Suyu.....	24
B.4.1.1. Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti.....	24
B.4.1.2. Yeraltı su kaynaklarından kullanılma su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti.....	24
B.4.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.....	24
B.4.2. Sulama.....	25
B.4.2.1. Sulama salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı.....	25
B.4.2.2. Damlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı.....	25
B.4.3. Endüstriyel Su Temini.....	25
B.4.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı.....	25
B.4.5. Rekreatiyonel Su Kullanımı.....	25
B.5. Çevresel Altyapı.....	26
B.5.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve hizmeti alan nüfus.....	26
B.5.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri.....	27
B.5.3. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri.....	27
B.5.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması.....	27
B.6. Toprak Kirliliği ve Kontrolü.....	29
B.6.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar.....	29
B.6.2. Arıtma Çamurlarının toprakta kullanımı.....	29
B.6.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar.....	29
B.6.4. Tarımsal faaliyetler ile oluşan toprak kirliliği.....	30
B.7. Sonuç ve Değerlendirme.....	30

Kaynaklar.....	30
C. Atık.....	31
C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri).....	31
C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları.....	32
C.3. Ambalaj Atıkları.....	32
C.4. Tehlikeli Atıklar.....	33
C.5. Atık Madeni Yağlar.....	36
C.6. Atık Pil ve Akümülatörler.....	37
C.7. Bitkisel Atık Yağlar.....	38
C.8. Poliklorlu Bifeniller ve Poliklorlu Terfeniller.....	39
C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler (ÖTL).....	39
C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar.....	39
C.11. Ömrünü Tamamlamış (Hurda) Araçlar.....	40
C.12. Tehlikesiz Atıklar.....	40
C.12.1. Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları.....	41
C.12.2. Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül.....	41
C.12.3. Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları.....	41
C.13. Tıbbi Atıklar.....	41
C.14. Maden Atıkları.....	42
C.15. Sonuç ve Değerlendirme.....	43
Kaynaklar.....	43
Ç. Kimyasalların Yönetimi	
Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar.....	43
Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme.....	43
Kaynaklar.....	43
D. Doğa Koruma ve Biyolojik Çeşitlilik	
D.1. Ormanlar ve Milli Parklar.....	44
D.2. Çayır ve Mera.....	45
D.3. Sulak Alanlar.....	45
D.4. Flora.....	45
D.5. Fauna.....	48
D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları.....	50
D.7. Sonuç ve Değerlendirme.....	51
Kaynaklar.....	52
E. Arazi Kullanımı	
E.1. Arazi Kullanım Verileri.....	52
E.2. Mekânsal Planlama.....	52
E.2.1. Çevre düzeni planı.....	53
E.3. Sonuç ve Değerlendirme.....	53
Kaynaklar.....	53
F. ÇED, Çevre İzin ve Lisans İşlemleri	
F.1. ÇED İşlemleri.....	54
F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri.....	55
F.3. Sonuç ve Değerlendirme.....	56
Kaynaklar.....	56
G. Çevre Denetimleri ve İdari Yaptırım Uygulamaları	
G.1. Çevre Denetimleri.....	57

G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi.....	59
G.3. İdari Yaptırımlar.....	60
G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları.....	60
G.5. Sonuç ve Değerlendirme.....	60
Kaynaklar.....	60
H. Çevre Eğitimleri.....	61
I. İl Bazında Çevresel Göstergeler.....	62
Genel.....	62
Nüfus.....	63
Nüfus Artış Hızı	63
Kentsel Nüfus.....	63
Sanayi.....	63
Sanayi Bölgeleri.....	63
Madencilik.....	68
İklim Değişikliği.....	70
Sıcaklık.....	70
Yağış.....	70
Deniz Suyu Sıcaklığı.....	71
Hava Kalitesi.....	71
Hava Kirleticiler.....	71
Su-Atıksu.....	73
Su Kullanımı.....	73
Belediye İçme ve Kullanma Suyu Kaynakları.....	73
Atıksu Arıtma Tesisi İle Hizmet Veren Belediyeler.....	74
Kanalizasyon Şebekesi İle Hizmet Verilen Belediye Sayıları ve Nüfusu.....	74
Sanayiden Kaynaklanan Atıksu ve Bertarafı.....	75
Arazi Kullanımı.....	77
Tarım.....	77
Kişi Başına Tarım Alanı.....	77
Kimyasal Gübre Tüketimi.....	77
Tarım İlacı Kullanımı.....	78
Organik Tarım.....	78
Orman.....	79
Balıkçılık.....	80
Altyapı ve Ulaştırma.....	81
Karayolu ve Demiryolu Yol Ağı.....	81
Motorlu Kara Taşıtı Sayısı.....	81
Atık.....	82
Belediyeler Tarafından ya da Belediye Adına Toplanan Atık ve Bertarafı.....	82
Katı Atıkların Düzenli Depolanması.....	82
Tıbbi Atıklar.....	83
Atık Yağlar.....	83
Ambalaj Atıkları.....	84
Ömrünü Tamamlamış Lastikler.....	85
Ömrünü Tamamlamış Araçlar.....	85

Atık Elektrikli -Elektronik Eşyalar.....	85
Maden Atıkları.....	86
Tehlikeli Atıklar.....	86
Turizm	87
Yabancı Turist Sayıları.....	87
Mavi Bayrak Uygulamaları.....	89

EK-1: İl Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri Araştırma Formu.....91

Açıklamalar

Bölüm I.Hava Kirliliği.....	91
Bölüm II.Su Kirliliği.....	93
Bölüm III.Toprak Kirliliği.....	96
Bölüm IV.Öncelikli Çevre Sorunları.....	97

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge A.1- Hava Kalite İndeksi Karşılaştırma Tablosu	12
Çizelge A.2- İlimizde (2012) Yılında Evsel Isınmada Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler	14
Çizelge A.3- İlimizde 2012 Yılında Sanayide Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler	14
Çizelge A.4- İlimizde 2012 Yılında Kullanılan Doğalgaz Miktarı	14
Çizelge A.5- İlimizde 2012 Yılında Kullanılan Fueloil Miktarı	15
Çizelge A.6- İlimizde (2012) Yılı İldeki Araç Sayısı ve Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı	15
Çizelge A.7- İlimizde Hava Kalitesi Ölçüm İstasyon Yerleri ve Ölçülen Parametreler	16
Çizelge A.8- Çizelge A.8 - 2012-2013 KVS - Kış Sezonu Aylık Ortalamalar	16
Çizelge A.9 - İlimizde (2012)Yılı Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri.....	17
Çizelge A.10-İlimizde (2012) Yılında Hava Kirliletiçi Gazların Ortalama Konsantrasyonları ve Sınır Değerin Aşıldığı Gün Sayıları ($\mu\text{g}/\text{Nm}^3$)	17
Çizelge A.11- Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği	18
Çizelge B.1- İlimizin Akarsuları.....	20
Çizelge B.2- İlimizdeki Mevcut Sulama Göletleri	21
Çizelge B.3- İlimizin Yeraltısuyu Potansiyeli.....	21
Çizelge B.4- İlimizde 2012 Yılı Yüzey ve Yeraltı Sularında Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Nitrat Kirliliği İle İlgili Analiz Sonuçları.....	22
Çizelge B.5- İlimizde (2012)Yılı Kentsel Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu	27
Çizelge B.6- İlimizdeki (2012) Yılı OSB'lerde Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu.....	27
Çizelge B.7- Atıksu Arıtma Tesisi Hizmeti ile ilgili Bilgiler.....	29
Çizelge B.8- İlimizde (2012) Yılında Kullanılan Ticari Gübre Tüketiminin Bitki Besin Maddesi Bazında ve Yıllık Tüketim Miktarları.....	30
Çizelge B.9- İlimizde (2012) Yılında Tarımda Kullanılan Girdilerden Gübreler Haricindeki Diğer Kimyasal	30
Çizelge B.10- İlimizde (2012) Yılında Topraktaki Pestisit vb Tarım İlacı Birikimini Tespit Etmek Amacıyla Yapılmış Analizin Sonuçları	30
Çizelge C.1- İlimizde (2012) Yılı İçin İl/İlçe Belediyelerince Toplanan ve Birliklerce Yönetilen Katı Atık Miktar ve Kompozisyonu.....	31
Çizelge C.2- İlimizde (2012) Yılı İl/İlçe Belediyelerde Oluşan Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Yöntemleri ve TesisKapasiteleri.....	32

Çizelge C.3- İlimizde (2012) Yılında Birliklerce Yürütülen Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf İşlemlerine İlişkin Bilgi	32
Çizelge C.4- İlimizdeki 2012 Yılı Ambalaj Ve Ambalaj Atıkları İstatistik Sonuçları.....	32
Çizelge C.5- İlimizde 2012 Yılında Sanayi Tesislerinde Oluşan Tehlikeli Atıklarla İlgili Veriler.....	35
Çizelge C.6- İlimizde Atık Yağ Geri Kazanım ve Bertaraf Miktarları.....	36
Çizelge C.7-İlimizdeki 2012 Yılı İçin Atık Madeni Yağlarla İlgili Veriler.....	37
Çizelge C.8- İlimizdeki Atık Yağ Geri Kazanımı Sonucu Elde Edilen Ürün Miktarları.....	37
Çizelge C.9- İlimizde 2012 yılında Oluşan Akümülatörlerle İlgili Veriler.....	37
Çizelge C.10- İlimizde Yıllar İtibariyle Atık Akü Kazanım Miktarı.....	38
Çizelge C.11-İlimizde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Akü Miktarı.....	38
Çizelge C.12- İlimizde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Pil Miktarı	38
Çizelge C.13 - İlimizde Taşıma Lisanslı Araçların Yıllara Göre Gelişimi.....	38
Çizelge C.14 - İlimizde2012 Yılı İçin Atık Bitkisel Yağlarla İlgili Veriler.....	39
Çizelge C.15- İlimizde 2009-2012 Yılları Arasında Bitkisel Atık Yağ Taşıma Lisanslı Araç Sayısı.....	39
Çizelge C.16- İlimizde 2012 Yılı AEEE Toplanan ve İşlenen Miktarlar.....	39
Çizelge C.17- İlimizdeki 2012 Yılı İçin Sanayi Tesislerinde Oluşan Tehlikesiz Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Edilmesi İle İlgili Verileri	41
Çizelge C.18- Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar Listesi.....	41
Çizelge C.19- 2012 Yılında İlimiz İl Sınırları İçindeki Belediyelerde Toplanan Tıbbi Atıklar.....	42
Çizelge C.20- İlimizdeki Yıllara Göre Tıbbi Atık Miktarı.....	42
Çizelge C.21 - Maden Atıklarının Sınıflandırılması.....	42
Çizelge E.1- 2012 Yılı İlimizin Arazilerinin Kullanımına Göre Arazi Sınıflandırılması.....	52
Çizelge F.1- İlimizde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2012 Yılı İçerisinde Alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının Sektörel Dağılımı.....	54
Çizelge F.2- İlimizde 2012 Yılında ÇŞİM Tarafından Verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi Sayıları.....	55
Çizelge G.1-İlimizde 2012 Yılında ÇŞİM Tarafından Gerçekleştirilen Denetimlerin Sayısı.....	57
Çizelge G.2- İlimizde 2012 Yılında ÇŞİM'e Gelen Tüm Şikâyetler ve Bunların Değerlendirilme Durumları.....	59
Çizelge G.3- İlimizde 2012 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan Ceza Miktarları ve Sayısı.....	60

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik A.1- İlimizde 2012 Yılı PM10 Günlük Ortalama Değerleri ve KVS aşım durumu.....	16
Grafik A.2- İlimizde 2012 Yılı SO2 Günlük Ortalama Değerleri ve KVS aşım durumu.....	17
Grafik A.3- İlimizde (2012) Yılında Gürültü Konusunda Yapılan Şikâyetlerin Dağılımı.....	19
Grafik B.1- İlimizde(...) Yılı Belediyeler Tarafından İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İle Dağıtılmak Üzere Temin Edilen Su Miktarının Kaynaklara Göre Dağılımı.....	24
Grafik B.2- İlimizde (2012) Yılı Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusuna Oranı.....	26
Grafik B.3- İlimizde (2012) Yılı Atıksu Arıtma Tesisi İle Hizmet Edilen Nüfusun Toplam Belediye Nüfusuna Oranı.....	27
Grafik C.1- İlimizdeki (2012) Yılı Atık Kompozisyonu	31
Grafik C.2- İlimizdeki (2012) Yılı Kayıtlı Ambalaj Üreticisi Ekonomik İşletmeler.....	33
Grafik C.3- TABS Göre İlimizdeki Tehlikeli Atık Yönetimi.....	35
Grafik C.4- İlimizdeki Atık Yağ Toplama Miktarları.....	36
Grafik C.5- İlimizde Yıllar İtibariyle Atık Akü Toplama ve Geri Kazanım Miktarı	38
Grafik E.1- İlimizin 2012 Yılı Arazi Kullanım Durumu.....	52
Grafik F.1- İlimizde 2012 Yılı ÇED Olumlu Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı.....	54
Grafik F.2- İlimizde 2012 Yılı ÇED Gerekli Değildir Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı.....	54
Grafik F.3- İlimizde 2012 Yılında Verilen Geçici Faaliyet Belgelerinin Sektörlere Göre Dağılımı.....	55

Grafik F.4- İlimizde 2012 Yılında Verilen Çevre İzni Konuları.....	56
Grafik F.5- İlimizde 2012 Yılında Verilen Lisansların Konuları.....	56
Grafik G.1- İlimizde ÇŞİM Tarafından (2012) Yılında Gerçekleştirilen Planlı Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı	57
Grafik G.2- İlimizde ÇŞİM Tarafından 2012 Yılında Gerçekleştirilen Plansız Denetimlerin Konulara Göre Dağılımı.....	58
Grafik G.3- İlimizde ÇŞİM Tarafından 2012 Yılında Gerçekleştirilen Planlı ve Anı Çevre Denetimlerinin Dağılımı	58
Grafik G.4- İlimizde ÇŞİM Tarafından (2012) Yılında Gerçekleştirilen Tüm Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı	59
Grafik G.5- İlimizde 2012 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan İdari Para Cezalarının Konulara Göre Dağılımı.....	58
Grafik G.6- İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan İdari Para Cezalarının Konulara Göre Dağılımı.....	60

HARİTALAR LİSTESİ

Harita A.1 – İlde Bulunan Hava Kirliliği Ölçüm Cihazının Yeri.....	15
Harita E.1- Çorum İli Çevre Düzeni Planı.....	53

ÖNSÖZ

Çevre insanın içinde yaşadığı doğadaki diğer canlılarla birlikte ilişkilerini sürdürdükleri, onlardan sürekli olarak yararlandığı ve etkileşim içinde bulunduğu sistemler bütünü olarak tanımlanabilir. Bununla beraber ifade etmek gerekir ki birbirlerine ayrılmaz bir şekilde bağlı ve biri diğerine sürekli tesir eden toprak, hava ve su yaşadığımız çevreyi meydana getirmektedir.

Bütün insanların kirlenmemiş bir ortamda yaşama arzuları doğuştan getirdikleri bir özelliktir. Toplulukların bu arzuları doğrultusunda temiz bir çevrede faaliyet göstermeleri en tabii haklarıdır ve hiç kimsenin dikkatsizlik, ihmal veya kasıtlı olarak bu ortamı bozmasına izin verilmemelidir.

20. Yüzyılın ikinci yarısında baş döndürücü bir hıza ulaşan teknolojik ve endüstriyel gelişmelerin beraberinde getirdiği çevresel değerlerin tahribi ve yenilenemeyen kaynakların hızla azalması günümüzde ivmelenerek devam etmektedir.

Hızlı sanayileşme, çarpık kentleşme, endüstrileşme ve yaşam biçimlerindeki değişmeye paralel olarak ortaya çıkan atıklar zaman içinde ciddi bir oranda artış göstermiş ve bu atıklardan kaynaklan yerel çevre sorunları küresel bir boyut kazanmıştır. Ozon tabakasındaki delinme, küresel ısınma, asit yağmurları çeşitli doğal alıcı ortamlara yapılan aşırı miktarlardaki toksin ve tehlikeli atık deşarjları bu kapsamda sayılabilir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 56. Maddesinde herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğu belirtilmiş olup çevreyi geliştirmenin, çevre sağlığını korumanın ve çevre kirliliğini önlemenin devletin ve vatandaşların vazifesi olduğunun belirtilmesi de yasal zeminlere dayanak oluşturmuştur.

Çevre sorunlarının giderilmesinde temel hareket noktalarını belirlemek ve tanımak noktasında iller bazında hazırlanan “Çevre Durum Raporları” büyük katkı sağlamaktadır. Çorum İli bazında 2012 yılı için müdürlüğümüz tarafından hazırlanan “Çevre Durum Raporu” çevreyi koruma ve çevre sorunlarını gidermede ilimize ait çevresel veri ve değerlerini bir arada ele almaktadır.

Uzun bir çalışma sonucunda hazırlanan en son veri ve bilgilerin değerlendirilerek sunulduğu, “Çorum İli Çevre Durum Raporu”nun tamamlanmasında katkıda bulunan kamu kurum ve kuruluşlarına, titiz ve özverili çalışmaları ile raporu hazırlayan personelimize teşekkür ediyor ve bu çalışmanın yaşanabilir bir dünya için gerekli olan çevre bilincinin oluşmasına katkıda bulunmasını temenni ediyorum.

Seyitahmet SANCAK
Çevre ve Şehircilik İl Müdürü

GİRİŞ

Çorum, İç Anadolu'nun kuzeyi ile Orta Karadeniz Bölgesinin iç kısımlarında oldukça geniş bir alanı kapsayan bir ilimizdir. Orta Karadeniz Bölümünün iç kısmında yer almaktadır. Doğuda Amasya, güneyde Yozgat, batıda Çankırı, kuzeyde Sinop, kuzeydoğuda Samsun, güneybatıda Kırıkkale ile çevrilidir. Yüzölçümü 12.820 km² dir. Enlem ve boylam değerlerine göre ise; 34 derece 04 dk. 28 sn. doğu boylamları ile 39 derece 54 dk.20 sn. kuzey enlemleri arasında yer almaktadır. Çorum, Karadeniz ikliminden İç Anadolu iklimine geçiş yeri üzerinde yer alır. Genel olarak yazları sıcak ve kurak, kışları soğuk ve yağışlıdır. İlkbaharı kısa, sonbaharı uzun geçen Çorum İlinde en sıcak ayları temmuz-ağustos, en soğuk ayları ocak-şubatır. Kuzeyden güneye doğru gidildikçe iklim sertleşir.

İç Anadolu ile Karadeniz Bölgesi'nin sınırında bulunan Bayat, İskilip ve Osmancık İlçelerinin maden yatakları bakımından çok zengin olması, tarih öncesi yerleşmelerin yörede yoğunlaşmasına neden olmuştur. Fiziki coğrafyasının da ticarete uygun olması gelişmeyi hızlandırıcı bir unsur olmuştur.

Çorum İlının Merkez İlçe dahil 14 ilçesi, 38 belediye, 727 köyü vardır. İlçelerin İl merkezine uzaklıkları ise; Alaca 52, Bayat 83, Boğazkale 87, Dodurga 42, İskilip 56, Kargı 106, Laçın 29, Mecitözü 37, Oğuzlar 68, Ortaköy 57, Osmancık 59, Sungurlu 72 ve Uğurludağ 66 km'dir.

-İl genel nüfusu 534.578 (Türkiye'nin 39. İli'dir.

-İl merkezi nüfusu 225.927 dir.

-Yüzölçümü 12.796 km² (Türkiye'nin 20. Büyük İli'dir.)

İlimiz, tarihin derinliklerinden günümüze dikkate değer izler taşıyan bir bölgedir. Her tarafında en eski tarihlerden bugüne kadar gelmiş değişik medeniyetlere ait kalıntılara rastlanır. Hititler Anadolu egemenliğine bu bölgeden başlamışlardır. Bölgede bu uygarlık kalıntıları bitişik veya üst üste bulunmaktadır. Bir Hitit höyüğü yanında bir Frig, Roma, Bizans devri mezarı veya taban mozaikleri, diğer yanda Selçuklu Kervansarayına ait yıkıntı yerleri ve onun yanında Osmanlı eserlerine rastlamak mümkündür.

Çok sayıda tarih öncesi devrin en belirgin özelliğini taşıyan tabii ve yapma mağaralar mevcuttur. Yazılı tarih öncesi ve sonrası uygarlıkların kalıntıları, yapılan kazılarla gün ışığına çıkmakta ve Çorum bölgesinin uygarlık tarihinde eski bir medeniyet merkezi olduğunu göstermektedir.

İlimizde var olan kültür ve turizm potansiyelini başta Boğazköy-Hattuşa, Alacahöyük ve Ortaköy-Şapinuva ören yerleri olmak üzere tarih turizmi oluşturmaktadır. İlde tarih turizmi yanında; yayla turizmi, av turizmi, kongre turizmi, trekking ve bisiklet turizmi yapılması için uygun ortamlar bulunmaktadır. İncesu Kanyonu ve Abdullah Yaylası doğal güzelliklere örnektir.

MÜZELER ve ÖREN YERLERİ:

İlimizde 3 Müze ve 2 Ören Yeri bulunmaktadır. Bunlar Merkez Çorum Müzesi, Alacahöyük Müzesi, Boğazköy Müzesi ile Alacahöyük, Ortaköy-Şapinuva ve Yazılıkaya-Hattuşa Ören Yerleri'dir.

Çorum Müzesi içerisine gezi için sesli rehberlik sistemi kurulmuş, malzeme alınarak laboratuvar yapılmış ve vitrin arka planları değiştirilmiştir. Ayrıca Müze bünyesinde Yatılı Çocuk Eğitim Atölyesi ve Hatice Gonnet Bağana Bilgi Merkezi kurulmuştur. Ayrıca müze bahçesinde 2012 yılı sonlarında başlatılan peyzaj ve çevre düzenleme çalışmaları devam etmektedir.

Boğazköy Müzesi'nin mevcut deposu ve teşhir düzeni yeterli olmadığından müze binası genişletilmiş, yeni depo yapılmıştır. Müzenin teşhir tanzim çalışmaları da bitirilerek, 2011 yılında tekrar ziyarete açılmıştır. 1906 yılında kazı çalışmalarına başlanılan Boğazköy-Hattuşa kazılarının ilk yıllarında Hitit arşivine ait çok sayıda çivi yazılı tablet ve iki sfenks açığa çıkartılmıştır. Bulunan bu eserler kazı çalışmalarını yürüten Alman Arkeoloji Enstitüsü ile varılan anlaşma gereği 1915, 1917 tarihlerinde temizleme, onarım ve yayın çalışmalarının yapılması için Berlin'e gönderilmiştir. Onarımları bitirilen üç bin

civarında tablet ile bir sfenks 1924-1943 yıllarında ülkemize iade edilmesine rağmen diğer sfenks Berlin’de kalmıştır.

Boğazköy Sfenksi’nin anayurduna dönmesi ile ilgili olarak yapılan görüşmeler sonrasında 94 yıl aradan sonra Almanya Pergamon Müzesi’nden getirilerek asli vatanı Çorum Boğazköy Müzesi’nde sergilenen “Boğazköy Sfenksi”nin, 26 Kasım 2011 tarihinde açılış töreni gerçekleştirilmiştir. Bu tarihten itibaren Boğazköy Müzesi ücretsiz gezilebilmektedir.

Alacahöyük Örenyeri’nde bulunan kral ve kraliçelere ait mezarların korunmasına ve ziyaretçilerin daha rahat gezmelerine imkan sağlayacak restorasyon çalışmaları bitirilmiş ve yarım kalan tel örgüleri çalışmaları devam etmektedir. Alacahöyük Müzesi teşhir tanziminin çok eski olması nedeniyle ziyarete kapatılmış, teşhir tanzimi yenilenmiş olup eser yerleştirmeleri bitirilerek 2011 yılında tekrar ziyarete açılmıştır. Alacahöyük Koruma İmar Planı’nın yapılması için Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü tarafından gönderilen 150.000,00 TL ödenekle, ihale yapılmış ve çalışmalar tamamlanacaktır. Alacahöyük Örenyeri çevresinin yarım kalan çevre tel örgüleri ve bahçe düzenlemesi projesinin tamamlanması hedeflenmektedir.

Hattuşa Örenyeri’ni ziyaretçilerin daha rahat gezmelerini sağlamak için örenyeri içerisindeki gezi yolu 2008 yılında parke taşla yeniden yapılmış, tanıtım ve yönlendirme levhaları yerleştirilmiş, yine ziyaretçiler için kafeterya, dinlenme salonu, WC, otopark vb. sosyal alanlar yapılmış; Örenyerinin 6000 m uzunluğundaki bölümü güvenliğin sağlanması amacıyla modern görünümlü panel çitlerle çevrilmiş, örenyeri giriş kapısı ve çevresi düzenlenmiştir. Hem Örenyerinin korunması hem de turistlerin rahatsız edilmesini önlemek için belli noktalara güvenlik kamerası ve aydınlatma sistemi kurulmuştur. Bu sistemler sayesinde 24 saat Boğazköy Müzesi’nden örenyeri izlenebilmekte, böylece örenyerine giriş noktaları haricinden girmenin önüne geçilerek, örenyerini gezen turistlerin daha güvenli ve rahat gezmelerine yardımcı olunmaktadır. 94 yıl aradan sonra ülkemize getirilen ve Boğazköy Müzesi’nde sergilenen Boğazköy Sfenksi’nin imitasyonu Yer Kapı’daki yerine konulmuştur. Yerli ve yabancı her yıl binlerce kişinin ziyaret ettiği Hattuşa Örenyeri girişinde turistlerin ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri sosyal alanlar bulunmamakta... Bu eksikliğin giderilmesi amacıyla örenyeri girişine hediyelik eşya satış üniteleri, 100 kişilik bilgilendirme salonu, kafeterya, bilet gişesi, WC ve otoparkların yapılacağı Karşılama Merkezi yapılması planlanmış olup çalışmalar devam etmektedir.

Yazılıkaya Açık hava Tapınağı’ndaki tarihi motif ve kabartmaların ziyaretçi ve dış etkenlerden korunması için Kaya Bloklarında açılan boşlukların dondurulması, çevre tel örgülerinin yenilenmesi ve güvenlik kamerası konulması işi yapılmıştır. 2008 yılında çelik korkuluklar yaptırılmış, tapınak girişi yolu dönemine uygun şekilde yeniden düzenlenmiştir.

Ortaköy Şapinuva Örenyeri’nde devam eden kazı çalışmalarında bugüne kadar A binası ismi verilen anıtsal idari yapı ve B Binası olarak adlandırılan ticari yapı açığa çıkartılmıştır. Çıkarılan bu alanları ziyaretçiler tarafından gezilebilmesi için 2008 yılında gezi yolları yapılmış, tanıtım levhaları yerleştirilmiş ve çevre tel örgüleri yenilenmiştir. Ortaköy Şapinuva Örenyeri Koruma Amaçlı İmar Planı yapılması için Bakanlığımıza talepte bulunulmuş olup; 2013 yılında Koruma İmar Planının yapılması hedeflenmektedir. Ayrıca ören yerinin ziyarete açılması için çalışmalar yürütülmektedir.

MÜZE ENVANTERİNE KAYITLI ESER SAYISI:

Çorum Müzesi	: 15.194
Alacahöyük Müzesi	: 3.492

Boğazköy Müzesi	: 12.344
Toplam	: 31.030

İl ekonomisinde tarımın önemli bir yeri vardır. İldeki yaklaşık 46.000 çiftçi ailesindeki 180.000 kişi bu sektörden geçimini sağlamaktadır. İlin on iki aylık Bitkisel ve Hayvansal üretiminin parasal değeri 1.313.682.123 TL'dir. Bu miktarın yaklaşık % 70' i bitkisel üretim, % 30' u hayvansal üretimdir. Ülkemiz buğday üretiminin yaklaşık % 3,5'u, arpa üretiminin % 3'ü, çeltik (pirinç) üretiminin % 7'si, kuru soğan üretiminin % 4'ü, dane fiğ, nohut üretiminin % 5'i, yumurta üretiminin ise % 5'i ilimizde yapılmaktadır. Yumurta üretiminde Türkiye genelinde Çorum 8. sırada yer almaktadır.

İlimizde, Gıda Sanayi, Taş ve Toprak Sanayi ile Makine-Metal Sanayi ağırlık kazanmıştır. Genel anlamda Çorum sanayisinin, %25'i gıda ve içecek sanayi, %25'i metal eşya ve makine sanayi, 21'i taş ve toprağa dayalı sanayi, %6'sı orman ürünleri ve ağaca dayalı sanayi, %7'si kimya ve plastik sanayi, %6'sı tekstil sanayi, %2'si kağıt sanayi ve %8'i ise diğer sanayi kollarından oluşmaktadır.

İlimiz, iç dinamikleriyle bölgenin en gelişmiş sanayi kentlerinden biri olmuş ve bu ilerlemesi artarak devam etmektedir. Çorum OSB, karma organize sanayi bölgesi olup, makine, ziraat aletleri, gıda, plastik ve elektro plastik ürünler, medikal ürünler, orman ürünleri, kimya sanayi, seramik, mermer, ısı yalıtım, prefabrik yapı elemanları, döküm, oto yan sanayi ve karoser-damper imalatı, tekstil, mobilya ve metal sanayi gibi tesisler yer almaktadır.

Çevre Hizmetleri

İlimizde çevre hizmetleri, Çevre Yönetimi Şube Müdürlüğü ve Çed, İzin ve Denetim Şube Müdürlüğü olmak üzere iki birime ayrılmıştır. Çevre Yönetimi Şube Müdürlüğü; (1) Şube Müdürü, (1) Şef, (1) Çevre Mühendisi, (1) Kimyager, (1) Biyolog, (2) Elektrik Teknikeri, (1) Elektrik Teknisyeni olmak üzere toplam 8 personel, Çed, İzin ve Denetim Şube Müdürlüğü; (1) Şube Müdürü, (6) Çevre Mühendisi, (2) Kimya Mühendisi, (1) Kimyager, (3) Elektrik Teknikeri, (1) Elektrik Teknisyeni olmak üzere toplam 14 personel, toplam da 22 personel çalışmaktadır.

A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Türkiye’de özellikle kış sezonunda bazı şehir merkezlerinde meteorolojik şartlara da bağlı olarak hava kirliliği görülmektedir. Kış aylarında ısınmadan kaynaklanan hava kirliliğinin temel sebepleri; topoğrafik yapı ve meteorolojik şartlar, düşük vasıflı yakıtların iyileştirilme işlemine tabi tutulmadan kullanılması, yanlış yakma tekniklerinin uygulanması ve kullanılan yakma sistemleri işletme bakımlarının düzenli olarak yapılmaması şeklinde sıralanabilir. Ancak ısınmada doğal gazın ve kaliteli yakıtların kullanılması sonucu özellikle büyük şehirlerde hava kirliliğinde 1990’lı yıllara göre azalma olmuştur.

Şehirleşme ile sanayi tesislerinin yakın çevresindeki bölgelerdeki konutlaşmaların artması hava kirliliğinin olumsuz etkilerini artırmaktadır. Kömüre dayalı termik santrallerde kullanılan yerli linyitlerin yüksek kükürt oranı ve bazı tesislerde arıtma sistemlerinin olmaması nedeniyle kükürt dioksit (SO₂) emisyonları problem oluşturmaktadır. Çevre Mevzuatının kirletici vasfı yüksek tesisler olarak nitelendirdiği enerji üretim tesisleri için mevzuatta özel emisyon sınır değerleri bulunmaktadır. Söz konusu tesislerin kurulması ve işletilmesi için gerekli izinler, tesisten çıkan emisyonlar ve tesisin etki alanı içerisinde hava kirliliğinin tespitine ilişkin usul ve esaslar Çevre Mevzuatında belirlenmiştir. Katı, sıvı ve gaz yakıt kullanan bu tesisler için ilgili baca gazı sınır değerlerinin sağlanması yanında tesis etki alanlarında hava kalitesi sınır değerlerinin de sağlanması gereklidir. Bu nedenlerle söz konusu tesislerden kaynaklanan özellikle toz, kükürt dioksit (SO₂) ve azotoksit (NO_x) emisyonlarının giderilmesi ve azaltılması konusundaki tekniklerinin uygulanması gereklidir. Söz konusu azaltım teknikleri son yıllarda tesislerden kaynaklanan emisyon yüklerini önemli ölçüde azaltılabilmektedir. Söz konusu azaltım tekniklerinin hayata geçirilmesi ve yaygın olarak kullanılabilmesi içinde Çevre Mevzuatında bazı değişiklikler yapılmıştır.

Şehirlerde yaşanan hava kirliliğine, artan motorlu taşıtlardan kaynaklanan egzoz gazları da katkı sağlamaktadır.*

Hava kalitesine ilişkin hava kalite indeksi karşılaştırması da Çizelge A.1’ de verilmektedir.

Çizelge A.1- Hava Kalite İndeksi Karşılaştırma Tablosu

Hava Kalitesi İndeksi	SO ₂	NO ₂	CO	O ₃	PM ₁₀
	1 saatlik ortalama (µgr/m ³)	24 saatlik ortalama (µgr/m ³)	24 saatlik ortalama (µgr/m ³)	1 saatlik ortalama (µgr/m ³)	24 saatlik ortalama (µgr/m ³)
1 (çok iyi)	0-50	0-45	0-1,9	0-35	0-25
2 (iyi)	51-199	46-89	2,0-7,9	36-89	26-69
3 (yeterli)	200-399	90-179	8,0-10,9	90-179	70-109
4 (orta)	400-899	180-299	11,0-13,9	180-239	110-139
5 (kötü)	900-1499	300-699	14,0-39,9	240-359	140-599
6 (çok kötü)	>1500	>700	>40,0	>360	>600

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Unsurlar

Hava kirliliği, doğrudan veya dolaylı olarak insan sağlığını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmektedir. Günümüzde hava kirliliği nedeniyle yerel, bölgesel ve küresel sorunlar yaygın olarak yaşanmaktadır.

Yoğun şehirleşme, şehirlerin yanlış yerleşmesi, motorlu taşıt sayısının artması, düzensiz sanayileşme, kalitesiz yakıt kullanımı, topoğrafik ve meteorolojik şartlar gibi nedenlerden dolayı büyük şehirlerimizde özellikle kış mevsiminde hava kirliliği yaşanabilmektedir.

Bir bölgede hava kalitesini ölçmek, o bölgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüs ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da, bir bölgede meydana gelen hava kirliliğinin sadece o bölgede görülmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb) sebep olmasıdır.

Renksiz bir gaz olan kükürtdioksit (SO_2), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfürik asit olarak oksitlenir. Diğer kirleticiler ile birlikte büyük mesafeler üzerinden taşınabilecek damlalar veya katı partiküller oluşturur. SO_2 ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaştırılır.

Azot Oksitler (NO_x), Azot monoksit (NO) ve azot dioksit (NO_2), toplamı azot oksitleri (NO_x) oluşturur. Azot oksitler genellikle (%90 durumda) NO olarak dışarı verilir. NO ve NO_2 'nin ozon veya radikallerle (OH veya HO_2 gibi) reaksiyonu sonucunda oluşur. İnsan sağlığını en çok etkileyen azot oksit türü olması itibarı ile NO_2 kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden biridir. Azot oksit (NO_x) emisyonları insanların yarattığı kaynaklardan oluşmaktadır. Ana kaynakların başında kara, hava ve deniz trafiğindeki araçlar ve endüstriyel tesislerdeki yakma kazanları gelmektedir.

İnsan sağlığına etkileri açısından, sağlıklı insanların çok yüksek NO_2 derişimlerine kısa süre dahi maruz kalmaları, şiddetli akciğer tahribatlarına yol açabilir. Kronik akciğer rahatsızlığı olan kişilerin ise bu derişimlere maruz kalmaları, akciğerde kısa vadede fonksiyon bozukluklarına yol açabilir. NO_2 derişimlere uzun süre maruz kalınması durumunda ise buna bağlı olarak solunum yolu rahatsızlıklarının ciddi oranda arttığı gözlenmektedir.

Toz Partikül Madde (PM_{10}), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM_{10} 'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. (PM_{10} - 10 μm 'nin altında bir aerodinamik çapa sahiptir) 2,5 μm 'ye kadar olan partikülleri kapsayacak yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar devam etmektedir. PM_{10} için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Diğer önemli kaynaklar ise trafik, kömür ve maden ocakları, inşaat alanları ve taş ocaklarıdır. Sağlık etkileri açısından, PM_{10} solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirebilir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tıkalı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM_{10} 'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM_{10} maruziyetine karşı hassastır. PM_{10} yardımıyla toz içerisindeki mevcut diğer kirleticiler akciğerlerin derinlerine kadar inebilir. İnce partiküllerin büyük bir kısmı akciğerlerdeki alveollere kadar ulaşabilir. Buradan da kurşun gibi zehirli maddeler % 100 olarak kana geçebilir.

Karbonmonoksit (CO), kokusuz ve renksiz bir gazdır. Yakıtların yapısındaki karbonun tam yanmaması sonucu oluşur. CO derişimleri, tipik olarak soğuk mevsimlerde en yüksek değere ulaşır. Soğuk mevsimlerde çok yüksek değerler ulaşılmasının bir sebebi de inversiyon durumudur. CO 'in global arka plan konsantrasyonu 0.06 ve 0.17 mg/m^3 arasında bulunur. 2000/69/EC sayılı AB direktifinde CO ile ilgili sınır değerler tespit edilmiştir.

İnversiyon, sıcak havanın soğuk havanın üzerinde bulunarak, havanın dikey olarak birbiriyle karışmasının engellenmesi durumudur. Kirlilik böylece yer seviyesine yakın soğuk hava tabakasının içerisinde toplanır.

CO 'in ana kaynağı trafik ve trafikteki sıkışıklıktır. Sağlık etkileri, akciğer yolu ile kan dolaşımına girerek, kimyasal olarak hemoglobinle bağlanır. Kandaki bu madde, oksijeni hücrelere taşır. Bu yolla, CO organ ve dokulara ulaşan oksijen miktarını azaltır. Sağlıklı kişilerde, daha yüksek seviyelerdeki CO 'e maruz kalmak, algılama ve gözün görme gücünü etkileyebilir. Hafif ve daha ağır kalp ve solunum sistemi hastalığı olan kişiler ve henüz doğmamış ve yeni doğmuş bebekler, CO kirliliğine karşı en riskli grubu oluşturur.

Kurşun (Pb), doğada metal olarak bulunmaz. Kurşun gürültü, ısı ve vibrasyonlara karşı iyi bir koruyucudur ve hava yoluyla taşınır. Kurşun, maden ocakları ve bakır ve tunç ($\text{Cu}+\text{Sn}$) alaşımı işlenmesi, kurşun içeren

ürünlerin geriye dönüştürülmesi ve kurşunlu petrolün yakılmasıyla çevreye yayılır. Kurşun içeren benzin ilavesi ürünlerinin de kullanılması, atmosferdeki kurşun oranını yükseltir.

Ozon (O₃), kokusuz renksiz ve 3 oksijen atomundan oluşan bir gazdır. Ozon kirliliği, özellikle yaz mevsiminde güneşli havalarda ve yüksek sıcaklıkta oluşur (NO₂+ güneş ışınları = NO+ O => O+ O₂ = O₃). Ozon üretimi uçucu organik bileşikler (VOC) ve karbon monoksit sayesinde hızlandırılır veya güçlendirilir. Ozonun oluşması için en önemli öncü bileşimler NO_x (Azot oksitler) ve VOC'dır. Yüksek güneş ışınlarının etkisiyle ozon derişimi Akdeniz ülkelerinde Kuzey-Avrupa ülkelerinden daha yüksektir. Sebebi ise güneş ışınlarının ozon'un fotokimyasal oluşumundaki fonksiyonundan kaynaklanmasıdır.

Diğer kirleticilere kıyasla ozon doğrudan ortam havasına karışmaz. Yeryüzüne yakın seviyede ozon karmaşık kimyasal reaksiyonlar yoluyla oluşur. Bu reaksiyonlara NO_x, metan, CO ve VOC'ler (etan (C₂H₆), etilen (C₂H₄), propan (C₃H₈), benzen (C₆H₆), toluen (C₆H₅), xilen (C₆H₄) gibi kimyasal maddelerde eklenir. Ozon çok güçlü bir oksidasyon maddesidir. Birçok biyolojik madde ile etkileşimde bulunur. Tüm solunum sistemine zarar verebilir. Ozonun zararlı etkisi derişim oranına ve ozona maruziyet süresine bağlıdır. Çocuklar büyük bir risk grubunu oluşturur. Diğer gruplar arasında öğlen saatlerinde dışarıda fiziksel aktivitede bulunanlar, astım hastaları, akciğer hastaları ve yaşlılar bulunur.*

Çizelge A.2 – İlimizde (2012) Yılında Evsel Isınmada Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler (ÇŞİM,2012)

Yakıtın Cinsi (*)	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)
Yerli Kömür	-	54.000	4800	-	2	25	25
İthal Taş ve Linyit Kömür	-		6400	12-31	9	10	16
Briket Kömür	-	-	5000	-	0,8	-	-

Çizelge A.3– İlimizde(2012) Yılında Sanayide Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler (ÇŞİM,2012)

Yakıtın Cinsi (*)	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)
İthal Linyit ve Taşkömürü			6500	36	1	-	-

Çizelge A.4 –İlimizde (2012) Yılında Kullanılan Doğalgaz Miktarı (Çorumgaz A.Ş.-2012)

Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (m ³)	Isıl Değeri (kcal/kg)
Konut	81.331.284	9155
Sanayi	38.902.636	9155

Çizelge A.5 – İlimizde (2012) Yılında Kullanılan Fueleoil Miktarı (ÇŞİM,2012)

Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (m ³)	Isıl Değeri (kcal/kg)	Toplam Kükürt (%)
Konut	-	-	-
Sanayi	-	-	-

Konu hakkında veri bulunamamıştır.

Egzoz gazı emisyonlarının kontrolüne yönelik ilimizdeki faaliyetler A.5. Bölümünde verilmektedir.

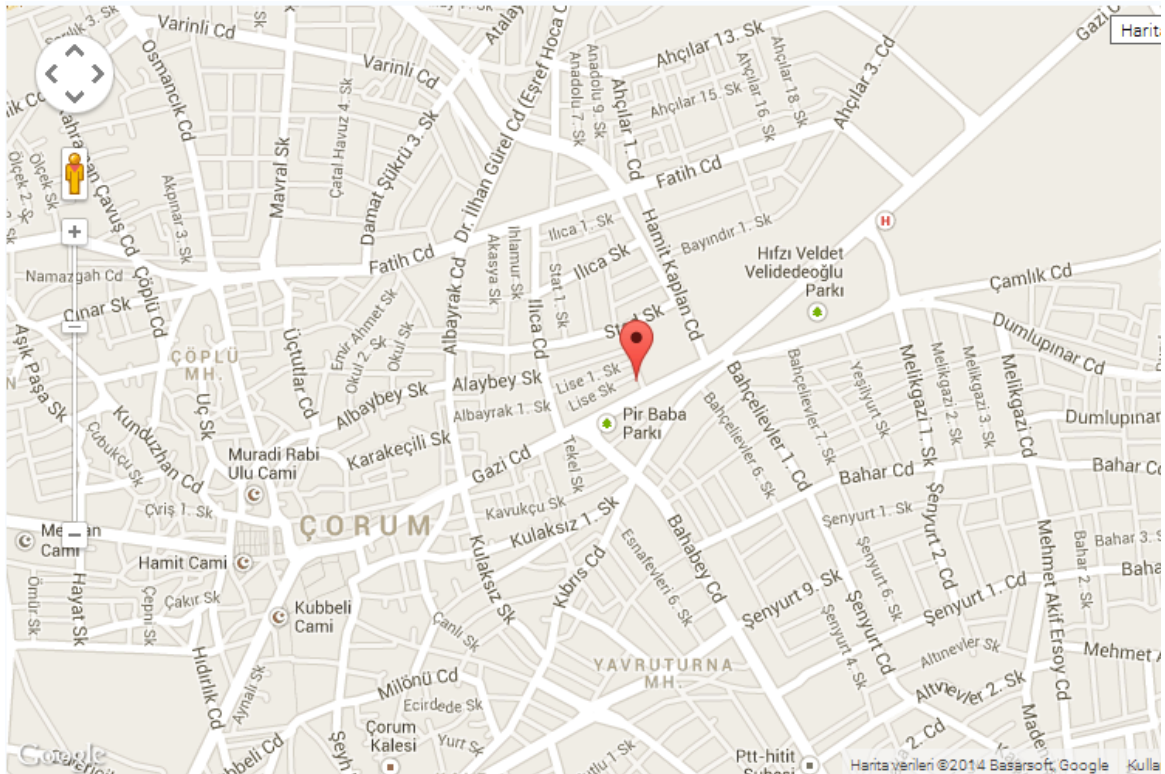
Çizelge A.6- İlimizde (2012) Yılı İlerdeki Araç Sayısı ve Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı (TÜİK, Çevre ve şehircilik İl Müdürlüğü,2012)

Araç Sayısı					Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı				
Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	Toplam	Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	Toplam
61.166	18.062	6.520	51.435	137.183	-	-	-	-	47.565

(Kaynak: TÜİK, Çevre ve şehircilik İl Müdürlüğü,2012)

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

Kış aylarında, katı yakıt ve fueoil kullanan konut ve iş yerlerinde, denetimler yapılmaktadır. Bunun yanında İl genelinde trafik ekipleri ile birlikte koordineli olarak egzoz gazı emisyon kontrolü yapılmaktadır.

Harita A.1 – İlde Bulunan Hava Kirliliği Ölçüm Cihazının Yeri (ÇŞİM,2012)

Çizelge A.7- İlimizde Hava Kalitesi Ölçüm İstasyon Yerleri ve Ölçülen Parametreler (ÇŞİM,2012)

İSTASYON YERLERİ	KOORDİNATLARI (Enlem, Boylam)	HAVA KİRLİTİCİLERİ					
		SO ₂	NO _x	CO	O ₂	HC	PM
Merkez		X					X

A.4. Ölçüm İstasyonları

Çizelge A.8 - 2012-2013 KVS - Kış Sezonu Aylık Ortalamalar

Aylar	Partikül Madde PM ¹⁰	Maximum	Sınır Değeri Aşan gün Sayısı	Standart Ortalama µg/m ³
Ekim-2012	84	137	6	100 Uyarı eşiği: 260(0)
Kasım-2012	87	186	10	
Aralık-2012	94	228	9	
Ocak-2013	82	196	10	
Şubat-2013	91	167	11	
Mart-2013	67	122	5	

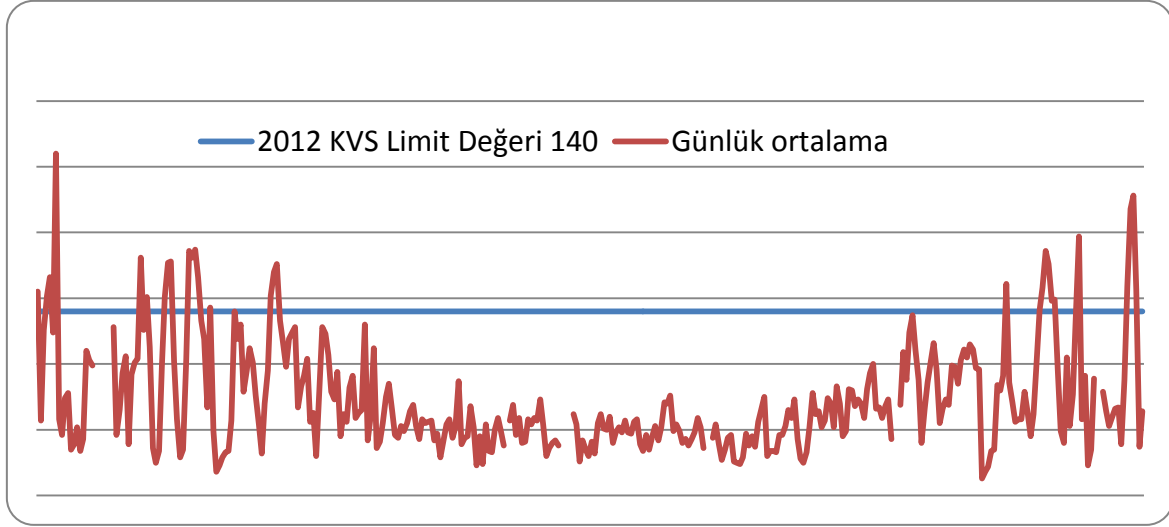
Aylar	Kükürt Dioksit SO ₂	Maximum	Sınır Değeri Aşan gün Sayısı	Standart Ortalama µg/m ³
Ekim-2012	8	20	0	250 Uyarı eşiği: 500(0)
Kasım-2012	15	29	0	
Aralık-2012	31	83	0	
Ocak-2013	6	19	0	
Şubat-2013	16	117	0	
Mart-2013	70	185	0	

Genellikle ısınma kış aylarından Ekim ayı itibarıyla başlamaktadır. Kısa vadeli sınır değerler (KVS) Maksimum günlük ortalama değerler olup değerlendirilmesi aylık bazında yapılmıştır. 6 aylık toplamda PM10 aylık standart ortalamayı 51 gün, SO2 ise 0 gün geçmiştir. Uyarı eşiğini PM10 ve SO2 ise uyarı eşiklerini geçmemiştir.

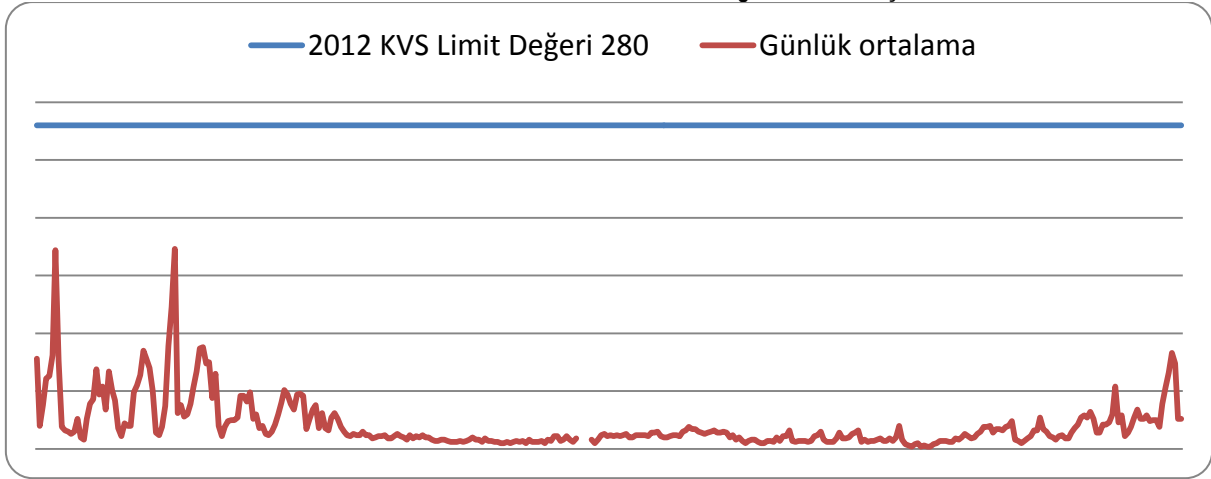
UVS - Kış Sezonu (1 Ekim-2012 – 31 Mart 2013)

Aylar	Ölçülen Ortalama UVS değerleri	Maximum	Sınır Değeri Aşan gün Sayısı	Standart Ortalama µg/m ³
Partikül Madde PM ¹⁰	84	228	180 günde 66	90
Kükürt Dioksit SO ₂	24	185	180 günde 3	125

6 aylık 2013 kış dönemi Ekim-Mart ayları dikkate alındığında Partikül Madde10 ve SO2 ortalama ölçülen değerler standart değerleri geçmemiştir. Ancak **Partikül madde 66** kez, Kükürt Dioksit (SO₂) ise 3 kez standart ortalama değer geçilmiş olup uyarı eşiklerini geçmemiştir.

Grafik A.1- İlimizde 2012 Yılı PM10 Günlük Ortalama Değerleri ve KVS aşım durumu

Grafik A.2- İlimizde 2012 Yılı SO2 Günlük Ortalama Değerleri ve KVS aşım durumu

Çizelge A.9- İlimizde (2012)Yılı Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri ($\mu\text{g}/\text{Nm}^3$) (ÇŞİM,2012)

ÇORUM	SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	OZON	AGS*
Ocak	40	-	90	4										
Şubat	56	-	107	9										
Mart	30	-	92	3										
Nisan	13	-	70	-										
Mayıs	6	-	48	-										
Haziran	6	-	47	-										
Temmuz	11	-	49	-										
Ağustos	8	-	40	-										
Eylül	7	-	57	-										
Ekim	19	-	136	-										
Kasım	13	-	86	3										
Aralık	25	-	94	7										
ORTALAMA	19,5	-	76,33											

* Sınır değerin aşıldığı gün sayısı

Çizelge A.10 İlimizde (2012) Yılında Hava Kirlетici Gazların Ortalama Konsantrasyonları ve Sınır Değerin Aşıldığı Gün Sayıları ($\mu\text{g}/\text{Nm}^3$) (ÇŞİM,2012)

(ÇORUM)	SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	OZON	AGS*
Ocak	400	-	900	4										
Şubat	560	-	1070	9										
Mart	300	-	920	3										
Nisan	130	-	700	-										
Mayıs	60	-	480	-										
Haziran	60	-	470	-										
Temmuz	110	-	490	-										
Ağustos	80	-	400	-										
Eylül	70	-	570	-										
Ekim	190	-	1360	-										
Kasım	130	-	860	3										
Aralık	250	-	940	7										
ORTALAMA	195	-	763,3											

AGS: Sınır değerini aştığı gün sayısı

Çizelge A.11 – Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği (Rapor Yılı) Yılında Hava Kalitesi Sınır Değerleri

SO₂: kükürtdioksit

Sınır Değeri Saptayan Kuruluş	1 saatlik ortalama sınır değer (µg/m ³)	Günlük ortalama sınır değer (µg/m ³)	Aşılmaması istenen gün sayısı (µg/m ³)	Sınır değerini aştığı gün sayısı	Yıllık ortalama sınır değer (µg/m ³)
AB	350	125	3		20
HKDYY ¹	-	150 ²	-		

NO₂: azotdioksit

Sınır Değeri Saptayan Kuruluş	1 saatlik ortalama sınır değer (µg/m ³)	Günlük ortalama sınır değer (µg/m ³)	Aşılmaması istenen gün sayısı (µg/m ³)	Sınır değerini aştığı gün sayısı	Yıllık ortalama sınır değer (µg/m ³)
AB	200	-	18		40
HKDYY	-	300	-		68 ³

Partikül Madde 10

Sınır Değeri Saptayan Kuruluş	Günlük ortalama sınır değer (µg/m ³)	Aşılmaması istenen gün sayısı (µg/m ³)	Sınır değerini aştığı gün sayısı	Yıllık ortalama sınır değer (µg/m ³)
AB	50	35		40
HKDYY	140 ⁴	-		78

CO: karbon monoksit

Sınır Değeri Saptayan Kuruluş	Günlük ortalama sınır değer (µg/m ³)	Aşılmaması istenen gün sayısı (µg/m ³)	Sınır değerini aştığı gün sayısı	Yıllık ortalama sınır değer (µg/m ³)
AB	-	-		-
HKDYY	14 ⁵	-		10

A.5. Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü

İlimizde 2012 yılı itibariyle Müdürlüğümüz tarafından, firmalara toplam 19 (ondokuz) adet egzoz emisyon ölçüm yetki belgesi, 45040 adet egzoz emisyon pulu verilmiştir.

¹ HKDYY: Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği

² HKDYY EK-1/A'da yer alan geçiş süreci limit değeri (proje yılına göre değişir).

³ HKDYY EK-1/A'da yer alan geçiş süreci limit değeri (proje yılına göre değişir).

⁴ HKDYY EK-1/A'da yer alan geçiş süreci limit değeri (proje yılına göre değişir).

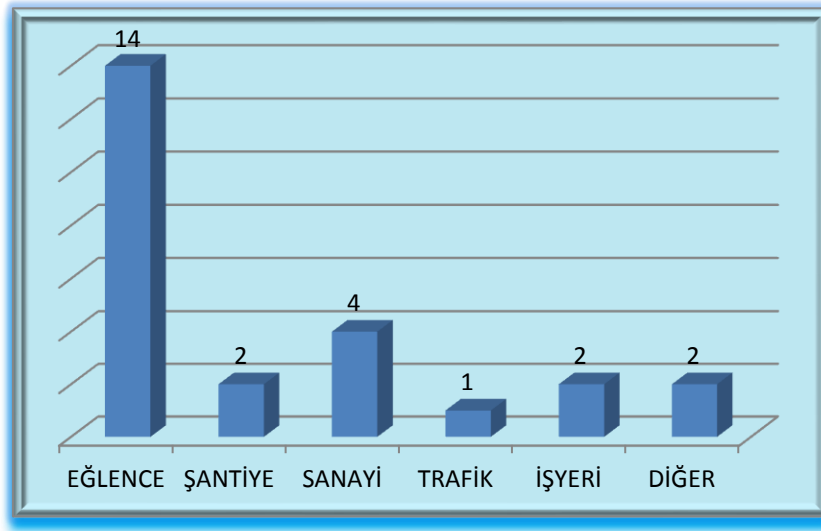
⁵ HKDYY EK-1/A'da yer alan geçiş süreci limit değeri (proje yılına göre değişir).

2012 yılında Çorum Merkezde 14, Alaca'da 1, Sungurlu' da 2, Osmancık' ta 1, İskilip' te 1 adet olmak üzere toplam 19 adet ölçüm istasyonu hizmet vermektedir. Ölçüm istasyonlarında araç cinsine göre yapılması gereken (CO, NC, NOX, Pb, So2...vb.) tüm ölçümler yapılmaktadır.

Çorum İlnde hava ve deniz taşıtları bulunmamaktadır

A.6. Gürültü

Özellikle yaz aylarında İlimiz merkezinde sokaklarda yapılan düğünler ve eğlenceler önemli sorun teşkil etmektedir. Müdürlüğümüze ulaşan şikayetler değerlendirilmekte ve idari işlemler yapılmaktadır.

Grafik A.3- İlimizde (2012) Yılında Gürültü Konusunda Yapılan Şikayetlerin Dağılımı (ÇŞİM)

A.7. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

İlimizin çeşitli yerlerinde ağaçlandırmalar yapılarak yeşil alanlar oluşturulmuştur. Trafikte yeşil dalga uygulaması ve bazı cadde ve sokaklarda tek yön uygulamasına gidilmiştir. İlimizin değişik semtlerinde bisiklet yolları yapılmıştır. İl merkezin de toplu taşımada kullanılan dolmuşlar kaldırılarak, yerine belediye ve halk otobüsleri getirilmiştir.

A.8. Sonuç ve Değerlendirme

Müdürlüğümüz denetim personeli, emniyet müdürlüğü ekipleriyle koordineli olarak, ilimiz merkez ve ilçelerinde Egzoz Emisyon Pul kontrolü yapmaktadır. Ayrıca, özellikle kış aylarında kömürden kaynaklanan hava kirliliğinden dolayı denetimlerimizi sıklaştırıp, şikayetlere anında müdahale edilmektedir.

Kaynaklar

- Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,
- Belediye,
- Orman İşletme Müdürlüğü,

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

B.1.1. Yüzeysel Sular

B.1.1.1. Akarsular

Çizelge B.1 –İlimizin Akarsuları(DSİ, 2012)

AKARSU İSMİ	Toplam Uzunluğu (km)	İl Sınırları İçindeki Uzunluğu (km)	Debisi (m³/sn)	Kolu Olduğu Akarsu	Kullanım Amacı
Kızılırmak	1355	182	137,500	-	Tarımsal Sulama ve Enerji Üretimi
Delice Çayı	305	71	23,647	-	Tarımsal Sulama
Devrez Çayı	186	11	5.158	-	Tarımsal Sulama
Alaca Çayı- Çorum Çayı	119	93	7,200	-	Tarımsal Sulama
Çekerek Çayı	256	16	25,817	-	Tarımsal Sulama

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

Doğal Göl Yüzeyleri : 121 ha

- Elekçi Gölü : 80 ha
- Sülüklü Gölü : 15 ha
- Diğer göller toplamı : 26 ha

Baraj Yüzeyleri : 406,3 ha

- Alaca Barajı : 79,4 ha
- Çorum Barajı : 58,9 ha
- Yenihayat Barajı : 148 ha
- Hatap Barajı : 120 ha

Gölet Rezervuar Yüzeyleri : 100,96 ha

- Merkez Evciyeni kışla Göleti : 6,5 ha
- Merkez Seydim 1 Göleti : 13,8 ha
- Merkez Seydim 2 Göleti : 14,8 ha
- Sungurlu – İnegazili Göleti : 6 ha
- Alaca – Geven Göleti : 4 ha
- Alaca – Bozdoğan Göleti : 12 ha
- Alaca – Höyük Göleti : 9,5 ha
- Alaca – Sincan Göleti : 5,6 ha
- Kargı – Aksu Göleti : 4,3 ha
- Kargı – Gökçedoğan Göleti : 8,16 ha
- Mecitözü – Geykoca Göleti : 4,3 ha
- Mecitözü – Hıdırlık Göleti : 8,5 ha
- Ortaköy – Pınarlı Göleti : 3,5 ha
- **Akarsu Yüzeyleri** : 9.346,4 ha
- Kızılırmak Nehri : 7.943 ha
- Yeşilırmak Nehri : 903,4 ha
- Diğer yan dereler : 500 ha
- **Toplam Su Yüzeyi** : 9.974,66 ha

İlde bulunan sulama göletlerine ait bilgiler Çizelge B.2’de verilmelidir.

Çizelge B.2-İlimizdeki Mevcut Sulama Göletleri (Çorum İl Özel İdaresi, 2012)

Göletin Adı	Tipi	Göl hacmi, m ³	Sulama Alanı (net), ha	Çekilen Su Miktarı, (m ³)	Kullanım Amacı
Alaca Çopraşık Sulama Göleti	Gölet	262.702,0	74,0	-	Tarımsal Sulama
Alaca Kızkaraca Sulama Göleti	Gölet	453.116,0	-	-	Tarımsal Sulama
Merkez Yeşilyayla Küçük Ölçekli Sulama Göleti	Küçük Ölçekli Sulama Göleti	6.500,0	50,1	-	Tarımsal Sulama
Osmançık Karalargüney Kuzköy Küçük Ölçekli Sulama Göleti	Küçük Ölçekli Sulama Göleti	150.000,0	-	-	Tarımsal Sulama

B.1.2. Yeraltı Suları

Bu kısımda ilde yer alan yer altı suları ile birlikte eğer mevcut ise jeotermal kaynaklardan da söz edilmelidir. İlın yeraltı suyu potansiyeli aşağıda Çizelge B.3’deki gibi verilmelidir.

- **Hamamlıçay Köy Kaplıcası** : Merkeze 12 Km. uzaklıkta Hamamlıçay Köyündedir. Bayanlara ve erkeklere ayrı ayrı yüzme havuzu mevcuttur. 10 adet özel kabin vardır. Suyu 42 derece sıcaklıkta olup, Romatizmal hastalıkları, cilt hastalıkları ve böbrek taşlarının düşürülmesine iyi gelmektedir.
- **Figani Beke Kaplıcası**: İlimiz Mecitözü ilçesinin Figani köyü yakınındadır. İlçenin 16 km. doğusundaki kaplıcaya çevre il ve ilçelerden çok sayıda turist gelmektedir. Beke kaplıcasının vücut ısısındaki suyu oldukça boldur. Su küçük bir havuzdan kaynayıp oradan büyük havuza aktarılmaktadır.Bu kaplıcanın, idrar artırıcı etkisiyle vücuttaki metabolizma artıklarının idrar yoluyla atılmasında ve asit ortamında oluşan taşların düşürülmesinde faydalı olduğu bilinmektedir.
- İlimizde Samsun yolu 2. km’de Jeotermal İşletme Ruhsatı verilmiştir. 1 adet kuyu açılmış, kuyudan 21,3 derece sıcaklıkta 31 lt/s debide sıcak su elde edilmiştir. Ayrıca İl Özel İdaresi tarafından 6 adet jeotermal arama ruhsatı tanzim edilmiştir.

Çizelge B.3– İlimizin Yeraltısuyu Potansiyeli(Kaynak, yıl)

Konu hakkında bilgi yoktur.

Kaynağın İsmi	hm ³ /yıl

B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri

Yeraltı suyu (ildeki toplam emniyetli rezerv) :202 hm³/yıl

B.1.3. Denizler

İlimizin kıyısı bulunduğu deniz mevcut değildir.

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

Konu hakkında bilgi yoktur.

Çizelge B.4 - İlimizde (2012) Yılı Yüzey ve Yeraltı Sularında Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Nitrat Kirliliği İle İlgili Analiz Sonuçları (Kaynak, yıl)

Su Kaynağının Cinsi (Yüzey/Yer altı)	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun				
		İçme ve kullanma suyu	Enerji üretimi	Sulama suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlem istasyonu kodu	Analiz sonuçları SKKY (Tablo-1)	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)	Koordinatları (YAS için)	Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu

Çorum ilinde içme ve kullanım amaçlı sular yüzeysel su kaynakları ve yer altı su kaynaklarından karşılanmaktadır.

Yüzeysel Su Kaynakları:

1-Çorum Barajı;

Kapasitesi 6 milyon m³ tür.

2-Yeni Hayat Barajı;

Kapasitesi 27 milyon m³ tür.

3-Hatap Barajı;

Kapasitesi 11 milyon m³ olup yıllık 4.5 milyon m³'ü içme ve kullanım amaçlı kullanım için ayrılmıştır.

Yeraltı Su Kaynakları:

Derin kuyular ve kaynak sularıdır. Derin kuyular; Pınarbaşı, Cin Deresi ve Konaklı mevkiinde bulunmaktadır. Kaynak suları Pınarbaşı, Elmalı ve Sağmaca mevkiinde bulunmaktadır.

B.3.1. Noktasal kaynaklar

B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar

Çorum ili içme ve kullanım amaçlı su havzalarında endüstriyel kaynaklı herhangi bir kirlenici kaynak bulunmamaktadır.

B.3.1.2. Evsel Kaynaklar

Çorum ili içme ve kullanım amaçlı su havzalarında yerleşim yerleri mevcut olup bu yerleşim yerlerinden kaynaklanan evsel atıksular havza içine deşarj edilmektedir. Ayrıca bu yerleşim alanlarında tarımsal ve hayvancılık faaliyetleri sebebiyle atıklar oluşmaktadır. DSİ tarafından Yeni Hayat Barajı ve Hatap Barajı havzalarında havza koruma planları yaptırılmakta olup proje ihalesi yapılmıştır.

ÇORUM BELEDİYESİ O.S.B. İÇME SUYU ARITMA TESİSİ GÜNLÜK İŞLETME DEĞERLERİ TABLOSU

PARAMETRELER		Birimi	Ölçülen Değerler		
			Y.Hayat Barajı	Hatap Barajı	Çorum Barajı
	Sıcaklık	(°C)	5,7	6,1	20,6
	pH		8,45	8,28	8,06
	Bulanıklık	NTU	3,53	4,64	7,58
	Renk	Pt-Co	10	20	30
	İletkenlik	µS/cm	588	499	616

Alkalinite				
T.Alkalinite	mg/lt	330	250	260
Bikarbonat (HCO ₃)	mg/lt	318	250	260
Karbonat (CO ₃)	mg/lt	12	0	0
Hidroksit (OH)	mg/lt	0	0	0
T.Sertlik (CaCO ₃)	mg /lt	360	228	248
Kalsiyum (Ca)	mg/lt	48,12	51,32	56,14
Mağnezyum (Mg)	mg/lt	58,32	24,3	26,24
Alüminyum	µg/lt	-	-	-
Çözünmüş O ₂	mg/lt	11,89	10,08	9,65
Demir	µg/lt	0	0	45
Mangan	µg/lt	0	0	0
Organik Madde	mg /lt	3,0	2,2	2,6
Amonyak	mg/lt	0	0	0
Nitrit	mg/lt	0	0,005	0
Nitrat	mg/lt	1,32	2,21	3,54
Sülfat	mg/lt	19,904	21,95	34,48

PARAMETRELER	Ins. Tük. Amaç. Su Yön.	Birimi	Ölçülen Değerler
Çıkış Debi		m ³ /h	700
Sıcaklık		(°C)	5,4
pH	6,5-9,5		8,34
İletkenlik	2500	µS/cm	564
Bulanıklık	1	NTU	0,52
Renk	5	Pt-Co	3
Alkalinite			
T.Alkalinite		mg/lt	324
Bikarbonat (HCO ₃)		mg/lt	318
Karbonat (CO ₃)		mg/lt	4
Hidroksit (OH)		mg/lt-	0
Alüminyum	200	µg/lt	-
Bakiye Klor	0,1-0,5 Uç Noktalar için	mg/lt	1,1
T.Sertlik (CaCO ₃)		mg /lt	316
Kalsiyum (Ca)	200	mg/lt	56,14
Mağnezyum (Mg)	50	mg/lt	42,76
Çözünmüş O ₂		mg/lt	12,25
Demir	200	µg/lt	0
Mangan	50	µg/lt	0
Amonyak	0,5	mg /lt	0
Nitrit	0,5	mg/lt	0
Nitrat	50	mg/lt	3,54
Sülfat	250	mg/lt	21,038
Organik Madde		mg/lt	1,6
E.Coli	0	Sayı/100ml	-
Koliform Bakteri	0	Sayı/100ml	-
C.Perfiringens	0	Sayı/100ml	-

B.3.2. Yayılı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

İlimiz toplam tarım alanı **6.180.223** da. Olup İl arazisinin yaklaşık **% 48,3** 'ü dür. Ayrıca İl arazisinin yaklaşık **% 11,4** ' ü de çayır mera arazisidir. Tarımsal üretim içerisinde bitkisel üretim yaklaşık **% 70** 'lık payla ilk sırada ve gene yaklaşık **% 30** 'luk payla hayvansal üretim ikinci sıradadır. Tarım arazilerinin **% 12,1** ' i (**750.417 da**) sulu, **% 87,9** u (**5.429.806 da**) kıraçtır.

Toplam tarım arazilerinin % 94,99 'u tarla, % 1,3' ü Bağ, % 0,50 ' si meyve , % 0,90' ı sebze ve % 2,3' ü de işlenmeyen tarım arazileridir.

B.3.2.2. Diğer

B.4. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.4.1. İçme ve Kullanma Suyu

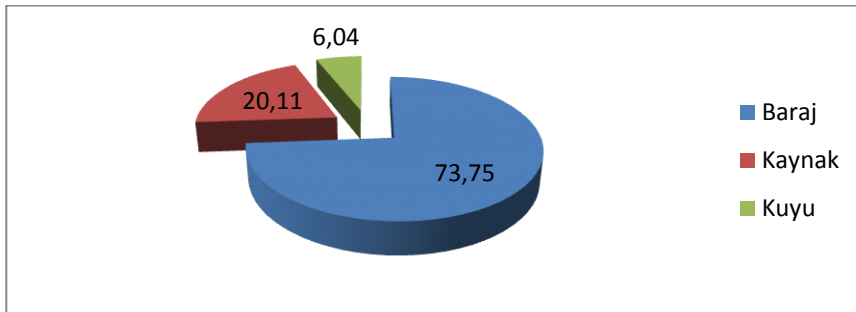
B.4.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

İlimizde kentsel su temini için barajlardan, kuyulardan ve kaynak sularından faydalanılmaktadır. Barajlardan (Yenihayat Barajı, Hatap Barajı ve Çomar Barajından) 11.279.839 m³ su, kuyulardan (Konaklı, Pınarbaşı, Melikgazi, Karaağaç ve Kuruçay kuyularından) 919.922 m³ su ve kaynaklardan (Elmalı, Kavacık ve Sağmaca) 3.031.183 m³ su 2012 yılında temin edilmiştir.

İlimizde barajlar, kuyular ve kaynak sularından temin edilen suların, 8.387.029 m³ evsel amaçlı ve 1.089.909 m³ sanayi amaçlı kullanılmıştır. Kaynaklardan alınan toplam suyun bir kısmı ise kayıp ve kaçaklara maruz kalmaktadır.

İlimizde Çorum Belediyesi tarafından işletilmekte olan iki adet içme suyu arıtma tesisi bulunmaktadır. Bahabey içme suyu arıtma tesisi kapasitesi 400 l/sn ve Organize sanayi bölgesinde bulunan OSB içme suyu arıtma tesisi kapasitesi 721 l/sn dir.

Yenihayat barajından alınan su arıtılarak Çorum'a verilmektedir.

Grafik B.1. İlimizde(....) Yılı Belediyeler Tarafından İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İle Dağıtılmak Üzere Temin Edilen Su Miktarının Kaynaklara Göre Dağılımı (Çorum Belediyesi, 2012)

B.4.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

İlimizde yeraltı su kaynaklarından 2012 yılı içerisinde 919.922 m³ su temin edilmiştir.

B.4.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

İÇME VE KULLANMA SUYU

Ön İncelemesi ve Master Planı tamamlanan	:14,06 hm ³ /yıl
- Alaca sistemi	: 11 hm ³ /yıl
- Kunduzlu göleti	: 2,06 hm ³ /yıl
- Dereboğazi göleti	: 1,00 hm ³ /yıl

Planlama ve Kesin Projesi Tamamlanan	: 12,12 hm3/yıl
- Koçhisar Barajı (Çorum+Alaca) içmesuyu tesisleri	: 12,12 hm3/yıl
İnşa Halinde Olan	: 5,40 hm3/yıl
- Yenihayat barajı derivasyon tesisleri	: 2,86 hm3/yıl
- Koçhisar Barajı 1. Kısım İçmesuyu İsale Hattı	: 2,54 hm3/yıl
İşletmede Olan	: 28,58 hm3/yıl
-Yenihayat barajı	: 8,84 hm3/yıl
- Çorum barajı	: 3,0 hm3/yıl
- Hatap Barajı	: 4,64 hm3/yıl
- YAS kuyuları (Konaklı ve Pınarbaşı)	: 7,8 hm3/yıl
- Eski Kaynaklar	: 3,2 hm3/yıl
- İskilip Yer altı göleti	: 1,1 hm3/yıl
İl Toplamı	: 60,16 hm3/yıl

B.4.2. Sulama

Konu hakkında bilgi yoktur.

B.4.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

Konu hakkında bilgi yoktur.

B.4.2.2. Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

Konu hakkında bilgi yoktur.

B.4.3. Endüstriyel Su Temini

İl genelinde Organize Bölge Müdürlüğü hariç diğer sanayi kuruluşlarının büyük bir kısmı suları belediye tarafından şebekeye verilen içme ve kullanım suyundan karşılanmaktadır. Bazı sanayi kuruluşlarının kendi arazisi içindeki kuyu sularını kullananlarda mevcuttur. OSB Müdürlüğü ise kendi bünyesinde olan sanayi kuruluşlarının suyunu temin etmektedir. OSB Müdürlüğü bünyesinde bulunan sanayi kuruluşları ve diğer sanayi kuruluşlarının tüm atıksuları belediyemiz atıksu arıtma tesisine gelmektedir. Atıksu arıtma tesisine gelen atıksular arıtılarak Derinçay'a deşarj edilmektedir.

B.4.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

Hidroelektrik Enerji

-İnşa Halinde Olan	: 110,80 MW ; 521,63 GWh/ yıl,% 52,4
-Kızılırmak-Tımarlı projesi	: 7 MW, 58,02 GWh/yıl
- Kızılırmak-Kargı projesi	: 103,8 MW, 463,61 GWh/ yıl
-İşletmede Olan	: 202,8 MW; 473,4 GWh/ yıl, % 47,6
- Obruk projesi	:202,8 MW; 473,4 GWh/ yıl
İl Toplamı	:313,60 MW, 995,03 GWh/ yıl,% 100
Özel Sektör tarafından geliştirilen projeler	:90,90 MW, 373,72 GWh/yıl
Çorum HES Potansiyeli Toplamı	:404,5 MW, 1368,75 GWh/yıl

B.4.5. Rekreasyonel Su Kullanımı

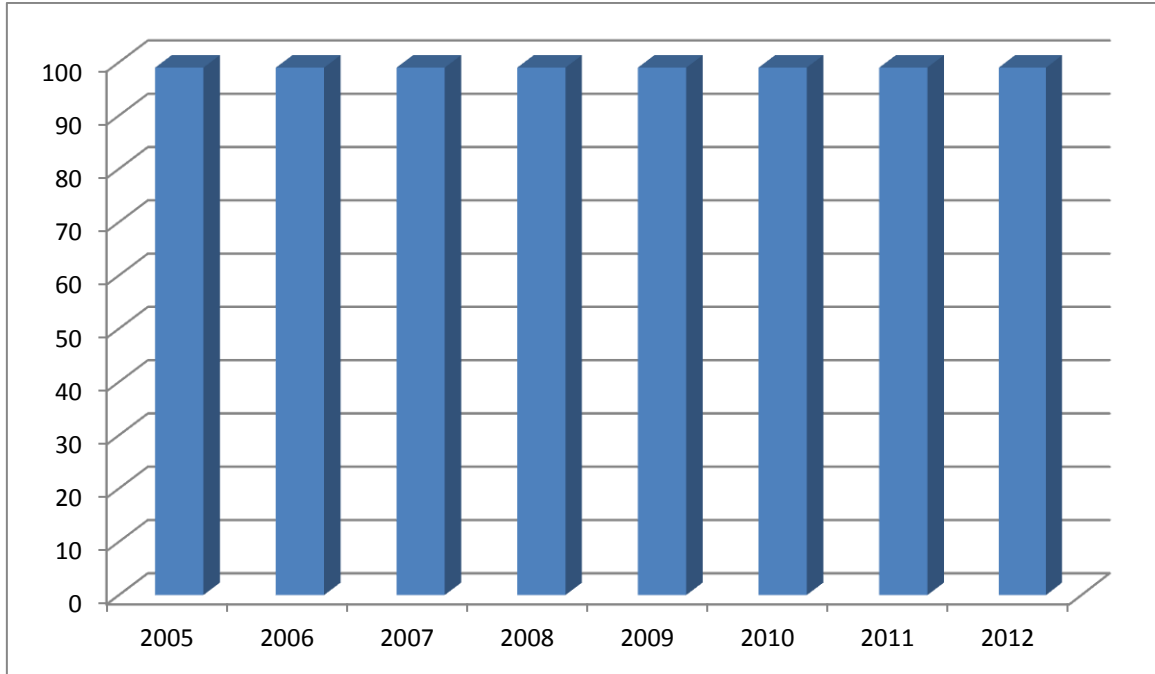
Konu hakkında yeterli bilgi yoktur.

B.5. Çevresel Altyapı

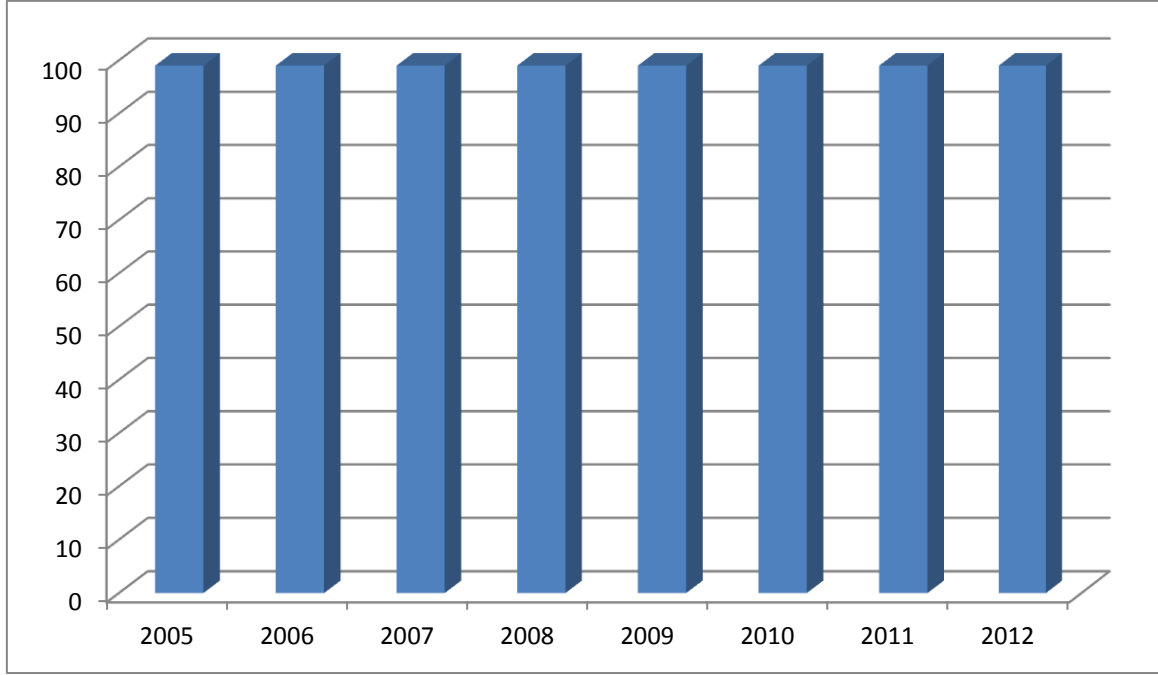
B.5.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Hizmeti Alan Nüfus

Çorum İli merkezde 2012 yılı itibari ile 1278 km kanalizasyon şebekesi ve 88,6 km yağmur suyu şebekesi bulunmaktadır. İlimizin uzun yıllardır kanalizasyon ihtiyacı bulunmamakta olup yeni yerleşim yerleri için yeni kanalizasyon hatları yapılmaktadır. İlimizde yaşayan nüfusun % 99 una kanalizasyon hizmeti verilmektedir. Kanalizasyon hizmeti alamayan çok az bir nüfusta bağ veya kendi arıtma sistemi olan işletmelerdir.

İlimizde oluşan atıksularının % 99 unun arıtıldığı bir adet atıksu arıtma tesisi bulunmaktadır. Atıksu Arıtma Tesisinde evsel ve sanayiden gelen evsel nitelikli endüstriyel atıksular arıtılmaktadır.

Grafik B.2- İlimizde (2012) Yılı Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusuna Oranı(Çorum Belediyesi,2012)

Grafik B.3 – İlimizde (2012) Yılı Atıksu Arıtma Tesisi İle Hizmet Edilen Nüfusun Toplam Belediye Nüfusuna Oranı(Çorum Belediyesi,2012)

Çizelge B.5 – İlimizde (2012)Yılı Kentsel Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu(ÇŞİM,2012)

Yerleşim Yerinin Adı		Belediye Atıksu Arıtma Tesisi/ Deniz Deşarjı Olup Olmadığı?			Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Türü			Mevcut Kapasitesi (ton/gün)	Arıtılan /Deşarj Edilen Atıksu Miktarı (m³/sn)	Deşarj Noktası koordinatları	Deniz Deşarjı	Hizmet Verdiği Nüfus	Oluşan AAT Çamur Miktarı(ton/gün)
		Var	İnşa/plan aşamasında	Yok	Fiziksel	Biyolojik	İleri						
İl Merkezi	Çorum	Var			Fiziksel	Biyolojik		63.538	0,54	34.91397 40.48356		230.000	17,5

B.5.2. Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

Çorum Organize Sanayi Bölgesi atıksuları Çorum Belediyesi Atıksu Arıtma Tesisine verilmektedir.

Çizelge B.6 – İlimizdeki (....) Yılı OSB'lerde Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu(Kaynak, yıl)

OSB Adı	Mevcut Durumu	Kapasitesi (ton/gün)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	Deşarj Ortamı	Deşarj Koordinatları

B.5.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması

Atıksu arıtma tesisinde arıtılan atıksular geri kazanım amaçlı değerlendirilmemektedir. Alıcı ortama deşarj edilmektedir.

B.6. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

B.6.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar

“Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik” ve “Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik Yeterlilik Belgesi Tebliği” kapsamında yapılan çalışma bulunmamaktadır.

Çizelge B.7.- İlimizde (...) Yılı Tespit Edilen Noktasal Kaynaklı Toprak Kirliliğine İlişkin Veriler(Kaynak, yıl)

	Var	Yok	Varsa Ne/Neler Olduğunu Belirtiniz
Potansiyel kirlletici faaliyetler var mı?			

Tespit Edilmiş Kirlenmiş Sahanın Yeri	Tespit Edilmiş Kirlenmenin Nedeni	Kirlenmiş sahaların temizlenmesi ile ilgili çalışma var mı?		Kirlenmiş sahaların temizlenmesi ile ilgili çalışmalarda ne tür temizleme faaliyetleri* yapılıyor? (Aşağıdaki temizleme yöntemleri dikkate alınmalıdır)
		Var	Yok	
1.				
2.				
3.				
.				

*** Noktasal Kaynaklı Toprak Kirliliği Temizleme Yöntemleri**

Biyoremediasyon
Fitoremediasyon
Parsel arıtımı
Buharlaştırma
Biyo havalandırma
Elektrokinetik arıtma
Yerinde oksidasyon
Solvent ekstraksiyonu
Hava ile dağıtma (Air sparging)
Buharlaştırma
Termal arıtma
Reaktif Barrier teknolojisi
Yerinde yıkama (In-situ Flushing)

B.6.2.Arıtma Çamurlarının toprakta kullanımı

Arıtma çamurları toprakta kullanılmamaktadır. Tesis içinde depolanmaktadır.

B.6.3.Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

Konu hakkında yeterli bilgi mevcut değildir.

B.6.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği

Çizelge B.8 – İlimizde (2012) Yılında Kullanılan Ticari Gübre Tüketiminin Bitki Besin Maddesi Bazında ve Yıllık Tüketim Miktarları (İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü)

Bitki Besin Maddesi (N,P,K olarak)	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot	75.241	329.128
Fosfor	31.366	
Potas	73.706	
TOPLAM	180.313	

Çizelge B.9- İlimizde (2012) Yılında Tarımda Kullanılan Girdilerden Gübreler Haricindeki Diğer Kimyasal Maddeleri (Tarımsal İlaçlar vb) (İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı		İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
		(Kg)	(Lt)	
Insektisitler	Zararlı Böcek Mücadelesi	1.666,60	3.596,92	1.704,40
Herbisitler	Yabancı Ot Mücadelesi	3.659,25	142.006,50	137.878,00
Fungisitler	Mantari Hastalıklarla Mücadele	52.850,60	157,20	7.705,10
Rodentisitler	Tarla Faresi Mücadelesi	69	0	6.900,00
Nematositler	Nematod Mücadelesi	--	--	--
Akarisitler	Kırmızı Örümcek Mücadelesi	0	233	81,00
Kışlık ve Yazlık Yağlar	Kabuklu Bit Mücadelesi	--	--	--
TOPLAM		59.359,05	145.993,62	154.268,50

Çizelge B.10- İlimizde (2012) Yılında Topraktaki Pestisit vb Tarım İlacı Birikimini Tespit Etmek Amacıyla Yapılmış Analizin Sonuçları (İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü)

Analizi Yapan Kurum/Kuruluş	Analiz Yapılan Yer (İlçe, Köy, Mevkii, Koordinatları)	Analiz Tarihi	Analiz Edilen Madde	Tespit Edilen Birikim Miktarı (µg/kg- fırın kuru toprak)
-	-	-	-	-

Konu hakkında bilgi yoktur.

B.7. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü

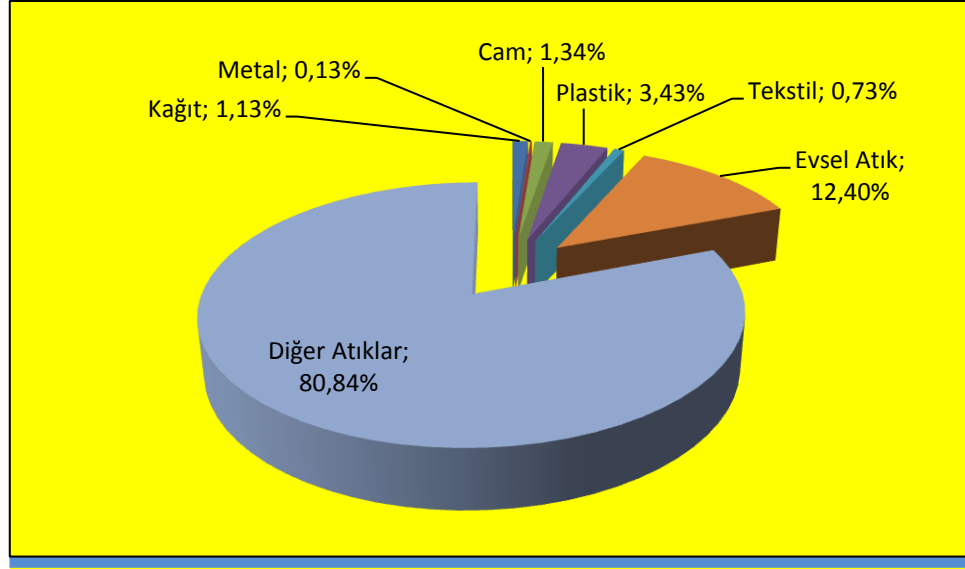
Çorum Belediyesi

2011 Çorum İl Çevre Durum Raporu

C. ATIK

C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)

Evsel atıklar konteyner sistemi ile toplanmakta, sıkıştırılmalı kamyonlarla şehrimize 13 km uzaklıktaki Celilkırı mevkiindeki çöp depo alanına nakledilmektedir. Bertaraf tesisi projesi ihale aşamasındadır.

Grafik C.1- İlimizdeki (2012) Yılı Atık Kompozisyonu (Çorum Belediyesi,2012)

Çizelge C.1 – İlimizde (2012) Yılı İçin İl/İlçe Belediyelerince Toplanan ve Birliklerce Yönetilen Katı Atık Miktar ve Kompozisyonu

(Çorum Belediyesi)

İl/İlçe Belediye veya Birliğin Adı	Birlik ise birliğe üye olan belediyeler	Nüfus		Toplanan Ortalama Katı Atık Miktarı (ton/gün)		Geri Kazanılan Ortalama Atık Miktarı (Kg/gün)		Kişi Başına Üretilen Ortalama Katı Atık Miktarı (kg/gün)		Atık Kompozisyonu (yıllık ortalama, %)					
		Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış	Evsel Atık	Kağıt	Cam	Metal	Plastik	Diğer
ÇORUM	ÇORUM	231146	231146	210000	227000	---	---	0,91	0,98	%12,40	%1,13	%1,34	%0,13	%3,43	%81,57
İl Geneli		231146	231146	210000	227000	---	---	0,91	0,98	%12,40	%1,13	%1,34	%0,13	%3,43	%81,57

Çizelge C.2 – İlimizde (2012) Yılı İl/ilçe Belediyelerde Oluşan Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Yöntemleri ve Tesis Kapasiteleri(Çorum Belediyesi)

İl/ilçe Belediye Adı	Hangi Atıklar Toplanıyor?			Transfer İstasyonu Varsa Sayısı	Atık Yönetimi Hizmetlerini Kim Yürütüyor?*			Mevcut Bertaraf Yöntemi ve Tesis Kapasitesi/Birimi				
	Evsel*	Tıbbi	Diğer (Belirtiniz)		Toplama	Taşıma	Bertaraf	Düzensiz Depolama	Düzenli Depolama	Kompost	Yakma	Diğer (Belirtiniz)
ÇORUM	X				B	B	B	B	-			VAHŞİ DEPOLAMA
ÇORUM		X			B	B	B	-	B			STERİLİAZYON
ÇORUM			Atık Pil		B	B	ÖS	-	ÖS			
ÇORUM			Bitkisel Atık Yağ		ÖS	ÖS	ÖS	-	ÖS			

* Belediye (B), Özel Sektör (ÖS), Belediye Şirketi (BŞ) seçeneklerinden uygun olanının sembolünü yazınız.

Çizelge C.3- İlimizde (2012) Yılında Birliklerce Yürütülen Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf İşlemlerine İlişkin Bilgi (Çorum Belediyesi)

İlimizde birliklerce yürütülen tesis bulunmamaktadır.

C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

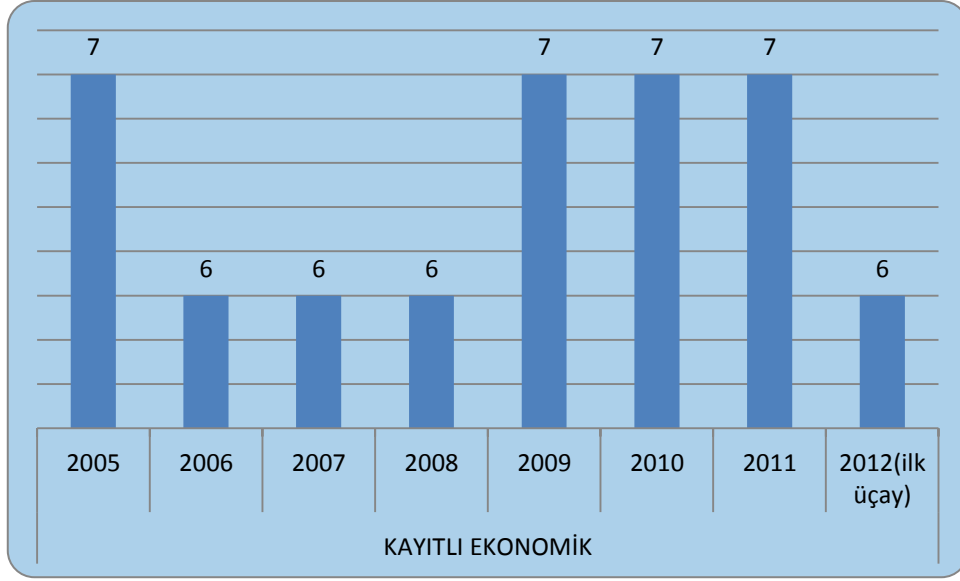
“Hafriyat Toprağı İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği” kapsamında yapılan çalışmalara değinilmelidir. Eğer mevcut ise, oluşan inşaat, hafriyat toprağı ve yıkıntı atığı miktarları konusunda yeterli bilgi yoktur.

C.3. Ambalaj Atıkları

Katı Atık Bertaraf Tesisinin kurulması ile ayrışım yapılacaktır.

Çizelge C.4- İlimizdeki (2012) Yılı Ambalaj Ve Ambalaj Atıkları İstatistik Sonuçları(ÇŞİM, 2012)

Ambalaj Cinsi	Üretilen Ambalaj Miktarı (kg)	Piyasaya Sürülen Ambalaj Miktarı (kg)	Geri Kazanım Oranları (%)	Geri Kazanılması Gereken Miktar (kg)	Geri Kazanılan Miktar (kg)	Gerçekleşen Geri Kazanım Oranı (%)
Plastik	201099	4558528	143,46	530500	761056	-
Metal	-	24918	-	-	-	-
Kompozit	-	15230	-	7800	-	-
Kağıt Karton	69820284	2581786	148,6	822281	1222676	-
Cam	-	2597016	-	-	-	-
Toplam	70021383	9777478	292,06	1360581	1983732	-

Grafik C.2- İlimizdeki (....) Yılı Kayıtlı Ambalaj Üreticisi Ekonomik İşletmeler(ÇŞİM,2012)

C.4. Tehlikeli Atıklar

İlimizde tehlikeli atıklar konusunda lisans almış bir adet tesis bulunmaktadır.
-Ekmekçiogulları Metal ve Kimya San. Tic. A.Ş.

İlimizde 30 adet tehlikeli atık üreten tesis tespit edilmiştir. Tehlikeli atık taşıması için 2 adet firmaya ait, 9 adet araca da tehlikeli atık taşıma lisansı verilmiştir.

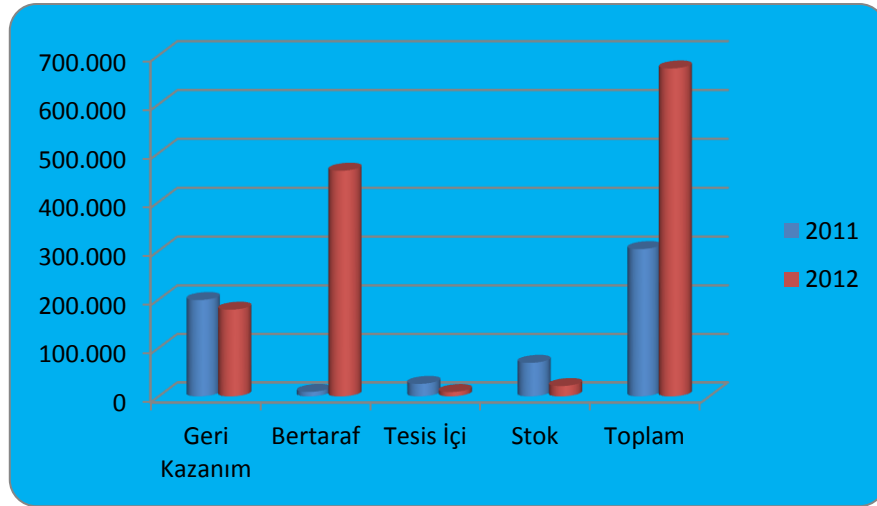
Tehlikeli Atık Oluşturan Sanayi Tesisleri

FİRMA ADI	FİRMANIN ADRESİ	MİKTAR	ATIK KODU	ATIK TÜRÜ
SİMA OTOMOTİV	ANKARA YOLU 4. KM ÇORUM	1270	160107	ATIK FİLTRE
OLMUksA	ANKARA YOLU 4. KM ÇORUM	1520	150110	KONTAMİNE ATIK
ALTAN MAKİNA	ORGANİZE SANAYİ	1540	150110	KONTAMİNE ATIK
SİMA OTOMOTİV	ANKARA YOLU 4. KM ÇORUM	1830	160107	ATIK FİLTRE
ÇAKIR İNŞAAT	MİLÖNÜ CA.SANCAKTAR İŞ MER. NO:1723 ÇORUM	40	150110	KONTAMİNE ATIK
SERRA BETON	OSMANCIK YOLU 3 .KM ÇORUM	72	150110	KONTAMİNE ATIK
AHLATÇI	ANKARA YOLU 7. KM ÇORUM	3350	160107	ATIK FİLTRE
ÇORUM ŞEKER	ANKARA YOLU 9. KM ÇORUM	13760	130701	TANK DİBİ
ÇORUM ŞEKER	ANKARA YOLU 9. KM ÇORUM	12520	130701	TANK DİBİ
ÇORUM ŞEKER	ANKARA YOLU 9. KM ÇORUM	13760	130701	TANK DİBİ
KARAKAŞLAR	ÇEVRE YOLU BUL.İSKİLİP KAV.NO:304 ÇORUM	300	130703	TANK DİBİ
ÇİMPOR YİBİTAŞ	ÇORUM	350	150110	KONTAMİNE AMBALAJ
ÇİMPOR YİBİTAŞ	ÇORUM	1200	160107	ATIK FİLTRE
ÇİMPOR YİBİTAŞ	ÇORUM	3950	150202	KONTAMİNE BEZ
DERİNDERE	OSMANCIK YOLU 3 .KM ÇORUM	40	130703	TANK DİBİ
AHLATÇI	ANKARA YOLU 7. KM ÇORUM	1675	160107	ATIK FİLTRE

OLMUksA	ANKARA YOLU 4. KM ÇORUM	2860	150110	KONTAMİNE ATIK
OLMUksA	ANKARA YOLU 4. KM ÇORUM	700	150110	KONTAMİNE ATIK
OLMUksA	ANKARA YOLU 4. KM ÇORUM	400	150110	KONTAMİNE ATIK
OLMUksA	ANKARA YOLU 4. KM ÇORUM	4320	150202	PE ATIK
SİMA OTOMOTİV	ANKARA YOLU 4. KM ÇORUM	900	160107	ATIK FİLTRE
HANÇERLİLER	ANKARA YOLU 7. KM ÇORUM	13	150110	KONTAMİNE AMBALAJ
HANÇERLİLER	ANKARA YOLU 7. KM ÇORUM	85	150202	KONTAMİNE ATIK
CİMPOR	ÇİMENTO FABRİKASI	2	160215	KONDDANSATÖR
CİMPOR	ÇİMENTO FABRİKASI	150	150110	ATIK KRAFT KAĞIT
CİMPOR	ÇİMENTO FABRİKASI	1400	150110	KONTAMİNE AMBALAJ
CİMPOR	ÇİMENTO FABRİKASI	4800	150202	ATIK FİLTRE TORBASİ
BOTAŞ	SUNGURLU	3000	150202	ATIK FİLTRE TORBASİ
BOTAŞ	SUNGURLU	200	150110	KONTAMİNE VARİL
AKÇANSA		50	160107	ATIK FİLTRE TORBASİ
AKÇANSA		112	150110	KONTAMİNE ATIK TENKE
HİTİT UN	ÇORUM	10	150110	KONTAMİNE AMBALAJ
ÇORUM TEKNİK ÇELİK	ÇORUM	80	150110	KONTAMİNE AMBALAJ
EMİN DÖKÜM	OSB	120	150110	KONTAMİNE AMBALAJ
HİTİT YALITIM	OSB	50	150110	KONTAMİNE AMBALAJ
PIR MÜHENDİSLİK	OSB	70	150110	KONTAMİNE AMBALAJ
TAÇ MAKİNA	OSB	100	150110	KONTAMİNE AMBALAJ
ECE BANYO	OSB	500	150110	KONTAMİNE AMBALAJ
ECM BANYO	OSB	900	150110	KONTAMİNE AMBALAJ
ALAPALA MAKİNA	OSB	300	150110	KONTAMİNE AMBALAJ
HAYAT KAĞIT	ANKARA YOLU NO:35 ÇORUM	20	200121	FLORESAN ATIK
HAYAT KAĞIT	ANKARA YOLU NO:35 ÇORUM	100	150202	FİLTRE
HAYAT KAĞIT	ANKARA YOLU NO:35 ÇORUM	140	150110	KONTAMİNE AMBALAJ
HAYAT KAĞIT	ANKARA YOLU NO:35 ÇORUM	40	80317	BASKI TONERİ
OĞUZLAR BELEDİYESİ		30	130703	TANK DİBİ
OĞUZLAR BELEDİYESİ		10	130703	TANK DİBİ
HATAP DEĞİRMENLERİ	ANK.YOLU 2.KM. ÇORUM	8	150110	KONTAMİNE AMBALAJ
TUZCULAR PETROL	İNÖNÜ CAD. NO:90 ÇORUM	250	130703	MOTORİN BENZİN
TUZCULAR PETROL	İNÖNÜ CAD. NO:90 ÇORUM	400	130703	MOTORİN BENZİN
İKRAM HAZIR BETON	OSMANCIK YOLU 3.KM ÇORUM	80	150110	KONTAMİNE AMBALAJ
ARSAN	ANKARAYOLU	3850	150110	KONTAMİNE AMBALAJ

Kaynak :

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü(2012)

Grafik C.3- TABS Göre İlimizdeki Tehlikeli Atık Yönetimi(2012, ÇŞİM)

Çizelge C.5 – İlimizdeki (2012) Yılında Sanayi Tesislerinde Oluşan Tehlikeli Atıklarla İlgili Veriler (ÇŞİM)
(TABS'dan (Tehlikeli Atık Beyan Sistemi) elde edeceğiniz veriler ile doldurunuz)

Aktivite kodu*	Atık Kodu**	(2012) Yılı						
		Atık Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım %' si	Geri Kazanım Yöntemi	Bertaraf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf %' si	Bertaraf Yöntemi
05	050103	0,58	-	-	-	0,43	74	D10
05	050105	1,56	1,56	100	R1			
08	080111	0,075	-	-	-	-	-	-
08	080113	9,49	9,49	100	R12,R13			
08	080117	0,1	-	-	-	-	-	-
08	080317	0,05	0,05	100	R12,R13			
09	090101	0,1	-	-	-	0,1	100	D1
09	090104	1,045	1,045	100	R4	-	-	-
09	090106	0,001	0,001	100	R4	-	-	-
12	120118	0,15	-	-	-	-	-	-
12	120120	10,36	8,81	85	R12,R13			
13	130111	0,03	-	-	-	-	-	-
13	130113	2,69	0,7	26	R9,R1	-	-	-
13	130205	7,8	7,8	100	R1	-	-	-
13	130206	17,02	14,35	84	R1	2,4	14	D15
13	130208	86,803	0,654	0,75	R1,R9	84,824	97,72	D1,D15
13	130701	12,961	0,201	1,55	R1	12,76	98,5	D10,D15
13	130702	0,105	0,04	38	R1	0,065	62	D15
13	130703	7,76	0,305	4	R1	7,39	96	D1,D10
15	150110	30,106	25,485	85	R7,R10,R12,R13	0,285	1	D1,D10
15	150202	25,847	22,443	87	R12,R13	3	12	D10
16	160103	19,71	19,71	100	R1	-	-	-
16	160107	10,155	10,155	100	R12,R13	-	-	-
16	160211	2,07	-	-	-	-	-	-

Aktivite kodu*	Atık Kodu**	(2012) Yılı						
		Atık Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım %' si	Geri Kazanım Yöntemi	Bertaraf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf %' si	Bertaraf Yöntemi
16	160213	7,673	-	-	-	-	-	-
16	160215	1,474	0,004	0,27	R13	-	-	-
16	160601	4,358	4,294	98	R4	-	-	-
16	160602	0,014	-	-	-	0,014	100	D5
17	170410	2,24	2,24	100	R4	-	-	-
18	180103	45,423	-	-	-	45,423	100	D1,D9,D10,D13
18	180110	0,005	-	-	-	-	-	-
20	200121	0,049	0,02	40	R12	-	-	-
20	200126	1,355	1,355	100	R9	-	-	-
20	200133	2,304	0,04	2	R13	2,252	98	D5

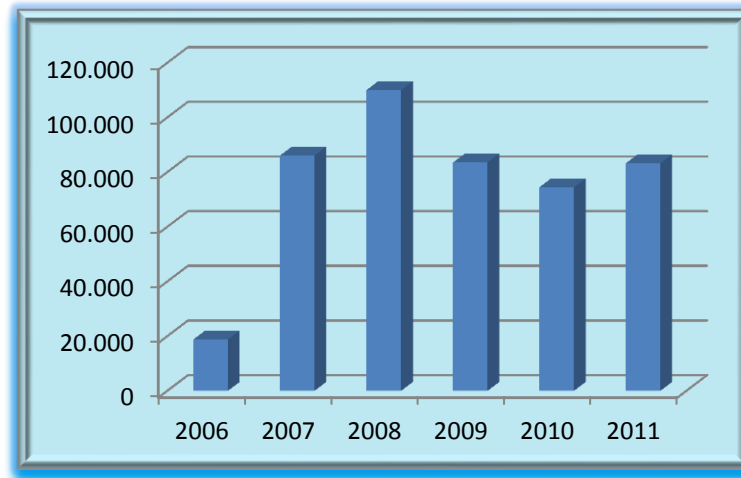
*Atık Yönetiminin Genel Esasları ya da tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliğinde tanımlanan 2 rakamlı aktivite tipini gösterir.

** Aynı yönetmeliklerde her bir aktivite için sıralanan tehlikeli atık kodu (6 rakamlı).

C.5. Atık Madeni Yağlar

İlimizde oluşan atık yağlar yoğunluklu olarak toprak sanayi sektörü, makine sanayi sektörü ve otomotiv sektöründen kaynaklanmaktadır.

Yapılan denetimlerde 76 adet atık yağ üreticisi tespit edilmiş olup, söz konusu atık yağların kategorilerine göre lisanslı geri kazanım firmalarına verilmesi yönünde gerekli çalışmalar yapılmaktadır.

Grafik C.4 – İlimizdeki Atık Yağ Toplama Miktarları(ÇŞİM, 2012)

Çizelge C.6 – İlimizdeki Atık Yağ Geri Kazanım ve Bertaraf Miktarları(ÇŞİM 2012)

Yıl	Geri kazanım (ton)	İlave yakıt (ton)	Nihai bertaraf (ton)
2008	110,005	-	-
2009	83.505	-	-
2010	74,472	-	-
2011	83,225	-	-
2012	77,415	-	-

Çizelge C.7 – İlimizdeki (...) Yılı İçin Atık Madeni Yağlarla İlgili Veriler(ÇŞİM,2012)

Atık Madeni Yağ Üreten Resmi ve Özel Kurum/ Kuruluş Sayısı	Toplanan Atık Yağ Beyan Form Sayısı	Toplam Atık Madeni Yağ Miktarı (ton/yıl)		Atık Madeni Yağ Taşımak Üzere Lisans Alan		Geri Kazanım Tesisi		
		Atık Motor Yağ	Atık Sanayi Yağ	Toplam Firma Sayısı	Toplam Araç Sayısı	Sayısı		Yok
						Lisanslı	Lisanssız	
15	114	-	-	-	-	-	-	-

Çizelge C.8 – İlimizdeki Atık Yağ Geri Kazanımı Sonucu Elde Edilen Ürün Miktarları(ÇŞİM,2012)

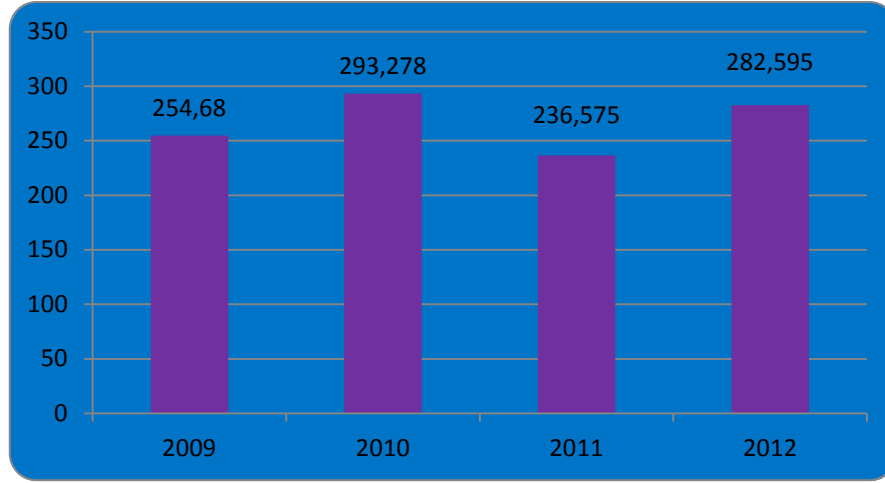
YIL	Ürün Miktarı (Ton) (Kalıp Yağı + Harman Yağı + Jüt Yağı)
2009	-
2010	-
2011	-
2012	-

C.6. Atık Pil ve Akümülatörler

İlimizde Atık Pik Toplama İşlemi Belediyemiz Temizlik İşleri Müdürlüğünce yapılmaktadır. Atık Pil toplama işinde 1 Araç ,1 Sürücü ve 2 İşçi görev almaktadır. İlimizde Atık Pillerin toplanmasına 17.02.2009 tarihinde başlanılmıştır. 2009 yılında 590,50 Kg, 2010 yılında 1881,48 Kg, 2011 yılında 2039,06, 2012 yılında 1726,37 Kg ve 2013 yılı (22.05.2013 tarihine kadar) 1079 Kg toplamda 6237,41 Kg Atık Pil toplanmıştır. Her yıl Milli Eğitim Müdürlüğü ile birlikte çalışarak okullarda Ödüllü Atık Pil Toplama Kampanyaları düzenlenmektedir. Ayrıca kampanyaya katılan okullara Atık Piller hakkında Eğitim Semineri düzenlenmektedir.

Çizelge C.9 – İlimizde (2012) Yılında Oluşan Akümülatörlerle İlgili Veriler(ÇŞİM)

ATIK AKÜMÜLATÖRLER							
APA Taşıyan Lisanslı Araç Sayısı	Atık Akümülatör Geçici Depolama İzni Verilen		Toplanan Atık Akümülatör Miktarı (ton)	İldeki Atık Akümülatör Geri Kazanım Tesisleri		Geri kazanım Tesislerinde İşlenen Atık Akümülatör Miktarı	
	Depo Sayısı	Kapasitesi (ton)		Sayı	Kapasite (ton/yıl)	Miktarı (ton)	%
-	4	-	282,595	-	-	-	-

Grafik C.5 – İlimizde Yıllar İtibariyle Atık Akü Toplama ve Geri Kazanım Miktarı (Ton) (Kaynak, yıl)

Çizelge C.10 – İlimizde Yıllar İtibariyle Atık Akü Kazanım Miktarı (Ton) (ÇŞİM, 2012)

	2008	2009	2010	2011	2012
Kurşun	-	-	-	-	-
Plastik	-	-	-	-	-
Cüruf	-	-	-	-	-
Asitli Su	-	-	-	-	-
TOPLAM	-	-	-	-	-

Çizelge C.11 – İlimizde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Akü Miktarı (Kg) (Çorum Belediyesi, 2012)

2009	2010	2011	2012
254.680	293.278	236.575	282.595

Çizelge C.12- İlimizde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Pili Miktarı (Kg) (Çorum Belediyesi, 2012)

2011	2012
2039,06	1726,37

Çizelge C.13 – İlimizde Taşıma Lisanslı Araçların Yıllara Göre Gelişimi (Adet) (ÇŞİM, 2012)

2008	2009	2010	2011	2012
7	8	10	11	11

C.7. Bitkisel Atık Yağlar

Albiyobir tarafından 01.06.2008- Mayıs 2009 tarihleri arasında 11.885 kg, Ocak 2011 Ocak 2012 tarihleri arasında 7144 kg bitkisel atık yağ toplanmıştır. Ezivi Yağ Elektrik Üretim San ve Tic. A.Ş. tarafından Mayıs 2011 Ocak 2012 tarihleri arasında 1810 kg, 2012 yılında 14.790 kg bitkisel atık yağ toplanmıştır.

Evlerden bitkisel atık yağların toplanması amacıyla Çorumlu Öğretmen Erol TONGA tarafında geliştirilen bitkisel atık yağ toplama cihazı (BAYTOM) öncelikle bazı alışveriş merkezlerine, daha sonra mutfaklara dağıtılmıştır. Fakat da etkin sonuç alınabilmesi için toplam 14 adet muhtarlıklarda alınarak okullara dağıtılmıştır. Belediye tarafından en çok atık yağ toplayan okullara ödüller verilerek teşvik sağlanmaktadır. Hatta halkı teşvik amaçlı 5 lt bitkisel atık yağ getirene 1 lt ayçiçek yağı hediye edilmektedir.

Çizelge C.14 – İlimizde (.....) Yılı İçin Atık Bitkisel Yağlarla İlgili Veriler(Çorum Belediyesi, 2012)

Bitkisel Atık Yağlar İçin Geçici Depolama İzni Verilen Toplam Depo		Toplanan Bitkisel Atık Yağ Miktarı (ton)				Bitkisel Atık Yağ Taşımak Üzere Lisans Alan		Lisans Alan Geri Kazanım Tesisi	
		Kullanılmış Kızartmalık Yağ		Diğer (Belirtiniz)		Toplam Firma Sayısı	Toplam Araç Sayısı	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)
Sayısı	Kapasitesi (ton)								
---	---	15005	Kg	---	--	---	---	---	---

Çizelge C.15- İlimizde 2009-2012 Yılları Arasında Bitkisel Atık Yağ Taşıma Lisanslı Araç Sayısı (Çorum Belediyesi, 2012)

	2009	2010	2011	2012
Lisanslı Araç Sayısı	...	...	...	...

C.8. Poliklorlu Bifeniller ve Poliklorlu Terfeniller

12 Kalıcı Organik Kirleticilerden biri olan PCB’ler bir grup aromatik klorlu bileşik olan poliklorlu bifenillere verilen genel isimdir. PCB’lerin zararlı etkileri, bu maddelerle kirlenmiş gıda ve içecekler tüketildiğinde veya bu maddeler teneffüs edildiğinde, yutulduğunda ya da deriyle temas ettiğinde ortaya çıkmaktadır. PCB’ler bertaraf veya başka herhangi bir amaçla yakıldıklarında tam bir yanma meydana gelmezse, çok daha zararlı etkilere sahip furanlar (PCDF) ve dioksinler (PCDD) yan ürün olarak ortaya çıkmaktadır.

C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler (ÖTL)

İlimiz sınırları içerisinde faaliyet gösteren işyerlerinde, kullanım dışı ömrünü tamamlamış lastiklerin yetkili firmalara teslim edilmesi hususunda bilgilendirme çalışmaları yapılmıştır. Bu kapsamda 2012 yılında 42.100 kg ÖTL müdürlüğümüz kayıtlarında mevcuttur.

C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar (AEEE)

Avrupa Birliği’nin 2002/96/EC sayılı Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya Direktifi ile elektrikli ve elektronik eşyaların üretiminde kullanılan tehlikeli maddelerin kullanılmasını yasaklayan 2002/95/EC sayılı elektrikli ve elektronik eşyalarda bazı zararlı maddelerin kullanımının sınırlandırılmasına ilişkin direktiflerin ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması çalışmaları kapsamında “Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Kontrolü Yönetmeliği” hazırlanarak 22.05.2012 tarih ve 28300 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik büyük ev eşyaları, küçük ev aletleri, bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları, tüketici ekipmanları, aydınlatma ekipmanları, elektrikli ve elektronik aletler (büyük ve sabit sanayi aletleri hariç olmak üzere),oyuncaklar, eğlence ve spor aletleri, tıbbi cihazlar (implantasyon ürünleri ve hastalık bulaşıcı temaslarda bulunan ürünler hariç), izleme ve kontrol aletleri ve otomat sınıflarına dâhil olan elektrikli ve elektronik eşyalar ile elektrik ampulleri ve evsel amaçlı kullanılan aydınlatma gereçlerini kapsamaktadır.

Çizelge C.16 –İlimizde (....) Yılı AEEE Toplanan ve İşlenen Miktarlar(Kaynak, yıl)

Belediyeler Tarafından Oluşturulan AEEE Getirme Merkezleri		AEEE'lerin Toplanması Amacıyla Oluşturulan Aktarma Merkezleri		Getirme Merkezlerinde ve Aktarma Merkezlerinde Biriken AEEE Miktarı (ton)	AEEE İşleme Tesisi		İşlenen AEEE Miktarı (ton)
Sayısı	Hacmi (m³)	Sayısı	Hacmi (m³)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
-	-	-	-	-	-	-	-

İlimizde atık elektrikli ve elektronik eşyalar konusunda herhangi bir uygulama yoktur.

C.11. Ömrünü Tamamlamış (Hurda) Araçlar

İlimizde hurda araçlar yönetmeliği kapsamında herhangi bir tesis bulunmamaktadır.

C.12. Tehlikesiz Atıklar

“Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik” 05 Temmuz 2008 tarih ve 26927 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Yönetmelik ile atıkların oluşumlarından bertarafına kadar çevre ve insan sağlığına zarar vermeden yönetimlerinin sağlanmasına yönelik genel esaslar belirlenmiştir. Aynı zamanda Yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile Avrupa Birliği mevzuatının ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması sağlanmıştır.

Yönetmelikte “atık”, “üretici”, “sahip”, “yönetim”, “toplama”, “bertaraf” ve “geri kazanım” tanımları yapılmakta, atık yönetimi ilkeleri sıralanmakta, geri kazanım ve bertaraf faaliyetlerini yapan işletmeler için lisans ve kayıt tutma zorunluluğu getirilmekte, atık yönetim maliyetinin finansmanı ile ilgili hükümlere yer verilmektedir. Ayrıca atık kategorileri, atık bertaraf ve geri kazanım faaliyetleri ile 839 atık türü liste olarak verilmiştir.

Söz konusu 839 atık türünden 434 tanesi tehlikesiz atık özelliğindedir. Bu atıklardan tehlikeli atıklar, ambalaj ve evsel atıklar gibi atık türlerinin yönetimine ilişkin usul ve esaslar ilgili Yönetmeliklerle belirlenmiştir. Ancak, üretimden kaynaklanan bazı tehlikesiz atıkların yönetimi boşlukta kalmıştır. Bu aşamada bazı tehlikesiz atıkların çevre ve insan sağlığına zarar vermeden geri kazanım faaliyetlerinin yönetilebilmesi amacıyla Bakanlığımızca “Bazı Tehlikesiz Atıkların Geri Kazanımı Tebliği” hazırlanmış ve 17 Haziran 2011 tarih ve 27967 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Tehlikesiz atıkların düzenli depolama faaliyetleri, 26 Mart 2010 tarih ve 27533 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik” kapsamında yürütülmektedir. Yönetmeliğin Ek-2 kapsamında yapılan analiz sonuçlarına göre atıklar, I. Sınıf, II. Sınıf ya da III. Sınıfı Düzenli Depolama Sahalarında bertarafı sağlanmaktadır.

Türkiye’de tehlikesiz atık statüsünde olan ve miktar olarak oldukça fazla olan demir çelik sektöründen kaynaklanan, cüruf atıkları; Termik santrallerden kaynaklanan, kül atıkları ve daha çok biyolojik arıtma tesislerinden kaynaklanan arıtma çamurları bu atık grubunda değerlendirilmektedir.

İlde tehlikesiz atıklar konusunda çevre izin ve lisansı bulunan bir adet tesis (Şahin Tic. Hurda Alım Satımı) bulunmaktadır. Tehlikesiz atık toplayan firmaların verileri Müdürlüğümüze ulaşamamaktadır.

Çizelge C.17 – İlimizdeki (.....) Yılı İçin Sanayi Tesislerinde Oluşan Tehlikesiz Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Edilmesi ile İlgili Verileri(Kaynak, yıl)

Aktivite kodu*	Atık Kodu**	(.....) Yılı						
		Atık Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım %' si	Geri Kazanım Yöntemi	Bertaraf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf %' si	Bertaraf Yöntemi
07	070213	7,05	-	-	-	-	-	-
20	200139	0,55	-	-	-	-	-	-

*Atık Yönetiminin Genel Esasları ya da Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği'nde tanımlanan 2 rakamlı aktivite tipini gösterir.

** Aynı yönetmeliklerde her bir aktivite için sıralanan tehlikeli atık kodu (6 rakamlı).

C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar, 05 Temmuz 2008 tarih ve 26927 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren “Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik”in Atık Listesinde; 10 02 koduyla, “**Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar**” olarak belirtilen başlık altında yer almaktadır. Söz konusu atık sınıflandırılması Çizelge C.21’de gösterilmektedir.

Konu hakkında yeterli bilgi yoktur.

Çizelge C.18 – Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar Listesi

ATIK KODU	ISIL İŞLEMDEN KAYNAKLANAN ATIKLAR	KATEGORİ
10 02	Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar	
10 02 01	Cüruf işleme atıkları	
10 02 02	İşlenmemiş cüruf	
10 02 07*	Tehlikeli maddeler içeren gazların arıtımı sonucu ortaya çıkan katı atıklar	M
10 02 08	10 02 07 dışında gaz arıtımı sonucu ortaya çıkan katı atıklar	
10 02 10	Haddehane tufalı	
10 02 11*	Soğutma suyunun arıtılmasından kaynaklanan yağ içerikli atıklar	M
10 02 12	10 02 11 dışındaki soğutma suyu arıtma atıkları	
10 02 13*	Gaz arıtımı sonucu oluşan ve tehlikeli maddeler içeren çamurlar ve filtre kekleri	M
10 02 14	10 02 13 dışındaki gaz arıtımı sonucu oluşan çamurlar ve filtre kekleri	
10 02 15	Diğer çamurlar ve filtre kekleri	
10 02 99	Başka bir şekilde tanımlanmamış atıklar	

C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

İlimiz de kömürle çalışan termik santral bulunmamaktadır.

C.12.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları

Belediyemize ait atıksu arıtma tesisinden çıkan arıtma çamurları dekantörlerde susuzlaştırıldıktan sonra tesis sahasında depolanmaktadır.

C.13. Tıbbi Atıklar

İlimizde oluşan Tıbbi Atıklar Belediyemiz Temizlik İşleri Müdürlüğü tarafından işletilmekte olan Kardelen Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisinde bertaraf edilmektedir. 1 Adet Lisanslı araç ile İl Merkezindeki ve İlçelerindeki sağlık kurum ve kuruluşlarından Tıbbi Atık toplanmaktadır. Kardelen Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi 01 Ocak 2008 yılında faaliyete başlamıştır.

Çizelge C.19– (2012) Yılında İlimiz İl Sınırları İçindeki Belediyelerde Toplanan Tıbbi Atıklar(Çorum Belediyesi,2012)

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atıkların Taşınması		Tıbbi Atık Taşıma Aracı Sayısı *		Toplanan tıbbi atık miktarı	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyon/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu	Özel	Kamu	Ton/gün	Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu İl
ÇORUM	X			X		1	1154 Kg/Gün		X	X		ÇORUM
İSKİLİP	---	---	X	---	1		4,10 Kg/Gün		X	X		ÇORUM

Not: 2012 yılında Pazar günleri hariç 313 gün vardır.

Çizelge C.20- İlimizdeki Yıllara Göre Tıbbi Atık Miktarı(Çorum Belediyesi,2012)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	----	306	347	312	316	374

Not: Kardelen Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi 01 Ocak 2008 yılında faaliyete başlamıştır.

C.14. Maden Atıkları

Çorum İli sınırları içerisindeki, asfaltit, linyit, petrol, tabii buhar, taş kömürü, toryum, bitümlü şist gibi madenlerin yerleri, türleri ve nitelikleri hakkında yeterli bilgi mevcut değildir.

Çizelge C.21 – Maden Atıklarının Sınıflandırılması

Atık Kodu	Madenlerin aranması, çıkarılması, işletilmesi, fiziki ve kimyasal işleme tabi tutulması sırasında ortaya çıkan atıklar	Kategori
01 01	Maden kazılarında kaynaklanan atıklar	
01 03	Metalik Minerallerin Fiziki ve Kimyasal Olarak İşlenmesinden Kaynaklanan Atıklar	
01 04	Metalik Olmayan Minerallerin Fiziki ve Kimyasal İşlemlerinden Kaynaklanan Atıklar	
01 05	Sondaj Çamurları ve Diğer Sondaj Atıkları	

C.15. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

Çorum Belediyesi

Çevre ve şehircilik il müdürlüğü

Ç. KİMYASALLARIN YÖNETİMİ

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

İlimizde büyük endüstriyel kaza oluşmamıştır.

Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde 55 adet SEVESO kuruluşu mevcuttur. Alt ve Üst seviyeleri sistem, girilen değerlere göre tespit ettiğinden Müdürlüğümüz tarafından görüntülenememektedir.

Kaynaklar

Çevre Ve Şehircilik İl Müdürlüğü

D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

D.1. Ormanlar ve Milli Parklar

Bölgede toplam ormanlık alan 441 380,6 ha'dır. 215 042,3 ha'ı verimli, 226 338,3 ha'ı verimsiz ormandır. Ormanların tamamı devlet ormanıdır.

Boğazköy-Alacahöyük Tarihi Milli Parkı:

Toplam Alanı 2634 Ha'dır. Hattuşa 1986 yılından beri, UNESCO'nun "Dünya Kültür Mirası Listesinde", ayrıca burada bulunan çivi yazılı tablet arşivleri de 2001 yılından itibaren yine UNESCO'nun "Dünya Belleği Listesinde" yer almaktadır. Bugüne kadar bulunmuş olan 31.519 adet çivi yazılı tablet halen İstanbul' daki Müzeler (Eski Şark Eserleri Müzesi, Arkeoloji Müzesi), Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi ile Çorum ve Boğazkale Müzelerinde korunmaktadır. Akadça ve Hititçe olan Boğazkale tabletleri, bir devlet arşivi belgeleri olarak kanunlar, antlaşmalar ve yazışmaların yanı sıra dini ve edebi metinlerden oluşmaktadır

D.2. Çayır ve Mera

Mera Alanı (Tespitli Meralar ve ayır Alanı Dahil): 1.453.791 da. İlimizde ayır ve Mera Alanları Hayvan Otlatmada kullanılmaktadır.

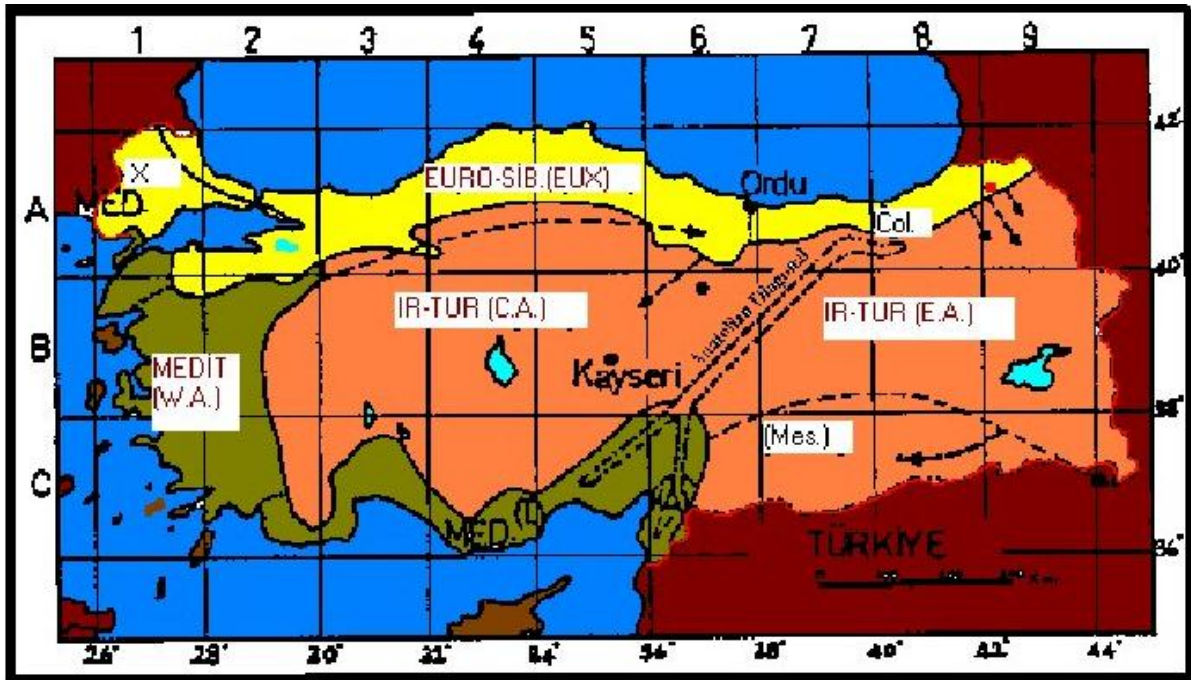
D.3. Sulak Alanlar

İlimizde uluslararası Ramsar sulak alanlar sözleşmesinde belirtilen kriterlere uygun sulak alan bulunmamakla birlikte; Kızılırmak nehrinin geçtiğı vadiler su kuşlarını barındırmaktadır. Merkez ilçeye bağılı Kırkdilim mevkiindeki “Eymir Gölü” veya halk arasında “Gölünyazı”, başta su kuşları olmak üzere çok zengin yaban hayatı barındırmaktadır. Özellikle göçmen kuşların uğrak alanıdır. Çorum- Osmancık karayolunun 18. km.’sinde bulunan Gölünyazı, 265.282 m2 büyüklüğündedir.

D.4. Flora

Karasal ve akuatik türler (özellikle yörede doğal olarak bulunan türler, endemik, egzotik, tıbbi ve nesli tehlikede olan türler) ve mahalli popölasyonları, bilimsel adları yanında mevcut bitkilere göre yöresel adları da verilmelidir. Önemli hastalık ve zararlılar söz konusu ise bunlarla ilgili bilgi verilmelidir.

Bitki coğrafyası açısından ölkemiz dünyanın sekiz büyük flora bölgesinden Holarktik bölge içinde kalmakta ve Avrupa-Sibirya (Euro-Siberian), İran-Turan (İrano-Turanian) ile Akdeniz (Mediterranean) olmak üzere üç flora alanına ayrılmaktadır.

Türkiye Fitocoğrafik Bölgeleri

Haritadan da anlaşılacağı üzere ilimizde turuncu renk ile belirtilen irano-turonian bitki kuşağı ile sarı renkle belirtilen euro-siberian bitki kuşağının kesişme noktasında yer alır. Arazi çalışmaları sırasında tesbit edilen bitki türleri aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Taksonlar	Türkçe Adı
<i>Equisetum arvense</i> L.	At kuyruğu
<i>Lycopodium alpinum</i> L.	Kurt ayağı
<i>Juniperus communis</i> L. subsp. <i>alpina</i> (Sm.) Celak.	Ardıç
<i>Pinus sylvestris</i> L.	Sarıçam
<i>Pinus nigra</i> .	Karaçam
<i>Acer campestre</i> L. subsp. <i>campestre</i>	Ova Akçaağacı
<i>Foeniculum vulgare</i> Mill.	Rezene
<i>Vinca major</i> L. subsp. <i>hirsuta</i> (Boiss.) Stearn	Cezayir menekşesi
<i>Hedera helix</i> L.	Duvar sarmaşığı
<i>Artemisia vulgaris</i> L.	Adi pelin otu
<i>Centaurea helenioides</i> Boiss.	Peygamber çiçeği
<i>C. salicifolia</i> M.Bieb. ex Willd. subsp. <i>salicifolia</i>	Peygamber çiçeği
<i>Senecio aquaticus</i> Hill. Subsp. <i>erraticus</i> (Bertol.) Matthews	Su kanarya otu
<i>S. racemosus</i> (Bieb.) DC.	Kanarya otu
<i>Berberis vulgaris</i> L.	Kadın tuzluğu
<i>Alnus glutinosa</i> (L.) Gaertn. subsp. <i>barbata</i> (C.A.Mey.) Yalt.	Kızılağaç
<i>Myosotis lithospermifolia</i> (Willd.) Hornem.	Mine çiçeği
<i>M. alpestris</i> F.W.Schmidt subsp. <i>alpestris</i>	Mine çiçeği
<i>M. olympica</i> Boiss.	Mine çiçeği
<i>Echium vulgare</i> L.	Engerek otu
<i>Campanula alliariifolia</i> Willd.	Çan çiçeği
<i>C. aucheri</i> A.DC.	Çan çiçeği
<i>C. latifolia</i> L.	Çan çiçeği
<i>Sambucus ebulus</i> L.	Adi mürver
<i>Viburnum lantana</i> L.	Kartopu
<i>Silene compacta</i> Fisch.	Sık çiçekli nakil
<i>Stellaria holostea</i> L.	Circamuk

<i>S. media</i> (L.) Vill. subsp. <i>media</i>	<i>Kuş otu</i>
<i>Convolvulus arvensis</i> L.	<i>Tarla sarmaşığı</i>
<i>Cornus mas</i> L.	<i>Kızılcık</i>
<i>Sedum album</i> L.	<i>Beyaz Dam Koruğu</i>
<i>S. alpestre</i> Vill.	<i>Dam kuruğu</i>
<i>Cardamine bulbifera</i> (L.) Crantz	<i>Acı tere</i>
<i>Euphorbia helioscopia</i> L.	<i>Sütleğen</i>
<i>Lathyrus aureus</i> (Stev.) Brândză	Altuni yalancıbezelye
<i>Trifolium ambiguum</i> M.Bieb.	<i>Üç gül(yonca)</i>
<i>Vicia cassubica</i>	<i>fığ</i>
<i>Quercus petraea</i> (Matt.) Liebl.	<i>Saplı meşe</i>
<i>Oxalis corniculata</i> L.	<i>Tırful</i>
<i>Plantago lanceolata</i> L.	<i>Çıban otu</i>
<i>Primula elatior</i> (L.) Hill subsp. <i>pallasii</i> (Lehm.) W.W.Sm. & Forrest	<i>Dağ Çuha çiçeği</i>
<i>P. vulgaris</i> Huds. subsp. <i>vulgaris</i>	<i>Çuha çiçeği</i>
<i>Ranunculus arvensis</i> L.	<i>Düğün çiçeği</i>
<i>Cerasus avium</i> (L.) Moench	<i>Yabani kiraz</i>
<i>Mespilus germanica</i> L.	<i>Muşmula</i>
<i>Rosa canina</i> L.	<i>Yaban gülü</i>
<i>Rubus hirtus</i> Waldst. Et Kit.	<i>Böğürtlen</i>
<i>Populus tremula</i> L.	<i>Titrek Kavak</i>
<i>Salix caprea</i> L.	<i>Keçi söğüdü</i>
<i>Verbascum gnaphalodes</i> M.Bieb.	<i>Sığır kuyruğu</i>
<i>Daphne pontica</i> Lam.	<i>Kurt otu</i>
<i>Urtica dioica</i> L.	<i>Isırgan</i>
<i>Muscari neglectum</i> Guss.	<i>Mor sümbül</i>
<i>Dactylorhiza euxina</i> (Nevski) H.Baumann & Künkele var. <i>euxina</i>	<i>Orkide, sahlepe</i>

<i>Agrostis capillaris</i> L.	<i>Tavus otu</i>
<i>Avena glacialis</i> C.Koch	<i>Yulaf</i>
<i>Poa alpina</i> L. subsp. <i>fallax</i> F.Herman	<i>Yayla salkım otu</i>
<i>P. annua</i> L.	<i>Yıllık Salkım otu</i>
<i>P. bulbosa</i> L.	<i>Yumrulu Salkım otu</i>
<i>P. pratensis</i> L.	<i>Çayır Salkım otu</i>
<i>Astragalus falcatus</i> Lam.	<i>Geven</i>
<i>A. frickii</i> Bunge	<i>Geven</i>
<i>A. sommieri</i> Freyn	<i>Geven</i>

D.5. Fauna

Bölgede bulunan memeliler Karaca, Geyik, Yaban Domuzu, Ayı, Porsuk, Tilki, Tavşan, Kurt, Sansar, Sincap ve Kunduz'dur.

Kargı İlçesindeki Ormanlarda yaşayan Karaca ve Geyik popülasyonları son derece önemli olup, yoğun koruma altındadır.

Mammalia (Memeliler)

FAMİLYA	TÜR	TÜRKÇE ADI	IUCN
Erinaceidae	Erinaceus concolor	Kirpi	LC
Talpidae	Talpa europaea	Kötebek	LC
Leporidae	Lepus europaeus	Yabani Tavşan	LC
Sciuridae	Sciurus anomalus	Sincap	LC
Canidae	Canis lupus	Kurt	LC
Canidae	Canis aureus	Çakal	LC
Canidae	Vulpes vulpes	Tilki	LC
Mustelidae	Mustela nivalis	Gelincik	LC
Mustelidae	Martes martes	Ağaç sansarı	LC
Mustelidae	Martes foina	Kaya sansarı	LC
Mustelidae	Meles meles	Porsuk	LC
Suidae	Sus scrofa	Yaban Domuzu	LC

Cervidae	Capreolus capreolus	Karaca	LC
Cervidae	Cervus elaphus	Ulu geyik	LC
Muridae	Rattus rattus	Ev sıçanı	LC
Gliridae	Muscardinus avellanarius	Fındık Faresi	LC
Muridae	Clethrionomys glareolus	Kızıl Orman Faresi	LC
Muridae	Apodemus uralensis	Küçük Ormanfaresi	LC
Muridae	Glis glis	Yediuyur	LC

Mustela nivalis, Martes foina, Meles meles ve Sus scrofa Bern sözleşmesine göre EK III (Koruma altındaki türler) listesinde bulunmaktadır.

Aves (Kuşlar)

Zoocoğrafik açıdan Palearktik bölgenin bir bölümünü oluşturan Türkiye; Asya, Avrupa ve Orta Doğu arasında geçit bölge olması nedeniyle kuş göçleri için önemli bir güzergâh olmuştur.

Latince Adı	Türkçe Adı	IUCN	BERN
Accipiter nisus	Atmaca	LC	EK II
Accipiter gentilis	Çakır	LC	EK II
Buteo rufinus	Kızıl Şahin	LC	EK II
Buteo buteo	Şahin	LC	EK II
Circus macrourus	Bozkır Delicesi	NT	EK II
Aquila chrysaetos	Kaya Kartalı	LC	EK II
Gypaetus barbatus	Sakallı akbaba	EN	EK II
Neophron percnopterus	Küçük akbaba	VU	EK II
Falco tinnunculus	Kerkenez	LC	EK II
Falco naumanni	Küçük kerkenez	VU	EK II
Strix aluco	Alaca baykuş	LC	
Apus apus	Ebabil	LC	
Upupa epops	Ibibik	LC	
Dryocopus martius	Kara ağaçkakan	NT	
Hirundo rustica	Kırlangıç	LC	

Latince Adı	Türkçe Adı	IUCN	BERN
Delichon urbica	Ev Kırangıcı	VU	
Motacilla alba	Ak kuyruksallayan	LC	
Motacilla cinerea	Dağ Kuyruksallayanı	LC	
Motacilla flava	Sarı kuyruksallayan	LC	
Oenanthe hispanica	Kara Kulaklı Kuyrukkakan	LC	
Turdus merula	Karatavuk	LC	
Turdus viscivorus	Ökse Ardıcı	LC	
Regulus regulus	Çalikuşu	LC	
Parus major	Büyük Baştankara	LC	
Garrulus glandarius	Alakarga	LC	
Corvus corone	Leş kargası	LC	
Corvus corax	Kuzgun	LC	
Fringilla coelebs	Ispinoz	LC	
Miliaria calandra	Tarla kirazkuşu	LC	
Hippolais pallida	Ak mukallit	LC	
Parus major	Büyük baştankara	LC	
Cuculus canorus	Guguk	LC	
Alectoris chukar	Kımalı keklik	LC	
Parus caeruleus	Mavi baştankara	LC	
Lullula arborea	Orman toygarı	LC	
Carduelis carduelis	Saka	LC	
Irania gutturalis	Taş bülbülü	LC	

D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

Çatak Tabiat Parkı

Çorum il merkezine 20 km uzaklıkta olup, 387,5 ha alana sahiptir.1984 yılında tescil edilmiştir.

[Sıklık Tabiat Parkı](#)

Çorum'a 7 km mesafededir. 2009 yılında tescil edilmiştir Alanı 63.Ha olup, Samsun-Ankara karayolu üzerinde bulunmaktadır.

[D.7. Sonuç ve Değerlendirme](#)

[Kaynaklar](#)

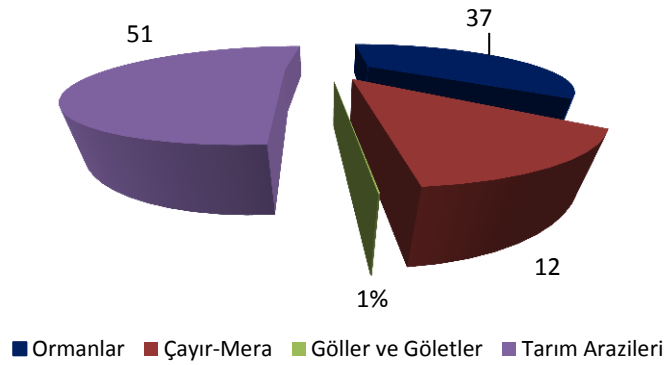
Çorum Orman ve Su İşleri Şb. Md.

E. ARAZİ KULLANIMI

E.1. Arazi Kullanım Verileri

İlimiz toplam tarım alanı **6.180.223** da. Olup İl arazisinin yaklaşık % **48,3** 'ü dir. Ayrıca İl arazisinin yaklaşık % **11,4** ' ü de çayır mera arazisidir. Tarımsal üretim içerisinde bitkisel üretim yaklaşık % **70** 'lık payla ilk sırada ve gene yaklaşık % **30** 'luk payla hayvansal üretim ikinci sıradadır. Tarım arazilerinin % **12,1** ' i (**750.417 da**) sulu, % **87,9** u (**5.429.806 da**) kıraçtır. Toplam tarım arazilerinin % **94,99** 'u tarla, % **1,3** ' ü Bağ, % **0,50** ' si meyve , % **0,90** ' ı sebze ve % **2,3** ' ü de işlenmeyen tarım arazileridir.

İlin arazi kullanım durumu güncel bilgiler doğrultusunda tarım arazileri, ormanlar, çayır/mera, su kütleleri, yerleşim yerleri ve yapay alanlar şeklinde sınıflandırılarak değerlendirilmeli ve aşağıdaki

Grafik E.1 – İlimizin (2012) Yılı Arazi Kullanım Durumu(İl Gıda Tarım Ve Hayvancılık Md.)

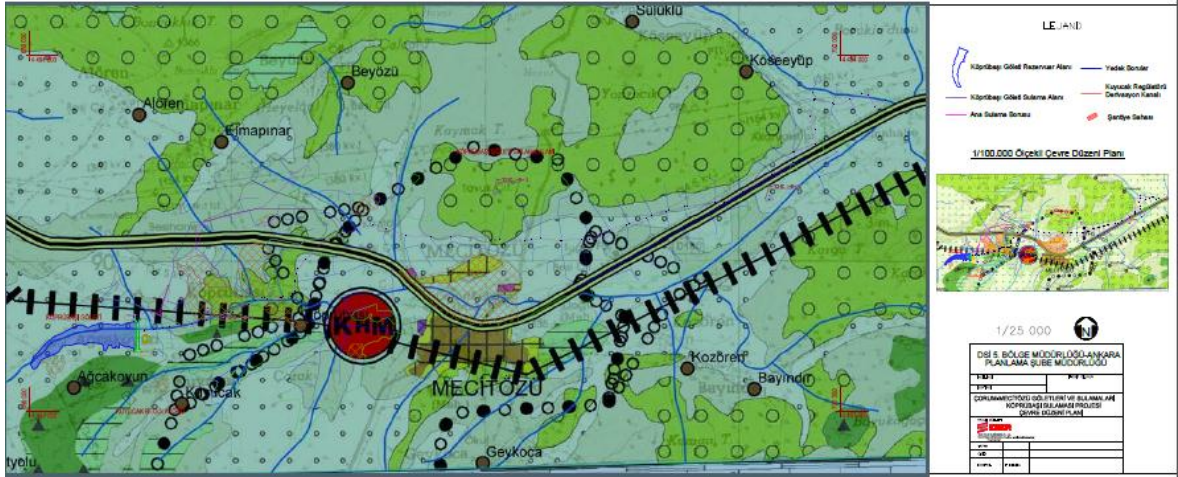
Çizelge E.1 – (2012) Yılı İlimizin Arazilerinin Kullanımına Göre Arazi Sınıflandırılması(İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Md.)

Arazi SINIFI	Alanı (ha)	(%)
1. Sınıf Araziler	130.133	10
2. Sınıf Araziler	97.955	7,6
3. Sınıf Araziler	142.949	11,2
4. Sınıf Araziler	130.702	10,2
5. Sınıf Araziler	204	0,02
6. Sınıf Araziler	205.171	16
7. Sınıf Araziler	557.823	43,5
8. Sınıf Araziler	14.738	1,2
TOPLAM	1.279,675	

Eğer bulunabiliyorsa Çizelge E.1 ilçeler bazında da verilebilir.

E.2. Mekânsal Planlama

E.2.1. Çevre düzeni planı

Harita E.1- Çorum İli Çevre Düzeni Planı

E.3. Sonuç ve Değerlendirme

Samsun-Çorum-Tokat Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Mülga Çevre ve Orman Bakanlığınca 2008 Şubat ayında onaylanmıştır.

Kaynaklar

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

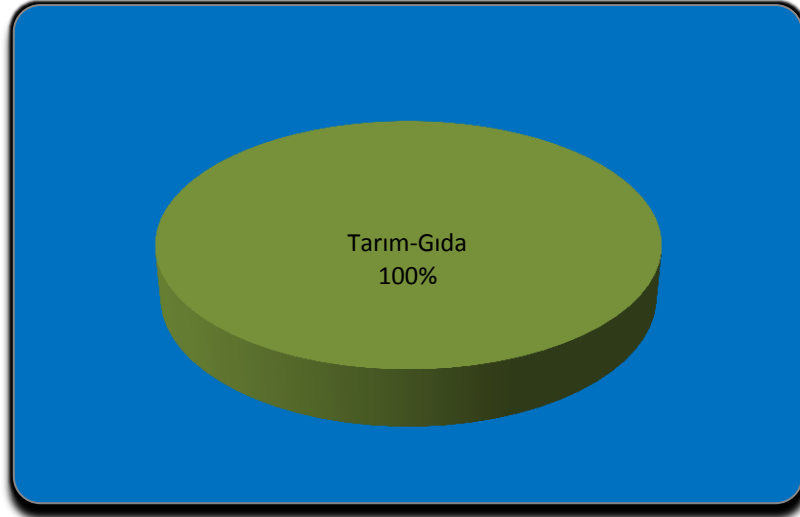
İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü

F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ

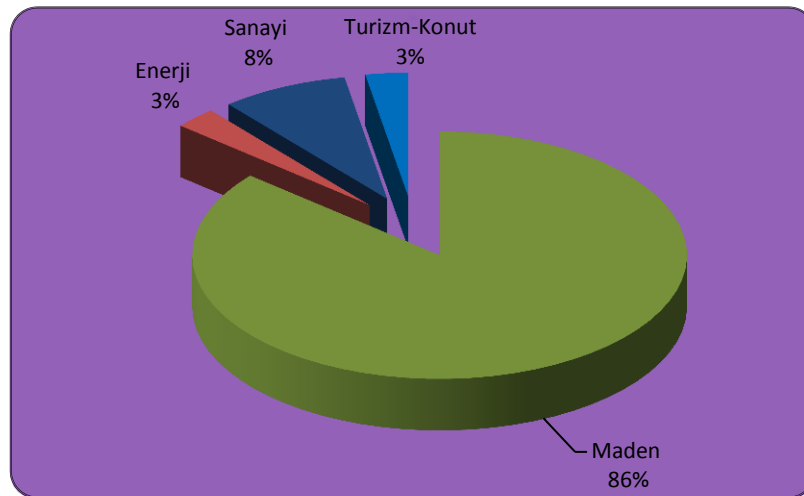
F.1. ÇED İşlemleri

Çizelge F.1 – İlimizde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından (2012) Yılı İçerisinde Alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının Sektörel Dağılımı (ÇŞİM,2012)

Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir	31	1	3	-	-	-	1	36
ÇED Olumlu Kararı	-	-	-	1	-	-	-	1

Grafik F.1 – İlimizde (2012) Yılı ÇED Olumlu Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı(ÇŞİM)

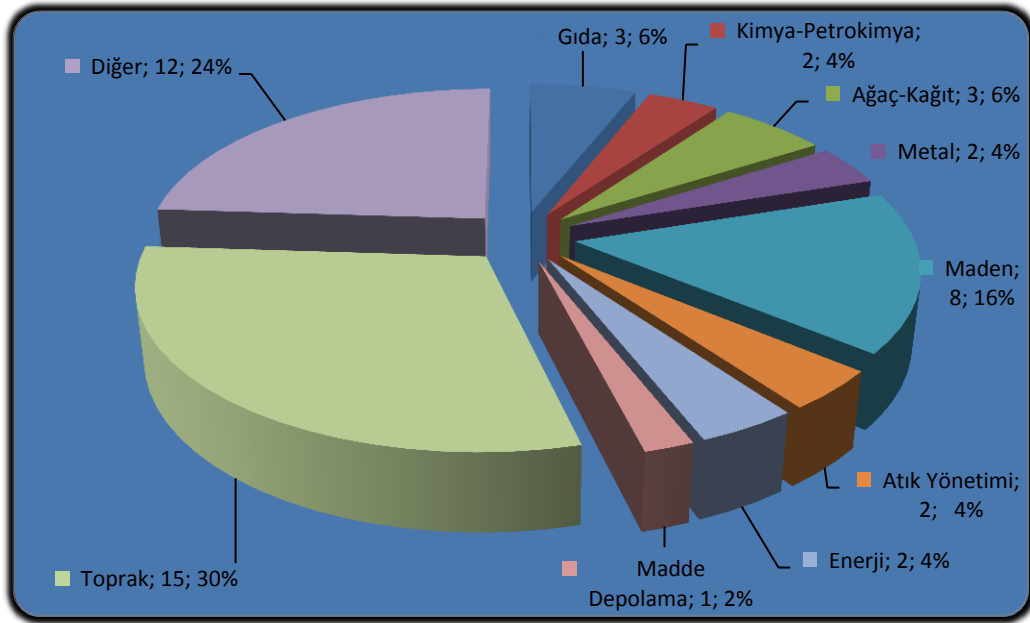

Grafik F.2 – İlimizde (2012) Yılı ÇED Gerekli Değildir Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı(ÇŞİM)

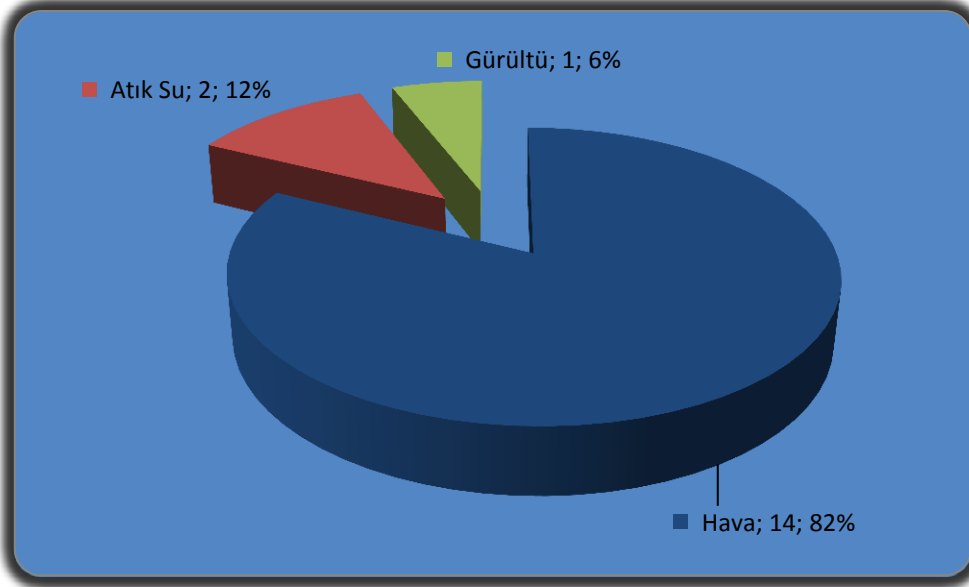
F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

Çizelge F.2 – İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM Tarafından Verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi Sayıları(ÇŞİM, 2012)

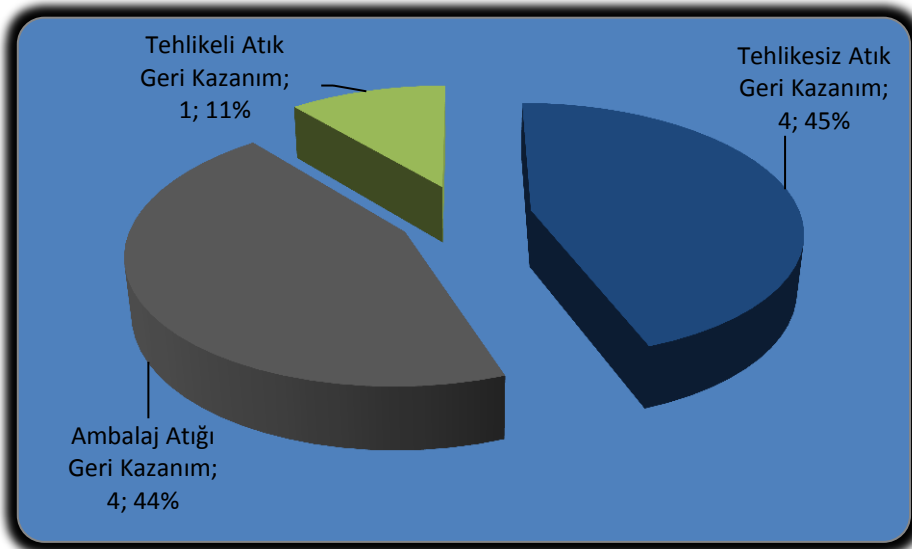
	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	19	23	42
Çevre İzni	15	-	15
Lisans	7	-	7
TOPLAM	41	23	64

Grafik F.3 – İlimizde (2012) Yılında Verilen Geçici Faaliyet Belgelerinin Sektörlere Göre Dağılımı(ÇŞİM, 2012)

Grafik F.4 - İlimizde (2012) Yılında Verilen Çevre İzni Konuları(ÇŞİM,2012)

Grafik F.5- İlimizde (...) Yılında Verilen Lisansların Konuları(ÇŞİM, 2012)

F.3. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynak
Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

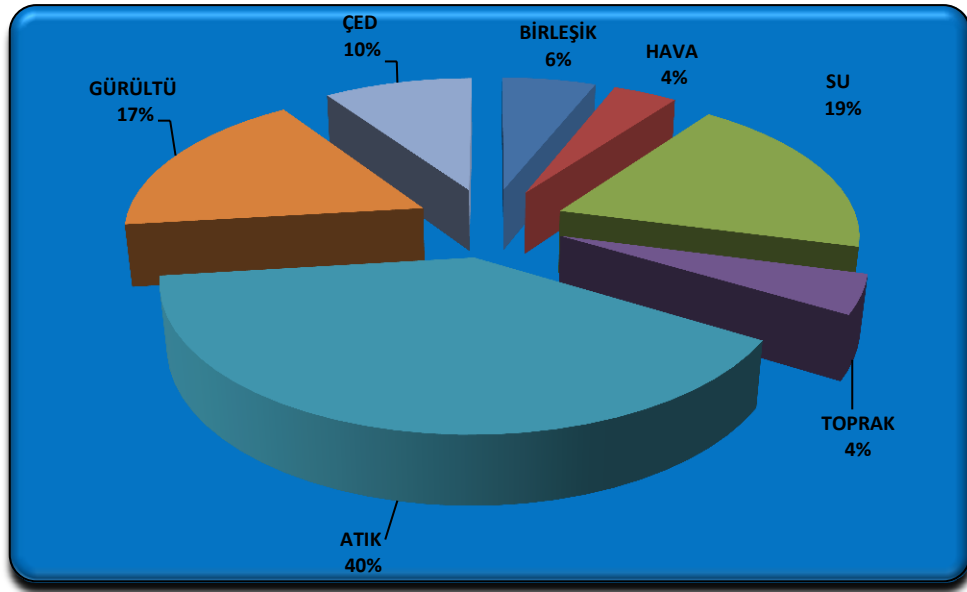
G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI

G.1. Çevre Denetimleri

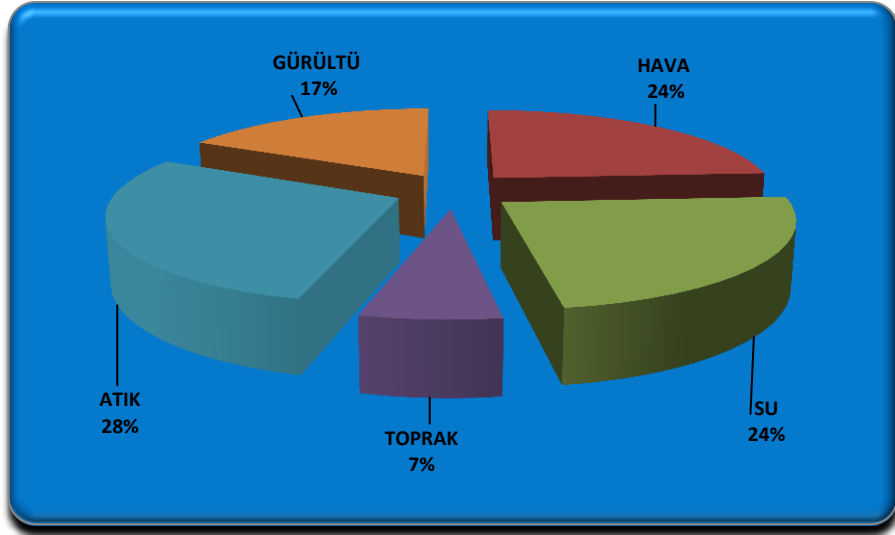
Bu rapor kapsamında denetim faaliyetleri değerlendirilirken, gerçekleştirilen denetimler planlı (rutin) ve ani (plansız-rutin olmayan) denetimler olarak ikiye ayrılmıştır. Planlı denetimler, bir ya da çok yıllık bir program çerçevesinde il müdürlüğümüz tarafından haberli veya habersiz olarak gerçekleştirilen denetimlerdir. Plansız denetimler ise; izin yenileme prosedürünün bir parçası olarak, yeni izin alma prosedürünün bir parçası olarak, kaza ve olaylar sonrasında (yangın ve aniden ortaya çıkan kirlilikler gibi), mevzuata uygunsuzluğun fark edildiği durumlarda, Bakanlık ya da ÇŞİM tarafından gerek görülen durumlarda, ihbar veya şikâyet sonrasında ani olarak gerçekleşen ve herhangi bir programa bağlı kalınmaksızın ÇŞİM tarafından yapılan denetimlerdir.

Çizelge G.1 -İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM Tarafından Gerçekleştirilen Denetimlerin Sayısı(ÇŞİM, 2012)

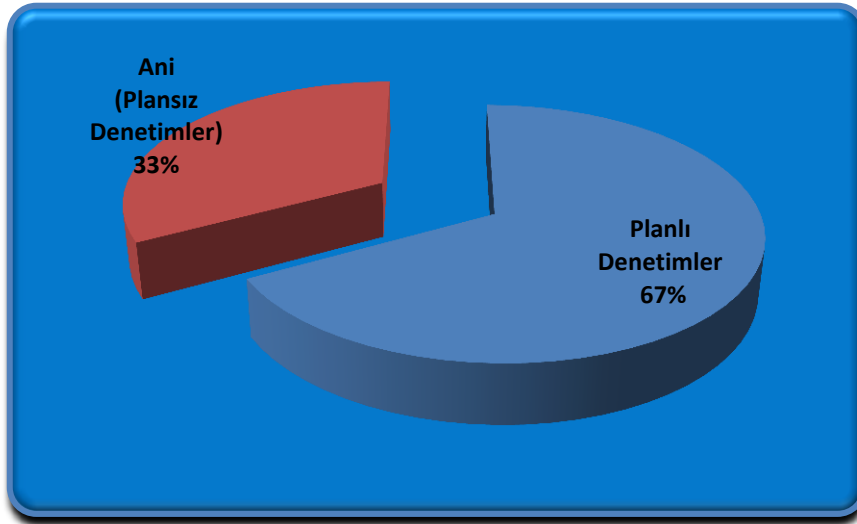
Denetimler	Birleşik	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimya-sallar	Gürültü	Derin Deniz Deşarjı	ÇED	İzin	Toplam
Planlı denetimler	19	13	60	14	125	-	55	-	30	-	-
Ani (plansız) denetimler	-	55	54	15	65	-	40	-	-	-	-
Genel toplam	19	68	114	29	190	-	95	-	30	-	-

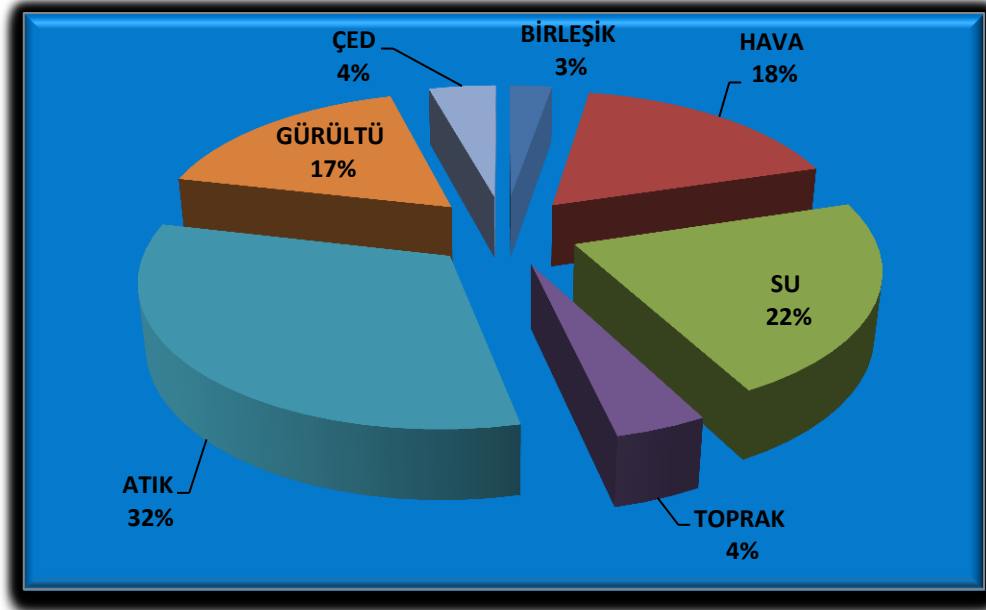
Grafik G.1 - İlimizde ÇŞİM Tarafından (2012) Yılında Gerçekleştirilen Planlı Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı(ÇŞİM,2012)

Grafik G.2 – İlimizde ÇŞİM Tarafından (2012) Yılında Gerçekleştirilen Plansız Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı

Grafik G.3– İlimizde ÇŞİM Tarafından (2012) Yılında Gerçekleştirilen Planlı ve Ani Çevre Denetimlerinin Dağılımı

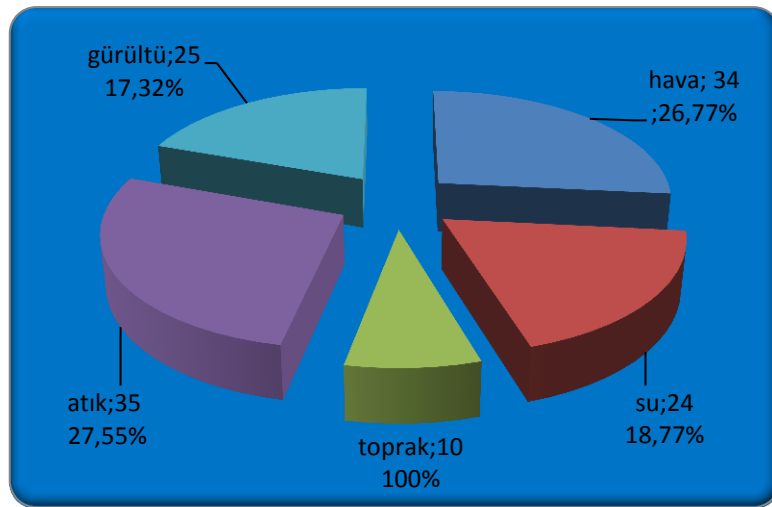

Grafik G.4– İlimizde ÇŞİM Tarafından (2012) Yılında Gerçekleştirilen Tüm Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı

G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

Çizelge G.2 – İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM'e Gelen Tüm Şikâyetler ve Bunların Değerlendirilme Durumları(ÇŞİM, 2012)

Şikâyetler	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	TOPLAM
Şikâyet sayısı	34	24	10	35	-	25	-	127
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı	28	23	10	30	-	22	-	117
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)	82	95	100	85	-	88	-	

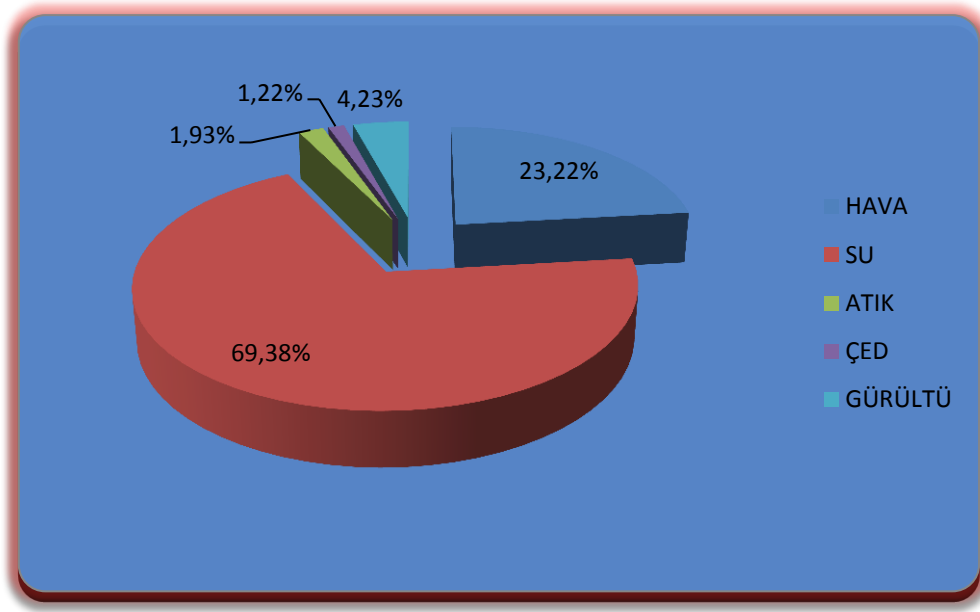

Grafik G.5 – İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM Gelen Şikâyetlerin Konulara Göre Dağılımı(ÇŞİM)

G.3. İdari Yaptırımlar

Çizelge G.3 – İlimizde (.....) Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan Ceza Miktarları ve Sayısı(Kaynak, yıl)

	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	Diğer	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)	37.847,42	113.088,00	-	3.150,00	-	6.906,00	2.000,00	-	162.991,42
Uygulanan Ceza Sayısı	58	2	-	8	-	2	1	-	71

Grafik G.6 – İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan İdari Para Cezalarının Konulara Göre Dağılımı(ÇŞİM,2012)

G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

İlimizde ÇED kapsamında bir adet tesise durdurma kararı verilmiştir.

G.5. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

İl Müdürlüğümüz tarafından ilimiz merkez ve ilçelerinde bulunan farklı okullarda, çevre eğitimi konusunda, çeşitli seminerler düzenlenerek öğrencilere eğitim verilmiştir.

“En Temiz Köyüm” yarışması kapsamında, köylerimizin çevre konusunda yapmış olduğu çalışmalar değerlendirilerek, halk bilinçlendirilmiş ve ilk üçe giren (Merkez-Üçköy, Osmancık-Çampınar ve Bayat-Yeniköy) köylerimize çeşitli ödüller verilmiştir.

“5 Haziran Dünya Çevre Günü” Müdürlüğümüz öncülüğünde, kamu kurum ve kuruluşların katılımıyla çeşitli etkinliklerle kutlanmıştır.

5 HAZİRAN 2012 DÜNYA ÇEVRE GÜNÜ TÖRENİNDE GERÇEKLEŞTİRİLEN PROGRAM

Sıra	Saati	Planlanan Faaliyetler
1	09:30	- Saat Kulesi yanında toplanılacak * (İl Müdürlüğü personeli, Protokol ve öğrenciler) * Öğrencilere tişört ve şapka hediye edilerek, ellerine “çevre” konulu dövizler ve afişler verildi.
2	10:00	- Yürüyüş eşliğinde ve Bisikletliler gösterisi (Saat Kulesinden Atatürk Anıtına doğru) * (Önde “çevre konulu” afiş taşıyan öğrenciler, arkada protokol ve sonra öğrenciler dövizlerle yürüyecekler) * Yürüyüş sırasında “çevre konulu” broşür dağıtıldı.
3	11:00	- Saygı duruşu ve İstiklal Marşı okundu.
4	11:20	- Atatürk Anıtına Çelenk konuldu. * Öğrenciler tarafından “Çevre Andımız” okunarak hazır bulunanlar eşlik etti.
5	11:30	- Protokol konuşmaları * (İl Müdür V. Seyitahmet SANCAK)
6	11:45	- Şiir, Resim Ve Kompozisyon Yarışması birincilerine beş adet bisiklet hediye edildi.
7	12:00	- İkram (Su, meyve suyu, kek)
8	12:30	- Kapanış.

Hazırlanan malzemeler

- 1- 2000 adet broşür dağıtıldı.

- 2- 350 adet T-Shirt ve 500 Şapka hazırlandı.
- 3- 50 adet (35x50 ebatında) dövizler
- 4- İkram için 500 kek, 500 adet su, 500 adet meyve suyu
- 5- 5 adet bisiklet hediye edildi.

I. İL BAZINDA ÇEVRESEL GÖSTERGELER

GENEL NÜFUS

NÜFUS

GÖSTERGE: Nüfus artış hızı

TANIM: Belirli bir dönemde, İl için nüfus büyüklüğünün ortalama yıllık artışıdır.

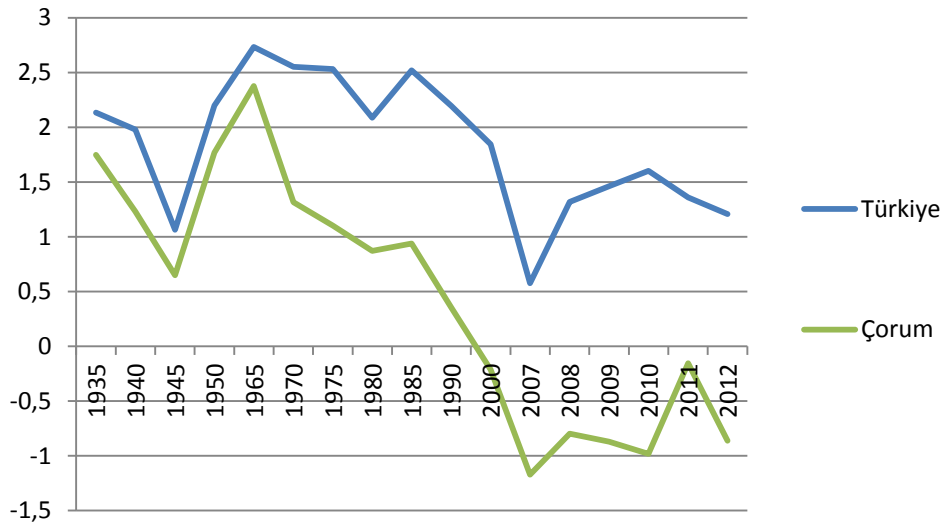
Kaynak: TÜİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: 1990-2012 dönemi İl nüfus artış hızı (%), Nüfus yoğunluğu (kişi/km²)

Durum ve eğilimler;

Veri formatı

Yıllar	1990	2000	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Nüfus (Milyon Kişi)	609.863	597.065	549.828	545.444	540.704	535.405	534.578	529.975
Nüfus Artış Hızı (%)	0,353267	-0,21186	-1,17053	-0,79734	-0,86902	-0,98002	-0,15446	-0,86105

Değerlendirme ve Sonuçlar

Türkiye’de nüfus artış hızı 1990 yılında %0,17 iken, 2005 yılında %0,12,3’e gerilemiştir. Ancak toplam nüfus artmaya devam etmiştir. 2008 yılı verilerine göre toplam nüfus 71.079.000 kişi, nüfus artış hızı ise %0,11,5’tir.

Toplam nüfus artmaya devam etmektedir. Nüfusun kentsel alanlarda yoğunlaşması, bu alanlarda çevre üzerinde baskının artması anlamına gelmektedir.

2007 yılından sonra Adrese Dayalı Nüfus Kayıt sistemine göre yapılan bu sayımlarda gözle görülür bir hareketlenme görülmektedir. Bunun sebebi 2007 öncesi yapılan nüfus sayımlarında kişiler bulundukları yerlere göre sayıldığından mükerrer kayıt ve bir takım hatalara sebebiyet verilmekte idi. Fakat 2007 sonrası sayımlarda ADNKS dışında Mernis sisteminden de teğidi yapılmaktadır.

NÜFUS		
GÖSTERGE: Kentsel nüfus oranı		
TANIM: Belirli bir tarihte kentsel alan olarak tanımlanmış 20.001 ve üzeri nüfusa sahip yerleşim yerlerinde yaşayan nüfusun toplam nüfus içindeki oranıdır.		
Kaynak: TÜİK		
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: 1990-2012 dönemi yıllık (1927, 1950 ve 1980 yılları da olacak şekilde) kırsal ve kentsel nüfus oranı (%),Türkiye geneli oranlarıyla karşılaştırılması		
Durum ve eğilimler:		
Veri formatı		
YILLAR	İl ve İlçe Merkezleri (%)	Belde ve Köyler (%)
1927	-	-
1950	15,23	84,77
1980	29,25	70,75
1990	51,78	58,38
2000	52,24	47,76
2010	66,31	33,69
2011	67,58	32,42
2012	68,97	31,03
Değerlendirme ve Sonuçlar İlimizin İl ve İlçe merkezleri nüfusu ile Belde ve Köylerin nüfuslarının karşılaştırılmaları yapılmıştır. İlimizin nüfusu her yıl azalarak büyük şehirlere göç vermektedir. Ülkemizde 1990 yılında %51,32 olan kentsel nüfus oranı 2000 yılında %59,25'e yükselmiştir. Hızlı kentleşme ile birlikte sosyal, ekonomik, demografik ve çevresel sorunlar ortaya çıkmıştır. Plansız kentleşme ve gecekondulaşma ile hizmet sunumu bakımından sorunlu kentler oluşmuş ve çevre sorunları hızla büyümüştür. Ülkemizde artan kentsel nüfus oranına paralel olarak kentlerde yaşanan çevre sorunlarının da artması olasıdır.		

SANAYİ

SANAYİ					
GÖSTERGE: Sanayi Bölgeleri					
TANIM: Sanayinin belli alanlarda yapılanmasını sağlamak, kentleşmeyi yönlendirmek, çevre sorunlarını önlemek gibi amaçlarla mal ve hizmet üretim bölgeleri olarak hizmet sunmayı amaçlayan organize sanayi bölgeleri vb. sanayi bölgelerinin sayısının, toplam alanlarının ve ildeki planlı sanayileşme oranının zaman serisinde ifade edilmesidir.					
Kaynak: Sanayi İl Müdürlükleri, İl Sanayi Odası					
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İlde bulunan sanayi kuruluşlarının sayısı, sektörlerine göre sanayi bölgelerinin (Organize Sanayi Bölgeleri, Küçük Sanayi Siteleri, Endüstri İhtisas Bölgesi ilan edilmiş alanlar, Büyük Sanayi Siteleri vb.) sayısı, kapasitesi, alanı (ha), OSB ve diğer sanayi alanlarında yer alan sanayi kuruluşlarının sayısının ildeki tüm sanayi kuruluşları sayısına oranı (%)					
Durum ve eğilimler;					
ÇORUM-SUNGURLU ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİNDE SANAYİ SİCİLİNE KAYITLI FİRMALAR (2012 YILI)					
Sıra No	TESİSİN ADI	ADRESİ	FAALİYET KODU (NACE.REV)	ANA ÜRÜN	ÇALSay
1	Atık Otomotiv San. Ve Tic. Ltd. Şti	OSB	29.32	Mot. Taş. İçin Ydk.	13

**ÇORUM-OSB DE SANAYİ SİCİLİNE KAYITLI SANAYİ TESİSLERİ
(2012 YILI)**

	Sanayi Tesisinin Grubu	Sayısı	Çalışan Sayısı
1	Metal ve Makine Sanayi Tesisleri	25	763
2	Tekstil ve Ayakkabı Sanayi Tesisleri	15	3642
3	Gıda ve İçecek Sanayi Tesisleri	5	80
4	Orman Ürünleri ve Ağaca Dayalı Sanayi Tesisleri	3	89
5	Kimya ve Plastik Sanayi Tesisleri	9	102
6	Kağıt Sanayi Tesisleri	1	14
7	Taşa Toprağa Dayalı Sanayi Tesisleri	7	690
8	Diğer Sanayi Tesisleri	1	2
	TOPLAM	66	5382

ÇORUM MERKEZDE SANAYİ SİCİLİNE KAYITLI SANAYİ TESİSLERİ (OSB Hariç)

	Sanayi Sektörü	Tesis Sayısı	Çalışan Sayısı
1	Taşa Toprağa Dayalı Sanayi Tesisleri	53	2353
2	Metal ve Makine Sanayi Tesisleri	92	1425
3	Gıda ve İçecek Sanayi Tesisleri	47	1465
4	Orman Ürünleri ve Ağaca Dayalı Sanayi Tesisleri	19	336
5	Tekstil ve Ayakkabı Sanayi Tesisleri	4	39
6	Kimya ve Plastik Sanayi Tesisleri	24	446
7	Kağıt Sanayi Tesisleri	8	326
8	Diğer Sanayi Tesisleri	33	480
	TOPLAM	280	6870

**ÇORUM İLİ GENELİNDE SANAYİ SİCİLİNE KAYITLI SANAYİ TESİSLERİNİN SEKTÖRLERE GÖRE
DAĞILIMI (2012 YILI)**

	Sanayi Sektörü	Tesis Sayısı	Çalışan Sayısı
1	Taşa Toprağa Dayalı Sanayi Tesisleri	96	5472
2	Metal ve Makine Sanayi Tesisleri	119	2359
3	Gıda ve İçecek Sanayi Tesisleri	110	1727
4	Orman Ürünleri ve Ağaca Dayalı Sanayi Tesisleri	30	442

5	Tekstil ve Ayakkabı Sanayi Tesisleri	31	5171
6	Kimya ve Plastik Sanayi Tesisleri	40	630
7	Kağıt Sanayi Tesisleri	10	349
8	Diğer Sanayi Tesisleri	36	487
	TOPLAM	472	16637

İL GENELİNDE SANAYİ SİCİLİNE KAYITLI FİRMALAR			
2012			
Bulunduğu Yer	Sanayi Tesisi sayısı	Çalışan Sayısı	
ÇORUM MERKEZ	346	12252	
OSMANCIK	42	1547	
SUNGURLU	25	666	
KARGI	17	466	
ALACA	11	145	
İSKİLİP	12	700	
MECİTÖZÜ	5	74	
BAYAT	6	135	
ORTAKÖY	2	21	
OĞUZLAR	0	0	
DODURGA	3	607	
BOĞAZKALE	2	20	
LAÇIN	1	4	
TOPLAM	472	16637	

Genel Anlamda Sanayinin Gruplandırılması

Sanayi Siciline, Kayıtlı Tesisler (Tüm Tesisler)

Üretim Konusu	Tesis Sayısı	Oranı %	İstihdam	Oranı %
Gıda İçki ve tütün Sanayi	110	24	1712	10
Dokuma Giyim Eşyası ve Deri Sanayi	31	6	5171	31
Orman Ürünleri Sanayi	30	6	442	3
Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi	10	2	349	2
Kimya Petrol Kömür Kauçuk ve Plastik Ürünleri Sanayi	40	8	630	4
Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	96	20	5472	33
Metal Ana Sanayi	85	19	1690	10
Metal eşya Makine ve Techizat Ulaşım Aracı İlmi ve mesleki Ölçme Aletleri Sanayi	34	7	669	4
Diğer İmalat Sanayi	36	8	497	3
TOPLAM	472	100	16637	100

Sanayi Siciline Kayıtlı Tesisler (10 Kişi ve Üzerinde Çalıştıran Tesisler)

Üretim Konusu	Tesis Sayısı	Oranı %	İstihdam	Oranı %
Gıda İçki ve tütün Sanayi	45	10	1444	8

Dokuma Giyim Eşyası ve Deri Sanayi	28	6	5158	32
Orman Ürünleri Sanayi	14	3	362	2
Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi	7	1	272	2
Kimya Petrol Kömür Kauçuk ve Plastik Ürünleri Sanayi	20	4	323	2
Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	66	14	5310	32
Metal Ana Sanayi	20	4	514	3
Metal eşya Makine ve Techizat Ulaşım Aracı İlmi ve mesleki Ölçme Aletleri Sanayi	37	8	876	5
Diğer İmalat Sanayi	25	5	425	3
TOPLAM	262	55	14.688	89

.Sanayinin İlçelere Göre Dağılımı

İlçenin Adı	Gıda Sanayi	Oranı %	Makine Sanayi	Oranı %	Taş ve Top. Dayalı San.	Oranı %	Diğer Sanayi	Oranı %
Merkez	53	11	117	25	62	12	114	24
Alaca	8	2			1			
Bayat	2	1			3	1	1	1
Boğazkale					2	1		
Dodurga					1		2	1
İskilip	4	1			4	1	4	1
Kargı	10	2			2	1	5	1
Laçın	1							
Mecitözü	3	1			1		1	
Osmancık	14	3			18	4	10	2
Ortaköy	-	-	-	-	1		1	
Oğuzlar	-	-	-	-	-	-	1	
Sungurlu	15	3	2	1	1		8	1
Uğurludağ								
TOPLAM	110	23	119	26	96	20	147	31

Kaynak : Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü (2012 yılı)

Sanayi Gruplarına Göre İşyeri Sayıları ve İstihdam Durumu :

. Genel Anlamda Sanayi Gruplandırması (Tüm Tesisler, 31.12.2008 Tarihi İtibariyle)

Üretim Konusu	Tesis Sayısı	Oranı %	İstihdam	Oranı %
Gıda İçki ve tütün Sanayi	110	23	1717	10
Dokuma Giyim Eşyası ve Deri Sanayi	31	6	5171	31
Orman Ürünleri Sanayi	30	6	442	3
Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi	10	2	349	2
Kimya Petrol Kömür Kauçuk ve Plastik Ürünleri Sanayi	40	8	630	4
Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	96	20	5472	33
Metal Ana Sanayi	85	18	1690	10
Metal eşya Makine ve Techizat Ulaşım Aracı İlmi ve mesleki Ölçme Aletleri Sanayi	34	7	669	4
Diğer İmalat Sanayi	36	8	497	3
TOPLAM	472	100	16637	100

KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ

Adı	Toplam İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	İnşaat Hal. İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)	İstihdam	
						Mevcut	Kapasite
MERKEZ	756	649	-	107	86	3.630	3.900
ALACA	86	82	-	4	96	196	200
BAYAT	39	34	-	5	88	36	55
BOĞAZKALE	-	-	-	-	-	-	-
DODURGA	-	-	-	-	-	-	-
İSKİLİP	213	170	-	43	80	413	420
KARGI	100	91	-	9	91	174	200
LAÇİN	-	-	-	-	-	-	-
MECİTÖZÜ	-	-	-	-	-	-	-
OĞUZLAR	-	-	-	-	-	-	-
ORTAKÖY	-	-	-	-	-	-	-
OSMANCIK	138	118	-	20	80	260	275
SUNGURLU	268	210	-	58	78	420	550
UĞURLUDAĞ	-	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	1.600	1.354	-	266	85	5.129	5.600

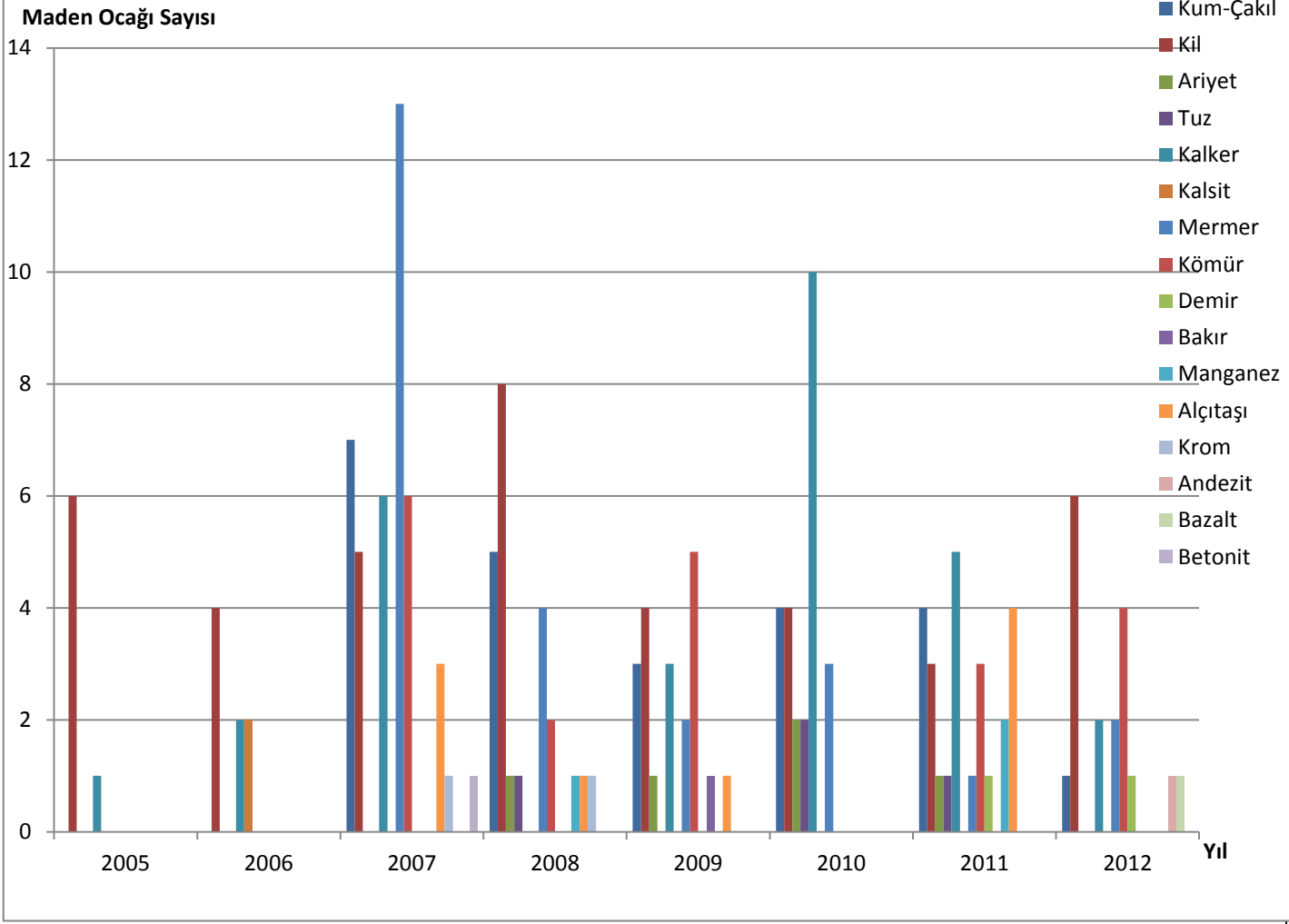
Değerlendirme ve Sonuçlar.

Kentin ekonomik yapısını belirleyen en önemli özelliklerden birisi 1970'li yıllarda başlayan sanayileşme olgusudur. İlimizin ekonomisi bu sanayileşme süreci ile birlikte önemli gelişmeler göstermiştir. 1957 yılında üretime geçen Çorum Çimento Fabrikası sanayileşme sürecinde gerçek anlamda ilk harcı koymuştur. 1972-1980 yılları arasında ise Toprak sanayinin atılımını görüyoruz. İstihdam kapasitesi yönünden de yüksek ve tüm ülkeye mal satan bir sektör haline gelen toprak sanayi, inşaat sektörü ve nakliyeciliğin gelişmesinde de etkili olmuştur. Aynı yıllarda ikinci büyük sektör olarak gıda sanayini görmekteyiz. Geçmiş 1930'lu yıllara uzanan un değirmenleri yerini çağdaş ve kapasitesi yüksek un fabrikalarına bırakmıştır. Çorum unu tüm ülkede aranan bir marka haline gelmiştir. Bu iki sektörün dışında ve sektörlerle paralel olarak gelişen sanayi kolu ise makine sanayidir. Bu kuruluşlarımız toprak, un, irmik ve yem fabrikalarını imal ederek ve komple anahtar teslimi fabrika kurarak bu sektörler bazında yurt çapında söz sahibi olmuşlardır. Son yıllarda değişik sanayi kollarında yeni yatırımların yapıldığı görülmektedir. Bunlara birkaç örnek vermek gerekirse otomotiv yan sanayi alanında faaliyet gösteren oto kalorifer, radyatör, egzoz, dorse, damper ve karoser; sağlık sektörü

alanında plastik şırınga, katater, hasta yatak ve muayene ekipmanları; ambalaj sanayi dalında viyol, mukavva kutu; tarım alet ve makineleri dalında külküvatör, römork; gıda sektöründe un fabrikaları dışında şeker, çeltik, helva, reçel, turşu, erişte, mantı, tatlı, süt ürünleri gibi ürünler; tavukçuluk ve hayvancılığın gelişmesine paralel olarak yem fabrikaları, ayakkabı imalathaneleri sayılabilir. Son yıllarda ise iplik fabrikası ve konfeksiyon fabrikaları özellikle istihdam açısından önemli bir sektör haline gelmiştir. Sanayileşme Merkez ilçe ve Osmancık ilçemizde gelişme göstermiş, bilahare Sungurlu, İskilip, Alaca ve diğer ilçelerimizde az da olsa sanayi tesisleri görülmektedir. Yer olarak Merkez ilçede Çorum-Ankara ve Çorum-İskilip yolu güzergahları ile Organize Sanayi Bölgesi tercih edilmiştir. Yanlı yer seçimleri öyle özetlenebilir: Çorum-Samsun karayolu 5. km. de kurulu bulunan Çimento Fabrikası; tarım arazileri üzerinde kurulan tuğla, kiremit, kağıt sanayi gibi tesisler örnek olarak gösterilebilir.

SANAYİ
GÖSTERGE: Madencilik
TANIM: Bu gösterge, İlde yer alan farklı ruhsatlandırma grubuna göre verilen bir yılda kayıt altına alınmış maden ocakları, zenginleştirme tesisleri ve depolama alanlarının miktarının yıllara göre değişimini gösterir.
Kaynak: İl Özel İdare, MİGEM
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Türlerine göre maden ocağı ve tesisi sayısı, alanları (ha) ve yıllara göre değişimleri (%),

Durum ve eğilimler;

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Yukarıdaki grafikte maden ocaklarındaki maden türlerinin yıllara göre işyeri açma ve çalışma ruhsatı sayılarını gösterilmektedir.

ÖR; 2012 yılında, 4 adet kömür ocağı, 1 adet demir ocağı, 1 adet bazalt ocağı, 6 adet kil ocağı, 2 adet kalker ocağı, 1 adet kum-çakıl ocağı, 1 adet andezit ocağı, 2 adet mermer ocağı bulunmaktadır.

2. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ										
GÖSTERGE: Sıcaklık										
TANIM: Gösterge, ildeki yıllık ortalama sıcaklık değişimi ve Türkiye ortalamalarıyla karşılaştırılmasını ifade etmektedir.										
Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü										
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl için 1970-2012 yılları arası yıllık ortalama sıcaklık değerleri (°C), Türkiye Ortalama Değerleri										
Durum ve eğilimler;										
Veri formatı										
	1970	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2011	2012
Türkiye ort. sıcaklık	13,5	12,7	12,8	12,8	12,9	13,1	13,3	14,3	12,5	13,6
İlin ort. sıcaklık	11,6	10,2	10,1	10,2	10,8	10,1	11,2	12,9	10,3	11,1
Değerlendirme ve Sonuçlar.										

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ										
GÖSTERGE: Yağış										
TANIM: Birim alana düşen ortalama yağış miktarının zaman serisinde ifade edilmesidir.										
Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü										
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl için 1970-2012 yılları arası yıllık ortalama yağış miktarları (kg/m2)										
Durum ve eğilimler;										
Veri formatı										
	1970	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2011	2012
ortalama (kg/m2)	405,4	511,3	476,6	409,7	425,7	473,8	385,2	514,9	382,2	577,1
Değerlendirme ve Sonuçlar.										

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ										
GÖSTERGE: Deniz suyu yüzey sıcaklığı										
TANIM: Bu gösterge, deniz suyu yüzey sıcaklığının 1975'ten bu yana yıllık değişimini ifade eder.										
Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü										
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Denize kıyısı olan iller için 1975'ten bu yana uzun yıllar ortalama deniz suyu yüzey sıcaklığı değerleri (°C)										
Durum ve eğilimler;										
Veri formatı										
	1975							2010	2011	2012
Yıllık Ortalama										
Değerlendirme ve Sonuçlar.										
İlimizde deniz bulunmamaktadır.										

3.HAVA KALİTESİ

HAVA KALİTESİ										
GÖSTERGE: Hava Kirleticileri										
TANIM: Bu gösterge; havadaki SO ₂ ve PM ₁₀ konsantrasyon miktarını göstermektedir. (SO ₂ yakıtların doğal olarak yapısında bulunan kükürt bileşiklerinin yanma esnasında açığa çıkmasıyla oluşan kirlenici, boğucu, renksiz ve asidik gazdır. Partikül maddeler, gaz halindeki emisyonların kimyasal dönüşümü ve yığın halinde şekillenmesi ile oluşur. 5-10 mikrometre çaplı partiküller, asılı partikül olarak tanımlanır. Genel olarak heterojen karışımları içerir ve karakteristikleri bir yerden bir başka yere önemli değişiklik gösterir. Çapı 10 mikrometre altındaki partiküller maddelere PM ₁₀ denir.)										
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü										
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İlde oluşan SO ₂ ve PM ₁₀ miktarları ortalamalarının yıllara göre değişimi ve yıllık olarak aşım gün sayısı değişimi (İldeki ölçüm istasyonlarının kurulma tarihinden itibaren)										
Durum ve eğilimler;										
2012Yıllarında İlimizde Ölçülen Kükürtdioksit (SO₂) ve Partikül Madde (PM) Ortalamaları ve Değişim Oranları ile En Düşük ve En Yüksek SO₂, PM Değerleri ve Kısa Vadeli Sınır (KVS) Değerlerinin Aşıldığı Gün Sayısı										
AYLAR	Ölçüm İst. Sayısı	Ölçüm Yapılan Gün Sayısı	Aylık Ortalama		En Düşük		En Yüksek		KVS Değerlerinin Aşıldığı Gün Sayısı (µg/m ³)	
			SO ₂	PM	SO ₂	PM	SO ₂	PM	SO ₂ >280	PM>140
Ocak	1	31	40	90	7	33	171	259	-	4
Şubat	1	29	56	107	10	17	172	186	-	9
Mart	1	31	30	92	11	22	50	175	-	3
Nisan	1	30	13	70	7	29	30	129	-	-
Mayıs	1	31	6	48	4	22	11	86	-	-

Haziran	1	30	6	47	4	25	12	72	-	-
Temmuz	1	31	11	49	9	29	18	75	-	-
Ağustos	1	31	8	40	4	23	15	74	-	-
Eylül	1	30	7	57	5	24	15	81	-	-
Ekim	1	31	19	136	1	39	19	136	-	-
Kasım	1	30	13	86	4	13	28	185	-	3
Aralık	1	31	25	94	5	23	77	228	-	7

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü (2012)

Kükürt dioksit ve Partikül Madde Sınır Değerleri			
Parametreler	KVS($\mu\text{g}/\text{m}^3$) 2011 sınır değeri	KVS($\mu\text{g}/\text{m}^3$) 2012 sınır değeri	KVS($\mu\text{g}/\text{m}^3$) 2013 sınır değeri
Kükürtdioksit(SO ₂)	310	280	250
Partikül Madde(PM)	180	140	100

UVS - Kış Sezonu (1 Ekim-2012 – 31 Mart 2013)

Aylar	Ölçülen Ortalama UVS değerleri	Maximum	Sınır Değeri Aşan gün Sayısı	Standart Ortalama $\mu\text{g}/\text{m}^3$
Partikül Madde PM ¹⁰	84	228	180 günde 66	90
Kükürt Dioksit SO ₂	24	185	180 günde 3	125

6 aylık 2013 kış dönemi Ekim-Mart ayları dikkate alındığında Partikül Madde¹⁰ ve SO₂ ortalama ölçülen değerler standart değerleri geçmemiştir. Ancak Partikül madde 66 kez, Kükürt Dioksit (SO₂) ise 3 kez standart ortalama değeri geçilmiş olup uyarı eşiklerini geçmemiştir.

Aylar	PM10	SO ₂
	Ölçülen Gün	Ölçülen Gün
Oca.12	25	31
Şub.12	29	29
Mar.12	31	31
Nis.12	30	30
May.12	31	31
Haz.12	25	26
Tem.12	31	31
Ağu.12	29	31
Eyl.12	30	30
Eki.12	29	31
Kas.12	30	30
Ara.12	29	31

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Genellikle ısınma kış aylarından Ekim ayı itibariyle başlamaktadır. Kısa vadeli sınır değerler (KVS) Maksimum günlük ortalama değerler olup değerlendirilmesi aylık bazında yapılmıştır. 6 aylık toplamda PM10 aylık standart ortalamayı 51 gün, SO2 ise 0 gün geçmiştir. Uyarı eşiğini PM10 ve SO2 ise uyarı eşiklerini geçmemiştir.

4. SU-ATIKSU

SU-ATIKSU										
GÖSTERGE: Su Kullanımı										
TANIM: Bu gösterge belediye, sulama, içme ve kullanma, sanayi olmak üzere sektörel bazda kaynaklardan çekilen toplam su miktarını gösterir.										
Kaynak: DSİ, TUİK										
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:										
Durum ve eğilimler;										
Veri Formatı										
	1990		2004		2008		2012		2030	
	milyar m ³	%	milyar m ³	%	milyar m ³	%	milyar m ³	%	milyar m ³	%
Toplam										
Sulama										
İçme-Kullanma										
Sanayi										
Değerlendirme ve Sonuçlar.										
İlgili kurumlardan veri alınamamıştır.										

SU-ATIKSU										
GÖSTERGE: Belediye İçme Kullanma Suyu Kaynakları										
TANIM: Belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu temin edilen baraj, kuyu, doğal kaynak, göl ve gölet olmak üzere çekilen suyun kaynaklarına göre oranını ifade etmektedir.										
Kaynak: TUİK										
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İlde 1990 ve sonrasında, baraj, kuyu, doğal kaynak, göl ve göletlerden çekilen su miktarı, toplam çekilen su miktarı, (%)										

Durum ve eğilimler;**Veri Formatı**

Belediye İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İçin Kaynaklara Göre Çekilen Su (%)					
	Baraj	Kuyu	Kaynak	Akarsu	Göl-Gölet
1990					
2004	26.31	30.46	42.80	0.42	
2006	28.52	39.37	32.10	-	-
2008	24.34	28.00	46.89	1.14	-
2010	36.62	28.75	34.61	-	-
.....					
2012					

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Kaynak: TÜİK

SU-ATIKSU**GÖSTERGE: Atıksu Arıtma Tesisi İle Hizmet Veren Belediyeler**

TANIM: Bu gösterge atıksu arıtma tesisi ile hizmet veren belediye sayısını ve atıksu arıtma tesislerine bağlı nüfusun yüzdelik oranını ifade eder.

Kaynak: TÜİK, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İldeki 1994 yılı ve sonrası atıksu arıtma tesislerine bağlı nüfus, tüm il nüfusu, oranları (%)

Durum ve eğilimler;**Veri Formatı**

YILLAR	1994	1998	2002	2004	2006	2008	2010	2011	2012
Atıksu Arıtma Tesisi ile Hizmet Veren Belediye Sayısı	-	-	1	1	2	2	2		
Arıtma Tesisine Bağlı Belediye Nüfusunun Toplam Belediye Nüfusuna Oranı (%)	-	-	44	44	54	54	57		

Değerlendirme ve Sonuçlar.**SU-ATIKSU****GÖSTERGE: Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayıları ve nüfusu**

TANIM: Bu gösterge 1994 yılı ve sonrası kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı ve bağlı nüfus, Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)

Kaynak: TÜİK, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İldeki 1994 yılı ve sonrası kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı ve bağlı nüfus, Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)

Durum ve eğilimler;

Veri Formatı

YILLAR	1994	1998	2002	2004	2006	2008	2010	2011	2012
Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı	16	23	27	27	32	37	38	-	-
Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)	76	88	90	90	95	97	96	-	-

Değerlendirme ve Sonuçlar.

SU-ATIKSU

GÖSTERGE: Sanayiden Kaynaklanan Atıksu ve Bertarafı

TANIM: Bu gösterge yıllar itibariyle sanayi faaliyetlerinden kaynaklanan atıksu miktarları, atıksu arıtma tesisi ile hizmet veren sanayi bölgeleri ve oluşan atıksuyun arıtılma oranını ifade eder.

Kaynak: TUİK, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre, ildeki sanayi bölgelerinden ve diğer sanayiden kaynaklanan atıksu miktarı, arıtma tesisi sayısı ve arıtılan atıksuyun kısmının toplam atıksu miktarına oranı (%)

Durum ve eğilimler;

BELEDİYE ARITMA TESİSLERİ									
Yıl	Toplam tesis sayısı	Toplam kapasite	Toplam arıtılan miktar (1000m3/yıl)	Biyolojik arıtma tesisi sayısı	Biyolojik arıtma tesisi kapasitesi (1000m3/yıl)	Biyolojik arıtma tesisinde arıtılan miktar (1000m3/yıl)	Doğal arıtma sistemi sayısı	Doğal arıtma sistemi kapasitesi (1000m3/yıl)	Doğal arıtma sistemi ile arıtılan miktar (1000m3/yıl)
1996	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1997	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1998	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2001	1	23.179	8.848	1	23.179	8.848	-	-	-
2002	1	23.179	10.585	1	23.179	10.585	-	-	-
2003	1	23.179	10.950	1	23.179	10.950	-	-	-
2004	1	23.179	10.950	1	23.179	10.950	-	-	-
2006	2	23.617	11.199	2	23.617	11.199	-	-	-
2008	2	23.617	7.752	1	23.179	7.557	1	438	195
2010	2	23.617	17.382	1	23.179	17.372	1	438	10
ALICI ORTAMLARINA GÖRE ŞEBEKESİNDEN DEŞARJ EDİLEN ATIKSU MİKTARI									

Yıl	Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı (1)	Deşarj edilen toplam atıksu miktarı (1000 m3/yıl)	Göle - Gölete (1000 m3/yıl)	Akarsuya (1000 m3/yıl)	Araziye (1000 m3/yıl)	Baraja (1000 m3/yıl)	Diğer ortamlara (2) (1000 m3/yıl)	Deşarj edilen kişi başı atıksu miktarı (litre/kişi-gün)
1996	18	14.758	-	14.758	-	-	-	146
1997	21	14.170	-	14.170	-	-	-	138
1998	23	13.838	-	13.780	7	-	50	132
2001	25	12.340	-	12.066	192	-	82	106
2002	27	14.486	-	14.158	202	-	126	122
2003	27	15.003	-	14.665	208	-	130	126
2004	27	15.108	-	14.758	208	-	142	126
2006	32	19.579	-	18.890	253	-	436	150
2008	37	14.698	-	13.912	416	-	371	110
2010	38	22.511	85	22.109	50	-	267	168

Değerlendirme ve Sonuçlar.

(1) Faal olmayan atıksu arıtma tesislerinin kapasiteleri dahil edilmiştir.

(2) Fosseptiğe, zerkimine vb. atıksu deşarjlarını içermektedir.

5. ARAZİ KULLANIMI

ARAZİ KULLANIMI

GÖSTERGE: Arazi Kullanımı

TANIM: Bu gösterge CORINE Arazi Örtüsü kategorilerine göre göreceli arazi örtüsü dağılımını gösterir.

Kaynak: Orman ve Su İşleri Bakanlığı

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:1990, 2000 ve 2006 yılları arazi kullanımlarının miktarı (ha) ve değişim oranı (%).

Durum ve eğilimler;

Veri Formatı

	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ						ALANDA ARTIŞ(+) /AZALIŞ (-) (m²)
	1990		2000		2006		
Arazi Sınıfı	km²	%	km²	%	km²	%	
1. Yapay Bölgeler	176.32	1.39	186.83	1.48	190.81	1.51	+
2. Tarımsal Alanlar	6144.63	48.72	6138.12	48.67	6022.08	47.75	-
3. Orman ve Yarı Doğal Alanlar	6262.48	49.65	6256.93	49.61	6369.27	50.50	
4. Sulak Alanlar	370	0.02	370	0.02	370	0.02	
5. Su Yapıları	23.72	0.18	25.26	0.20	24.99	0.19	+
TOPLAM							

Değerlendirme ve Sonuçlar.

6. TARIM

TARIM
GÖSTERGE: Kişi Başına Tarım Alanı
TANIM: Toplam ekilebilir tarım arazisinin, toplam nüfusa oranı olarak ifade edilir.
Kaynak: TUİK
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Ekilebilir arazi toplamı (ha) ve toplam nüfus (kişi), kişi başına tarım arazisi (ha/kişi)
Durum ve eğilimler;
Değerlendirme ve Sonuçlar. İlgili kurumdan konu hakkında bilgi alınamamıştır.

TARIM
GÖSTERGE: Kimyasal Gübre Tüketimi
TANIM: Tarımsal alanlarda kullanılan gübre miktarını ve hektar başına kullanılan mineral azot, fosfor ve potas miktarını gösterir.
Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri, TUİK
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllık toplam gübre tüketimi (ton), toplam tarımsal alan (ha), hektar başına kullanılan gübre ve mineral azot, fosfor ve potas miktarı (ton/ha)
Durum ve eğilimler;
Değerlendirme ve Sonuçlar. İlgili kurumdan konu hakkında bilgi alınamamıştır.

TARIM
GÖSTERGE: Tarım İlacı Kullanımı
TANIM: Toplam tarım ilacı kullanımını (ton birimiyle aktif bileşen) ve hektar başına düşen tarım ilacı miktarıdır.
Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri, TÜİK
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllık toplam tarım ilacı tüketimi (ton), toplam tarımsal alan (ha), hektar başına düşen tarım ilacı (ton/ha)
Durum ve eğilimler;
Değerlendirme ve Sonuçlar.

TARIM				
GÖSTERGE: Organik Tarım				
TANIM: Toplam kullanılan tarımsal alanın oranı olarak organik tarım alanı (organik olarak ekilen mevcut alanların ve organik tarıma geçiş sürecinde olan alanların toplamı) payıdır.				
Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri				
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Organik alanların toplam alanı (ha), Toplam tarım alanına oranı (%), Türkiye toplam organik tarım alanı içerisindeki oranı (%), Organik Tarım Alanında Toplam Üretim Miktarı (ton)				
Durum ve eğilimler;				
Veri Formatı				
Yıllar	Toplam üretim		Üretim miktarı	
	Alan (1000 ha)	Artış* (%)	Miktar (1000 ton)	Artış* (%)
2002		-		-
2003				
2004				
2005				
2006				
(.....)				
2012				
*Artışlar 2002 yılı baz alınarak hesaplanmıştır.				
Değerlendirme ve Sonuçlar.				

7. ORMAN

ORMAN

GÖSTERGE: Ormanlık Alanlar

TANIM: Orman alanlarının toplam büyüklüğünü ve yıllara göre değişimini ifade eder.

Kaynak: Orman Bölge Müdürlükleri

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İldeki toplam orman alanı (ha), yıllık değişimi (ha/yıl), Orman vasfına göre dağılımı (%), ağaç türleri, sayıları ve oranları (sayı, %)

İl genelindeki Mevcut orman varlığı ve ormanların vasıflarına göre dağılımı tabloda gösterilmektedir.

Mevcut Orman	Bozuk Orman		Verimli Orman	
Alanı (Ha.)	Alanı (Ha.)	%	Alanı (Ha.)	%
441,420	226,338	0.51	215,082	0.49

İl genelindeki ormanlarda doğal yollarla yetişen başlıca ağaç türleri

İğne yapraklı ağaçlar : Sarıçam , Karaçam , Kızılcım , Ardıç

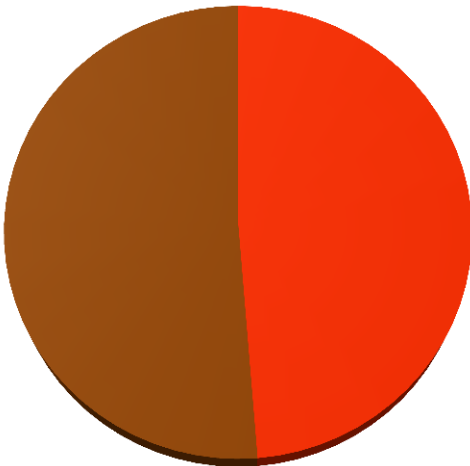
Yayvan yapraklı ağaçlar : Gökmar , Meşe, Kayın ve Gürgendir.

İl genelindeki Ormanlarımızın iğne yapraklı ve yayvan yapraklı olma durumuna göre dağılımı tabloda gösterilmektedir

Ormanın vasfı	Alanı	İğne Yapraklı Orman		Yayvan Yapraklı Orman	
		Alanı (Ha.)	%	Alanı (Ha.)	%
Bozuk Orman	226.338	122.340	0,54	103.998	0,46
Verimli Orman	215.082	115.598	0,54	99.484	0,46
Toplam	441.420	237.938	0,54	203.482	0,46

Durum ve eğilimler;

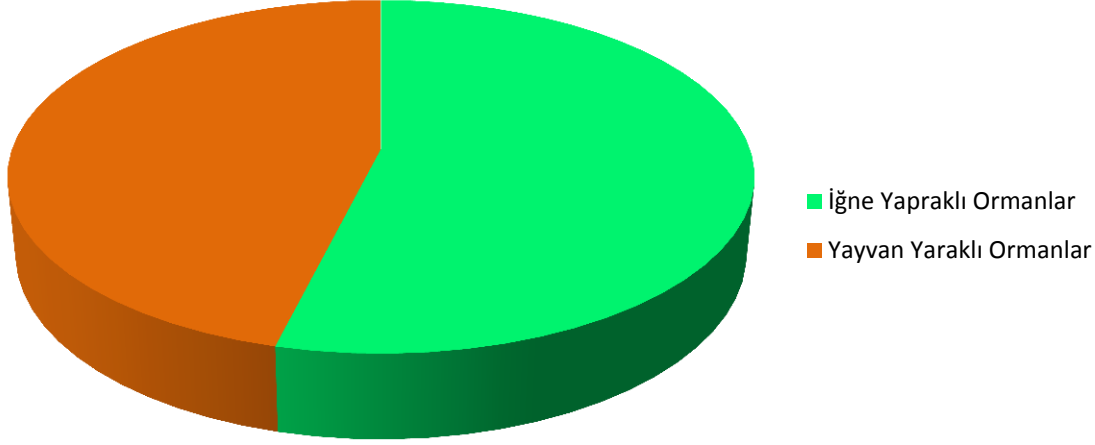
Çorum ilindeki Ormanların Vsfına Göre Dağılımı

■ Verimli Orman

■ Bozuk Orman

Ağaç Türlerine Göre Ormanların Durumu

Değerlendirme ve Sonuçlar.

İlimizde yapılan ağaçlandırma çalışmaları sayesinde orman varlığımız her geçen gün biraz daha artmaktadır. Toprak muhafaza , rehabilitasyon, ağaçlandırma ve erozyon kontrolü programları dahilinde 2012 yılında ilimizde toplam 4644 Ha. alanda 1708280 fidan dikilmiştir.

8. BALIKÇILIK

BALIKÇILIK

GÖSTERGE: Balıkçılık

TANIM: Her yıl, denizlerde avcılığı yapılan balıklar (denize kıyısı olan iller için), kabuklu deniz ürünleri ve yumuşakçalar ile iç sularda avlanan tatlı su ürünleri ile yetiştiricilik ürünleri olmak üzere üretilen balık miktarını gösterir. Üretime ilişkin veri yakalandığı zamanki ağırlığı olan canlı ağırlık ile ifade edilir.

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Kıyı şeridi uzunluğu (km), deniz alanı ve iç su alanı (ha), Su ürünleri üretimi (bin ton) ve yıllara göre değişimi (%), Balık türlerinin dağılımı (%)

Durum ve eğilimler;

Veri Formatı

YILLAR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
İçsu Avcılığı											
Deniz Balıkları Avcılığı											
Yetiştiricilik Ürünleri											

(birim:bin ton)

Değerlendirme ve Sonuçlar.

9. ALTYAPI VE ULAŖTIRMA

ALTYAPI VE ULAŖTIRMA											
GÖSTERGE: Karayolu ve Demiryolu Ağı											
TANIM: İldeki toplam karayolu (otoyollar, devlet yolları, il yolları) ve demiryolu gelişimi ve uzunluğunu ifade eder.											
Kaynak: Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bölge Müdürlükleri											
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre karayolu ve demiryolu uzunlukları (km)											
Durum ve eğilimler;											
Veri Formatı											
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Karayolu Ağ Uzunluğu (km)	1015	1011	1027	1027	990	991	991	1030	1043	1043	1047
Demiryolu Ağ Uzunluğu (km)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Değerlendirme ve Sonuçlar.											

ALTYAPI VE ULAŖTIRMA										
GÖSTERGE: Motorlu Kara Taşıtı Sayısı										
TANIM: İldeki, Otomobil (arazi taşıtı dahil), Minibüs, Otobüs, Kamyonet, Kamyon, Motosiklet, Özel Amaçlı Taşıtlar, Yol ve İş Makinaları ve Traktör toplamından ibaret motorlu kara taşıtı sayısını ifade eder										
Kaynak: TÜİK										
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre motorlu kara taşıtı sayısı, taşıt kategorileri ve toplam araç sayısı içerisindeki oranları (%), İldeki kişi başına düşen araç sayısı										
Durum ve eğilimler;										
YILLAR										
CİNSİ	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
Otomobil(*)	30715	33663	37089	40280	43373	46885	51672	56504	61166	
Minübüs	2399	2531	2673	2706	2669	2671	2693	2670	2672	
Otobüs	629	681	773	873	949	926	977	1120	1241	
Kamyonet	5825	6774	7708	8631	9526	10559	12139	13916	15390	
Kamyon	5138	5207	5289	5418	5396	5192	5199	5155	5279	
Motosiklet	11914	12969	15409	16133	16650	17070	16999	16615	16756	
Özel amaçlı taşıtlar	164	171	216	247	251	246	287	246	231	

Traktör	29804	30641	31149	31484	31669	31652	32199	33465	34448
TOPLAM	86588	92637	100306	105772	110483	115201	122165	129691	137183

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Yol ve İş Makinaları başlığı 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununa göre yeniden düzenlenmiştir. Buna göre; iş makinaları türünden araçların, tarım kesiminde kullanılanları Ziraat Odalarınca, bunların dışında kalan iş makinaları ve üyesi oldukları Ticaret ve Sanayi Odasınca tescili yapıldığından EGM veri tabanında kapsamamaktadır. Bu nedenle iş makinaları kapsamında yayımlanan taşıtlar, "Kamyon" başlığı ile "Özel Amaçlı Taşıtlar" başlığı altında toplanmıştır.

10. ATIK

ATIK																
GÖSTERGE: Belediyeler Tarafından ya da Belediye Adına Toplanan Atık ve Bertarafı																
TANIM: Bu gösterge, il içinde, belediyeler tarafından ya da belediyeler adına toplanan katı atıkların miktarı ve düzenli depolama oranını ifade eder. Belediye atıklarının en önemli miktarı haneler tarafından üretilen atıklardır. Ayrıca alım-satım ve ticaret kuruluşları, ofis binaları, kurum ve küçük işyeri atıklarını da kapsamaktadır																
Kaynak: TÜİK																
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllık olarak belediyelerce ya da belediye adına toplanan katı atıklar (Ton), Düzenli Depolanan Katı Atık Miktarı (ton) ve oranı (%)																
Durum ve eğilimler;																
<table><thead><tr><th>Atık Türü</th><th>Oran (%)</th></tr></thead><tbody><tr><td>Diğer Atıklar</td><td>80,84%</td></tr><tr><td>Evsel Atık</td><td>12,40%</td></tr><tr><td>Plastik</td><td>3,43%</td></tr><tr><td>Cam</td><td>1,34%</td></tr><tr><td>Kağıt</td><td>1,13%</td></tr><tr><td>Metal</td><td>0,13%</td></tr><tr><td>Tekstil</td><td>0,73%</td></tr></tbody></table>	Atık Türü	Oran (%)	Diğer Atıklar	80,84%	Evsel Atık	12,40%	Plastik	3,43%	Cam	1,34%	Kağıt	1,13%	Metal	0,13%	Tekstil	0,73%
Atık Türü	Oran (%)															
Diğer Atıklar	80,84%															
Evsel Atık	12,40%															
Plastik	3,43%															
Cam	1,34%															
Kağıt	1,13%															
Metal	0,13%															
Tekstil	0,73%															
Değerlendirme ve Sonuçlar.																

ATIK
GÖSTERGE: Katı Atıkların Düzenli Depolanması
TANIM: İldeki katı atık tesisi sayısı ve hizmet verilen nüfus oranını ifade eder.

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İldeki katı atık tesis sayısı, katı atık düzenli depolama hizmeti veren belediye sayısı ve nüfus, hizmet verilen nüfusun tüm il nüfusuna oranı (%)
Durum ve eğilimler; Şehrimizde katı atık sorunu (çöpler) Karapürçek mevkiinde bulunan Çöp Alanında “Vahşi Depolama” yöntemiyle çözülmeye çalışılmaktadır. Bu bağlamda Mülga Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından pilot bölge seçilen ilimizde Çorum merkez ve ilçelerini kapsayan, katı atık problemini kökten çözecek bir Katı Atık İşleme Merkezi kurulacaktır. Hâlihazırda belediyemizce bu projenin fizibilite çalışmaları tamamlanmış olup Avrupa Birliğine gerekli hibe başvuruları yapılmıştır.
Değerlendirme ve Sonuçlar.

ATIK
GÖSTERGE: Tıbbi Atıklar
TANIM: İl için, Ayrı olarak toplanan tıbbi atık miktarlarının yıllık olarak belirtilmesi ve toplanan tıbbi atıkların bertaraf yöntemlerinin oransal olarak ifade edilmesidir
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Toplanan tıbbi atık miktarı (ton), yöntemlerine göre bertaraf oranları (%) ve bertaraf tesisi sayısı
Durum ve eğilimler; İlimizde oluşan Tıbbi Atıklar Belediyemiz Temizlik İşleri Müdürlüğü tarafından işletilmekte olan Kardelen Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisinde bertaraf edilmektedir. 1 Adet Lisanslı araç ile İl Merkezindeki ve İlçelerindeki sağlık kurum ve kuruluşlarından Tıbbi Atık toplanmaktadır. Kardelen Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi 01 Ocak 2008 yılında faaliyete başlamıştır.
Değerlendirme ve Sonuçlar.

ATIK
GÖSTERGE: Atık Yağlar
TANIM: İl içinde toplanan atık yağların miktarını ve geri kazanım ya da bertaraf oranlarını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle ilde toplanan atık yağın türlerine göre miktarı (ton), bertarafa ve geri kazanıma ilişkin oranları (%)

Durum ve eğilimler;
Değerlendirme ve Sonuçlar.

ATIK
GÖSTERGE: Bitkisel Atık Yağlar
TANIM: İl içinde toplanan bitkisel atık yağların miktarını ve geri kazanım-bertaraf oranlarını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle ilde toplanan bitkisel atık yağın türlerine göre miktarı (ton), bertarafa ve geri kazanıma ilişkin oranları (%)
Durum ve eğilimler;
Değerlendirme ve Sonuçlar.

ATIK
GÖSTERGE: Ambalaj Atıkları
TANIM: İl içerisinde oluşan ambalaj atıklarının miktarlarını ve geri kazanımına ilişkin bilgileri içerir.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre; Üretilen toplam ambalaj atık miktarı ve ambalaj cinsi (ton), geri kazanılan toplam ambalaj atık miktarı (ton), piyasaya sürülen ambalaj miktarı (ton), hedeflenen geri kazanım oranları (%), geri kazanılması gereken miktar (ton), kayıtlı ekonomik tesis sayısı ve lisanslı tesisi sayısı
Durum ve eğilimler;
Değerlendirme ve Sonuçlar.

ATIK
GÖSTERGE: Ömrünü Tamamlamış Lastikler
TANIM: Ömrünü tamamlamış lastiklerin toplanma miktarları, geri kazanım tesisleri ve çimento fabrikalarında ek yakıt olarak kullanılan miktarını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre, ömrünü tamamlamış lastiklerin toplanma miktarları ve geri kazanım tesislerinde ve çimento fabrikalarında ek yakıt olarak kullanılan miktarları (ton)
Durum ve eğilimler;
Değerlendirme ve Sonuçlar.

ATIK
GÖSTERGE: Ömrünü Tamamlamış Araçlar
TANIM: İl genelinde yıllar itibariyle hurdaya ayrılan araç sayısını vb. bilgileri ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle hurdaya ayrılan araç sayısı
Durum ve eğilimler;
Değerlendirme ve Sonuçlar. Konu hakkında bilgi yoktur.

ATIK
Atık Elektrikli -Elektronik Eşyalar
TANIM: Atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarları ve işleme tesis sayılarını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarı (ton) ve işleme tesis sayısı
Durum ve eğilimler;

Değerlendirme ve Sonuçlar. İlimizde atık elektrikli ve elektronik eşya toplama tesisi bulunmamaktadır.
ATIK
Maden Atıkları
TANIM: İl genelinde, cevher tiplerine göre, zenginleştirme tesisi sayısı ve zenginleştirme proses atıklarının dağılımını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle cevher tiplerine göre zenginleştirme tesisi sayısı, zenginleştirme proses atıkları miktarları (ton)
Durum ve eğilimler;
Değerlendirme ve Sonuçlar. Konu hakkında bilgi bulunmamaktadır.

ATIK
Tehlikeli Atıklar
TANIM: İl genelinde, yıllar itibariyle toplanan tehlikeli atıkların miktarı ile geri kazanımı, yakma ve nihai bertaraf edilenlerin miktarlarını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl içinde toplanan tehlikeli atıkların miktarı (ton), ara depolama geri kazanım, yakma ve nihai bertaraf miktarları (ton) ve geri kazanım türlerine göre oranları (%)
Durum ve eğilimler;
Değerlendirme ve Sonuçlar.

11.TURİZM

TURİZM																
Yabancı Turist Sayıları																
TANIM: Bu gösterge, il düzeyinde bir yılda giriş çıkış yapan yerli ve yabancı turist sayısının yıllara göre değişimini ifade eder																
Kaynak: TÜİK, Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü																
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl düzeyinde 2000 yılı ve sonrasındaki yıllarda giriş yapan yerli ziyaretçi sayısı (kişi), yabancı ziyaretçi sayısı, bu sayıların yıllara göre değişimi (%), bir önceki yıl için ziyaretçi sayısının aylara göre dağılımı																
Durum ve eğilimler;																
İLİMİZE GELEN TURİST SAYISI ve MÜZE ZİYARETÇİLERİ																
Yıl	Çorum Müzesi			Alacahöyük Müzesi ve Örenyeri			Boğazkale Müzesi ve Yazılıkaya-Hattuşa Örenyeri			Turizm İşletme B. Tesisler			Belediye Bel. Tesisler			Genel Toplam
	Yerli	Yab.	Top.	Yerli	Yab.	Top.	Yerli	Yab.	Top.	Yerli	Yab.	Top.	Yerli	Yab.	Top.	
2000	5.340	7	5.347	13.225	1.234	14.459	15.545	14.213	29.758	46.618	542	47.160	87.386	1.440	88.826	185.550
2001	0	0	0	15.802	2.100	17.902	16.765	21.165	37.930	43.908	2429	46.337	18.275	1.095	19.370	121.539
2002	0	0	0	8.776	1.899	10.675	18.395	21.023	39.418	50.944	4489	55.433	20.076	1.089	21.165	126.691
2003	11.125	174	11.299	7.155	1.212	8.367	18.846	11.756	30.602	54.057	2530	56.587	15.737	851	16.588	123.443
2004	15.547	497	16.044	10.875	2.317	13.192	30.804	20.640	51.444	105.705	7273	112.978	27.064	1.117	28.181	221.839
2005	14.323	732	15.055	16.634	2.558	19.192	22.343	27.472	49.815	50.633	3017	53.650	11.893	422	12.315	150.027
2006	12.130	322	12.452	11.338	1.404	12.742	13.982	18.433	32.415	54.699	2456	57.155	9.890	469	10.359	125.123
2007	15.698	349	16.047	12.452	2.589	15.041	11.568	21.429	32.997	50.558	3518	54.076	8.825	144	8.969	127.130
2008	26.033	420	26.453	15.088	2.688	17.776	19.594	21.614	41.208	56.058	3631	59.689	8.923	221	9.144	154.270
2009	25.702	632	26.334	14.079	2.592	16.671	20.481	20.402	40.883	53.990	3592	57.582	28.685	621	29.306	170.776
2010	28.897	857	34.043	15.137	2.679	23.917	16.951	30.221	55.173	65.609	2785	68.394	26.192	354	26.546	208.073
2011	25.146	782	25.928	24.557	3.264	27.821	8.024	2.205	10.229	67.245	3066	70.311	51.222	1.519	52.741	187.030
2012	32.322	1157	33.479	28.158	2.835	30.993	43.591	38.546	82.137	71.382	2795	74.177	44.843	822	45.665	220.786

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Çorum'da Turizm Potansiyeli konaklama türüne göre incelendiğinde, Tatil Köyü ve pansiyonlar bulunmamaktadır. Oteller ve moteller çoğunlukla merkezde olup, Boğazkale ve Sungurluda da bu tür otellere rastlanmaktadır. Son yıllarda Turizm talebine göre kendilerini yenilemeye başlayan bu işletmeler, tur organizatörleri ile birlikte çalışmaya başladıklarından istenilen seviyeye de gelmeye başlamışlardır.

İldeki Turizm, süreye göre incelendiğinde gecelik kalma süresi ortalama 1-2 günü geçmemektedir. Bu da gösteriyor ki İlde turizmle uğraşanların sık sık vurguladığı gibi turist Çorum'da kalmamakta, Çorum'u bir geçiş noktası olarak kullanmaktadır. Bunun da nedenlerinden en önemlisi Çorum'da yeterli altyapının olmaması (konaklama-yeme-içme-gezme-eğlenme-spor vb.) ve Çorum'a gelen turistlerin otobüs ve kendi özel araçlarını kullanmalarıdır.

İlimizde 1981 yılında yerel bir festival niteliğinde başlamış olan Hitit Festivali, günümüzde Hitit Fuar ve Festivali adını alarak Uluslararası bir Sanayi Fuarı ve Festivali niteliği kazanmasının yanı sıra bir Hititoloji Sempozyumu ve Etkinlikleri Haftası'na da dönüşmüş bulunmaktadır.

Çorum'da var olan turizm potansiyelini başta Boğazköy-Hattuşa, Alacahöyük ve Ortaköy-Şapinuva olmak üzere tarih turizmi oluşturmaktadır. İlde tarih turizmi yanında; yayla turizmi, av turizmi, kongre turizmi, trekking ve bisiklet turizmi yapılması için uygun ortam bulunmaktadır.

Hitit dönemine tarihlenen Boğazkale, Alacahöyük ve Ortaköy'deki tarihi doku ile arkeolojik alanların yanı sıra merkez ilçe ve Hacıhamza Beldesindeki tarihi doku ve önemli eserleri ile Çorum Müzesi, Ortaköy İncesu Kanyonu, Bayat, Kargı ve İskilip ilçelerinde bulunan yaylalar İlin turizm özelliklerinin başında gelmektedir.

Çorum'da 1834 yılından itibaren başlayan arkeolojik araştırmalar ve devamında yapılan kazı çalışmaları, Anadolu'da var olan toplumların yaşamlarına ışık tutmuş, bu toplumlardan Hititlerin yarattığı büyük uygarlığa başkentlik yapmış Hattuşa ve yanı başındaki Alacahöyük, Çorum'u Dünya'ya tanıtarak haklı bir üne kavuşturmuştur. Çorum'da yüzyıldır yapılan arkeolojik kazılar, ilin Hitit Uygarlığının merkezinde bulunması nedeniyle son yıllarda yerli ve yabancılar tarafından yapılan araştırmalar yoğunlaşmış, bunun sonucunda da yeni arkeolojik kazı alanları açılmıştır. Turizm potansiyeli bulunan bu alanların yakın zamanda gelecek talepler doğrultusunda turizm arzına dönüştürülmesine çalışılmaktadır. Ayrıca, bu kazı alanlarında açığa çıkartılan eserlerin sergilendiği üç Müzesi bulunan Çorum, İl merkezinde yer alan Çorum Müzesi ile ünik Hitit eserlerinin sergilendiği müze olması açısından da önemli bir konumdadır. Yeni teşhiri ile göz dolduran müze yerli ve yabancı ziyaretçiler tarafından beğenilmekte ve ziyaretçi sayısı her geçen gün artarak üst seviyeye çıkmaktadır.

1915, 1917 tarihlerinde temizleme, onarım ve yayın çalışmalarının yapılması için Berlin'e götürülen, çalışmaların tamamlanmasını müteakip yurda getirilmesi gereken Boğazköy Sfenksi ülkemize iade edilmemiş, Sfenks'in anayurduna dönmesi ile ilgili olarak yapılan görüşmeler sonrasında 94 Yıl aradan sonra Almanya Pergamon Müzesi'nden getirilerek asli vatanı Çorum Boğazköy Müzesi'nde sergilenmeye başlamıştır. 94 yıl sonra Boğazköy Sfenksi'nin ana yurdu Boğazköy Müzesi'nde sergilenmesi de Çorum kültür ve turizmi için önemli bir gelişme olmuştur.

Kültürel Turizm kriterlerine göre Çorum'daki potansiyele bakıldığında, mutfak turizminde Çorum, İç Anadolu Bölgesinin damak tadı özelliğini göstermektedir. Bu konuda çeşit, kalite ve tat açısından yöre mutfağı Çorum'a gelen ya da gelecek olan yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çekecek düzeydedir.

Çorum, bölgesel olarak Ankara'ya yakın olması nedeniyle çeşitli seminer, kongre ve bunun gibi faaliyetler açısından fazlaca etkin olamamıştır. Ancak, 1990 yılından itibaren Uluslararası düzeyde yapılmaya başlanılan "Uluslararası Hititoloji Kongresinde" ilde bir turizm canlılığı başlamış olup İlde yapılan beş yıldızlı otellerle de Çorum tam anlamıyla kongre turizmine hitap edecek konuma gelmiştir.

ZİYARETÇİLERİN İLGİ DUYDUKLARI YERLER:

1. Boğazköy Hattuşa Örenyeri (M.Ö.1900 Boğazkale İlçesi Hitit Medeniyeti)
2. Yazılıkaya Açık hava Mabedi (M.Ö. 1275-1250) Boğazkale İlçesi
3. Alacahöyük Müzesi ve Örenyeri (M.Ö. IV ortasından günümüze kadar sürekli iskân mevcut)
4. Lâçin Kapılıkaya Anıtsal Kaya Mezarı (M.Ö. 11 yy. Lâçin İlçesi)
5. Elvançelesi Camii ve Türbesi (Miladi 1252 Mecitözü İlçesi)
6. Şapinuva Örenyeri Kazı Alanı (Ortaköy İlçesi)
7. İncesu Kanyonu (Ortaköy İlçesi) Kybele kabartmasına kadar kanyon içinde ulaşımı kolaylaştırmak amacıyla 1.500 m’lik çelik konstrüksiyon yaya parkuru yapılmıştır.
8. Koyunbaba Türbesi ve Köprüsü (11. Beyazıt tarafından yaptırılmıştır. (Osmancık)
9. Çorum Müzesi(ilk müze 1965 yılında açılmış olup, şu anda 1914 yılında inşa edilen tarihi binada 2003 yılından itibaren hizmet vermektedir.)
10. Çorum Saat Kulesi (1894 yılında yapılmıştır.)
11. Ulu Camii (Selçuklu Dönemi)
12. Hıdırlık Camii (Osmanlı Devri)
13. Çorum Kalesi (Selçuklu Devri)
14. Çatak Tabiat Parkı
15. İskilip Kaya Mezarları (Roma Dönemi İskilip İlçesi)
16. İskilip Kalesi
17. Şeyh Muhittin Yavsi Camii (Osmanlı Dönemi)
18. İskilip Yaylaları (Elmabeli, Beşoluk ve Çiçekli Yaylaları)
19. Oğuz Camii (16. yy. Osmanlı Kargı İlçesi)
20. Eğinönü Yaylası (Kargı İlçesi’nde olup; Aksu Yaylası, Kızıloluk Yaylası, Göl Yaylası ve Örencik Yaylası birbirine bitişik olup, bu yaylalar üzerinde Aksu ve Gökçedoğan Göletleri bulunmaktadır. Bu yaylalarda trekking (yürüyüş) sporu, atlı doğa turizmi, karavan turizmi ve yapılabilir.)
21. Abdullah Yaylası (Kargı İlçesi)
22. Kunduzlu Kuşçaçimeni Yaylaları (Bayat İlçesi)
23. Osmancık Kalesi (Roma Devri)
24. Koca Mehmet Paşa Camii (1410 Osmanlı Devri İmaret Camii)
25. Başpınar Yaylası (Osmancık İlçesi)
26. Sungurlu Saat Kulesi (1892 yılında yapılmıştır.)
27. Sunguroğlu Camii (1576 (H. 1170) yılında yapılmıştır.)
28. Oğuzlar İlçesi’nde bulunan Obruk Baraj Göleti’nde su tutulması ayrı bir güzellik katmıştır. Havzada su sporları; yelken, kürek, sürat, balıkçılık gibi etkinliklerin yanında; yamaç paraşütçülüğü ve yayla turizmi açısından son derece elverişli ortamlar mevcuttur. Zengin yaban hayatını ve endemik bitki türlerini içerisinde barındırmaktadır.
29. Tarih ve arkeoloji ile birlikte doğaya da tutkun olan seyyahlar, **Hitit Yürüyüş Yolu**’nda; 17 yürüyüş yolu ve 7 bisiklet yolundan oluşan parkurlarda tarihin ve doğanın tadına varabileceklerdir.
30. **Kızılırmak Havzası Gastronomi ve Yürüyüş Yolu’nda** işaretlemeleri tamamlanan 25 yürüyüş parkuru ve 7 bisiklet parkuru kaybolmaya yüz tutan Anadolu halk ve yemek kültürünü yakından tanımak isteyenlerin mutlaka görmesi gereken tatlar sunmaktadır.

TURİZM

Mavi Bayrak Uygulamaları

TANIM: (Denize Kıyısı Olan İller İçin) Gerekli standartları taşıyan nitelikli plaj ve marinalara verilen uluslararası bir çevre ödülü olan mavi bayrağın, Türkiye’de 1997 yılından itibaren verildiği plaj ve marinaların yıllar itibari ile toplam

sayılarının belirtilmesidir.
Kaynak: Kültür ve Turizm İl M�d�rl����
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle, mavi bayrak almaya hak kazanmış plaj ve marina sayıları
Durum ve eğilimler;
Değerlendirme ve Sonuçlar. İlimiz de Plaj ve marina bulunmamaktadır.

EK-1:..... YILINA AİT İL ÇEVRE SORUNLARI VE ÖNCELİKLERİ ANKET FORMU

BÖLÜM I.HAVA KİRLİLİĞİ

I.1. Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırma

Hava Kalitesi İndeksi	SO ₂	NO ₂	CO	O ₃	PM ₁₀
	1 saatlik ortalama	24 saatlik ortalama	24 saatlik ortalama	1 saatlik ortalama	24 saatlik ortalama
	[µg/m ³]	[µg/m ³]	[µg/m ³]	[µg/m ³]	[µg/m ³]
1 (Çok İyi)	0 -50	0 - 45	0 – 1,9	0 - 35	0 - 25
2 (İyi)	51-199	46 - 89	2,0 – 7,9	36 - 89	26-69
3 (Yeterli)	200-399	90 - 179	8,0 – 10,9	90 - 179	70-109
4 (Orta)	400-899	180 - 299	11 – 13,9	180 - 239	110-139
5 (Kötü)	900-1499	300- 699	14,0 - 39,9	240 - 359	140-599
6 (Çok Kötü)	>1500	> 700	> 40,0	> 360	> 600

I.1.1. İlinize ait yıl içindeki aylık ortalama ölçüm değerlerini yukarıdaki Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak, aşağıdaki çizelgede uygun sınıfı “X” ile işaretleyiniz.

AYLAR	Aylık Ortama (µg/m ³) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																													
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃						PM ₁₀					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
OCAK	X																													
ŞUBAT		X																												
MART	X																													
NİSAN	X																													
MAYIS	X																													
HAZİRAN	X																													
TEMMUZ	X																													
AĞUSTOS	X																													
EYLÜL	X																													
EKİM	X																												X	
KASIM	X																										X			
ARALIK	X																										X			

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (çok iyi) , 2 (iyi) , 3 (yeterli), 4 (orta), 5 (kötü), 6 (çok kötü)

Kaynak: ÇŞİM

I.1.2. İlinize ait Kış sezonu ortalama ölçüm değerlerini (20... yılı Ekim- 20... Mart arası 6 aylık ortalama) Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak uygun sınıfı “X” ile işaretleyiniz.

	Kış Sezonu (Ekim-Mart) 6 Aylık Ortama (µg/m ³) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																														
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃						PM ₁₀						
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	
Kış Sezonu (Ekim-Mart)	X																														

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (çok iyi) , 2 (iyi) , 3 (yeterli), 4 (orta), 5 (kötü), 6 (çok kötü)

Kaynak: ÇŞİM

I.1.3. İlinize ait Yaz sezonu ortalama ölçüm değerlerini (20... yılı Nisan-Eylül arası 6 aylık ortalama) Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak uygun sınıfı “X” ile işaretleyiniz.

	Yaz Sezonu (Nisan-Eylül) 6 Aylık Ortama (µg/m ³) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																														
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃						PM ₁₀						
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	
Yaz Sezonu (Nisan-Eylül)	X																										X				

Kaynak: ÇŞİM

I.2. İlinizde hava kirliliğine neden olan kaynakları önem sırasına göre rakam * ile belirtiniz.

KAYNAK	GEÇEN YILKİ ÖNEM SİRANIZ	BU YILKİ ÖNEM SİRANIZ ⁶	ÖNEM SİRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Evsel ısınma		1	
b. İmalat Sanayi İşletmeleri		2	
c. Maden İşletmeleri		3	
d. Termik Santraller			
e. Diğer Sanayi Faaliyetleri (Belirtiniz).....		4	
f. Karayolu Trafik		5	
g. Diğer Kaynaklar (Belirtiniz).....			

I.3. Hava kirliliğinin önlenmesi amacıyla yıl içinde il/ilçelerde alınan tedbirleri “X” ile işaretleyiniz.

YERLEŞİM YERİNİN ADI		ALINAN TEDBİR/TEDBİRLER								
		a	b	c	d	e	f	g	h	i
İL MERKEZİ	1. MERKEZ	X	X	X	X	X	X		X	
	2.									
	3.									
	.									
	.									
İLÇELER	1. SUGURLU	X	X							
	2.OSMANCIK	X								
	3.ALACA	X								
	4.İSKİLİP	X								
	5.KARGI	X								
	6.MECİTÖZÜ	X								
	7.BAYAT	X								
	8.ORTAKÖY	X								
	9.LAÇIN	X								
	10.UĞURLUDAĞ	X								
	11.DODURGA	X								
	12.OĞUZLAR	X								
	13.	X								

Kaynaklar: ÇŞİM

Tedbirler:

a. Kaliteli katı/sıvı yakıt kullanımı
b. Doğalgaz kullanımı
c. Bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları
d. Ağaçlandırma çalışmaları/orman alanlarının, yeşil alanların artırılması
e. Motorlu taşıtların egzoz gazı ölçümleri
f. Sanayi kuruluşlarının emisyon izni almaları
g. Sanayi tesislerinin yerleşim yeri dışına çıkarılmaları
h. Denetim
i. Diğer (Varsa yukarıya ayrılan bölümde belirtiniz).

I.4. Hava kirliliğinin giderilmesinde, yıl içerisinde, il/ilçelerde karşılaşılan güçlükleri önem sırasına göre rakam ile belirtiniz.

Karşılaşılan Güçlükler	GEÇEN YILKİ ÖNEM SİRANIZ	BU YILKİ ÖNEM SİRANIZ*	ÖNEM SİRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Yeterli denetim yapılamaması		8	
b. Ateşçilerin eğitimsiz veya bilinçsiz olması		4	
c. Halkın alım gücünün düşük olmasından dolayı kalitesiz yakıt kullanılması		3	
d. Kaliteli yakıt temininde zorluklar		7	
e. Kurumsal ve yasal eksiklikler		6	
f. Toplumda bilinç eksikliği		5	
g. Meteorolojik faktörler		2	
h. Topografik faktörler		1	
i. Diğer (Belirtiniz).....		9	

BÖLÜM II. SU KİRLİLİĞİ

II.1. İl sınırları içerisinde bulunan su kaynaklarının kalite değerlendirmesi

Konu hakkında yeterli bilgi yoktur.

II.1.1. İl sınırlarında bulunan yüzey sularının kalite sınıflarını Yüzeysel Su Kalitesi Yönetimi Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini ııaretleyiniz.

Yüzey Suyu Adı	Kalite sınıfı				Kirlenme Nedenleri								
	1	2	3	4	a	b	c	d	e	f	g	h	i
					Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre Kullanımı	Hayvan Yetiştiriciliği	Madencilik Faaliyetleri	Denizcilik Faaliyetleri	Diğer (Belirtiniz)

Kaynaklar:

II.1.2. İl sınırlarında bulunan yeraltı sularının kalite sınıflarını Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

Konu hakkında yeterli bilgi yoktur.

Yeraltı suyunun bulunduğu bölge	Yeraltı Su Kalite Sınıfı			Kirlenme Nedenleri								
	İyi	Zayıf	Yeterli veri yok	a	b	c	d	e	f	g	h	i
				Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre Kullanımı	Hayvan Yetiştiriciliği	Madencilik Faaliyetleri	Deniz Suyu Girişimi	Diğer (Belirtiniz)

Kaynaklar:

II.1.3. İl sınırlarında bulunan yüzme sularının kalite sınıflarını Yüzme Suyu Kalitesi Yönetmeliği çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

Konu hakkında yeterli bilgi yoktur.

Yüzme Suyunun bulunduğu bölge/plaj	Mavi Bayrak Ödülü		Yüzme Suyu Kalite Sınıfı (*)				Kirlenme Nedenleri						
	Var	Yok	A	B	C	D	a	b	c	d	e	f	g
							Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre Kullanımı	Deniz/Göl Taşımacılığı	Diğer (Belirtiniz)

(*) A sınıfı çok iyi/mükemmel, B sınıfı iyi kalite, C sınıfı kötü kalite ve D sınıfı çok kötü kalite/yasaklanması gereken olarak kalite kategorilerini temsil etmektedir.

Kaynaklar:

II.2. Yıl içinde, il sınırları içindeki il/ilçelerde atıksuların yol açtığı kirlenmenin nedenlerini uygun seçenekleri "X" ile işaretleyerek belirtiniz.

Yerleşim Yerinin Adı		Atık Sulardan Kaynaklanan Kirliliğin Nedenleri												
		a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m
İl Merkezi	1.								X			X		
	2.													
	3.													
İlçeler	1.													
	2.													
	3.													
	4.													

Kaynaklar: ÇŞİM

Kirlilik Nedenleri:

- Kanalizasyon şebekesinin olmaması veya yetersiz olması
- Yerleşim yerlerinde evsel nitelikli atıksuların arıtılmaması

- c. Büyük sanayi kuruluşlarının atıksularını arıtmaması
- d. Küçük sanayilerde toplu arıtmanın olmaması
- e. Foseptik çukurların sağlıklı şekilde inşa edilmemesi
- f. Foseptik atıkların vidanjörlerle çekildikten sonra gelişigüzel yerlere boşaltılması
- g. Zirai mücadele ilaçlarının kullanımı
- h. Kimyasal gübre kullanımı
- i. Arıtma tesisi kapasite ve verimlerinin yetersiz olması
- j. Arıtma tesisinde görevli olan personelin yetersiz olması
- k. Hayvancılık atıkları
- l. Maden atıkları
- m. Diğer (Yukarıda ayrılan bölümde belirtiniz).

II.3. Su kirliliğinin önlenmesi amacıyla alıcı ortamlarda aşağıdaki tedbirlerden hangilerinin alındığını çizelgede (x) işareti koyarak belirtiniz.

Alıcı Ortamın Adı	Su Kirliliğinin Önlenmesi Amacıyla Alınan Tedbirler								
	a	b	c	d	e	f	g	h	i
Deniz									
1.									
Göller									
1.Hatap Barajı			X		X				
2.Yeni Hayat Barajı			X		X				
3.Çomar barajı			X		X				
Akarsular									
1. Kızılırmak Nehri			X		X		X		
2. Yeşilirmak Nehri			X		X		X		
3. Delice Çayı			X		X		X		
4. Derinçay	X	X	X		X		X		
5. Alaca Çayı	X	X	X		X				
6. Çekerek Çayı									
Havzalar									
1. Kızılırmak Havzası			X		X		X		
2. Yeşilirmak Havzası			X		X		X		
Yeraltı Suları									
1.									
Jeotermal Kaynaklar									
1. Hamalıçayköy									
2. Figani Beke Kaplıcası									
Diğer Alıcı Su Ortamları									
1.									

Not: Jeotermal kaynaklar hakkında yeteri kadar bilgi edinilememiştir.

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü (2012)

Alınan Tedbirler:

- a. Kanalizasyon şebekesinin yapılması ya da yenilenmesi
- b. Arıtma tesisi /deniz deşarjı /depolama alanları yapılması
- c. Yerleşim merkezinde foseptik kullanılması
- d. Tarımsal faaliyetlerde kullanılan zirai mücadele ilacı ve gübrenin aşırı ve yanlış kullanımının önlenmesi
- e. Yönetmelikler çerçevesinde denetim yapılması
- f. Deniz araçlarının atıklarını boşaltabilmeleri için uygun yerlerin hazırlanması
- g. Sanayi kuruluşlarının atıksuları için deşarj izni alması

- h. Toplumsal bilgilendirilme ve bilinçlendirme faaliyetleri
i. Diğer (Yukarıda ayrılan bölümde belirtiniz).

II.4. Su kirliliğinin giderilmesinde/önlenmesinde il sınırları içerisinde karşılaşılan güçlükleri en önemliden az önemliye doğru numara vererek (1,2,3,...) işaretleyiniz.

KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER	GEÇEN YILKİ ÖNEM SİRANIZ	BU YILKİ ÖNEM SİRANIZ*	ÖNEM SİRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Yeterli denetim yapılamaması		5	
b. Mali imkansızlıklar nedeniyle arıtma tesislerinin kurulamaması		1	
c. Kurumsal ve yasal eksiklikler		3	
d. Toplumda bilinç eksikliği		2	
e. Diğer (Belirtiniz).....			

BÖLÜM III. TOPRAK KİRLİLİĞİ

III.1. İlinizde toprak kirliliğine neden olan kaynakları önem sırasına göre rakam ile işaretleyerek* belirtiniz.

Kirlenme Kaynağı	GEÇEN YILKİ ÖNEM SİRANIZ	BU YILKİ ÖNEM SİRANIZ*	ÖNEM SİRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Sanayi kaynaklı atık boşaltımı		7	
b. Madencilik atıkları		6	
c. Vahşi depolanan evsel katı atıklar		5	
d. Vahşi depolanan tehlikeli atıklar		8	
e. Plansız kentleşme		4	
f. Aşırı gübre kullanımı		2	
g. Aşırı tarım ilacı kullanımı		3	
h. Hayvancılık atıkları		1	
i. Diğer (Belirtiniz).....			

Kaynaklar: ÇŞİM

III.2. Toprak kirliliğinin önlenmesi amacıyla il sınırları içerisinde, aşağıdaki tedbirlerden hangilerinin alındığını önem sırasına göre rakam* ile belirtiniz.

ALINAN TEDBİRLER	GEÇEN YILKİ ÖNEM SİRANIZ	BU YILKİ ÖNEM SİRANIZ *	ÖNEM SİRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Sanayi/Madencilik tesislerinin sıvı, katı ve gaz atıklarının		2	

mevzuata uygun olarak bertarafının sağlanması			
b. Kentleşmenin Çevre Düzeni Planlarına uygun olarak gerçekleştirilmesi		3	
c. Mevzuata uygun olarak gübreleme, ilaçlama ve sulamanın yapılması		4	
d. Erozyon mücadele çalışmaları		5	
e. Geri dönüşüm/yeniden kullanım uygulamaları		1	
f. Diğer (Belirtiniz).....			

BÖLÜM IV.ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNLARI

IV.1. Aşağıdaki Konu Başlıklarını Dikkate Alarak, yıl sonu itibarıyla, İl Sınırları İçinde Görülen Çevre Sorunlarını Önem ve Önceliklerine Göre Rakam (Önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,5,..... şeklinde numaralandırınız) Vererek Sıralayınız. Tüm sorunları numaralandırmak zorunlu olmayıp, iliniz için geçerli olan sorunları öncelik sırasına göre numaralandırmanız yeterlidir.

ÇEVRE SORUNLARI	GEÇEN YILKI ÖNEM SİRALANIZ	BU YILKI ÖNEM SİRALANIZ *	ÖNEM SİRALANINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSAĞIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Hava kirliliğı		1	
b. Su kirliliğı		2	
c. Toprak kirliliğı		3	
d. Atıklar		5	
e. Gürültü kirliliğı		4	
f. Erozyon		7	
g. Doğal çevrenin tahribatı (Orman, Mera, Sulak alan, Kıyı, Biyolojik çeşitlilik ve habitat kaybı)		6	

IV.2. İl Sınırları İçerisinde IV.1’de Tespit Edilen Her Bir Öncelikli Çevre Sorunu ile İlgili Olarak; Yukarıda IV.1’de Belirlemiş Olduğunuz Öncelik Sırasına Göre;

I. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

Hava kirliliği bakımından ilimiz, merkez itibariyle düz bir topoğrafik yapıda olup, çevresi tepelerle çevrilidir. Hem bunun etkisi hem de sanayi bakımından lokal bölgelerde toprak sanayii (tuğla, kiremit vb) ile çimento ve şeker fabrikası yerleşim alanı yanında bulunmaktadır.

Bunun yanında doğalgaz gelmesine rağmen apartmanların ısınmada kömürü kullanmaları hava kirlletici etkenlerin başında yer almaktadır. Özellikle yapılan denetimlerde ateşleyici belgesi olanların da birçok apartmanın yakma sistemlerine bakması ile yakma sistemi ile ilgilenilememesi olarak söylemek daha uygun olacaktır. Bunun yanında madencilik faaliyeti olarak addedilen taş ocaklarının da indirme bindirme sistemlerinin tozdan arı olmaması nedeniyle hava kirliliği yaşanmaktadır.

II. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

Genel itibariyle en büyük akarsularımızdan Kızılırmak Nehri bulunmakta olup yerleşim yerlerinden geçmektedir. Atıksu arıtma tesisi var olan ve olmayan yerleşim birimlerinin atıksuları Kızılırmak Nehrine deşarj edilmektedir. Yeşilirmak az bir mesafede ilimizden akmakta olup kirlletici etkisi olan herhangi bir kirlilik mevcut değildir. Derinçay Çayı il yerleşim alanı kenarından ve birçok yerleşim alanı içinden geçmekte olup, gerek atıksular gerekse tarım ilaç ve gübreleri etkisi altındadır. Ayrıca artık maddelerinde döküldüğü (soğan fazlası, vs..) çay kirlenmektedir. Her ne kadar İl Merkezinin arıtma tesisi bulunmakta ise de zaman zaman arıza durumunda arıtılmadan deşarj edilebilmektedir.

Varsa, IV.1’de, “3” ve Sonrası Numara Verdiğiniz Öncelikli Çevre Sorunlarını, IV.1’de Belirlemiş Olduğunuz Sırayla Açıklayınız

III ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

Gürültü genel bir sorundur. Modern yaşamın bir parçası haline gelen gürültüden arınmak oldukça zor görünmektedir. Yerleşim alanlarının çarpıklığı, plansız altyapı ile gürültü artmakta ve psikolojik sorunlara davetiye çıkarmaktadır. Yerleşim alanı içinde gürültü çıkarıcı işyerlerinin açılması ve bu izinlerin belediyelere verilmesi bir sorundur. Özellikle marketler ayrıca bir sorun teşkil etmektedir. Fanları, soğutucu sistemleri ve asansör motorları gürültü sorunlarıdır. Eğlence amaçlı veya tanıtım amaçlı müzikler gürültünün kaynağı haline gelmiş bulunmaktadır. Bugüne kadar hiçbir fabrikadan gürültü şikayeti alınmamıştır ama yerleşim içindeki her küçük işyerinde şikayet mevcuttur.